

Fructus medicinae ex variis Galeni locis decerpti ... / [Joan Carles Amat].

Contributors

Amat, Joan Carles, 1572-1642.
Hippocrates. Aphorisms.

Publication/Creation

Valencia : B. Macé for C. Macé, 1693.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nad2ht7g>

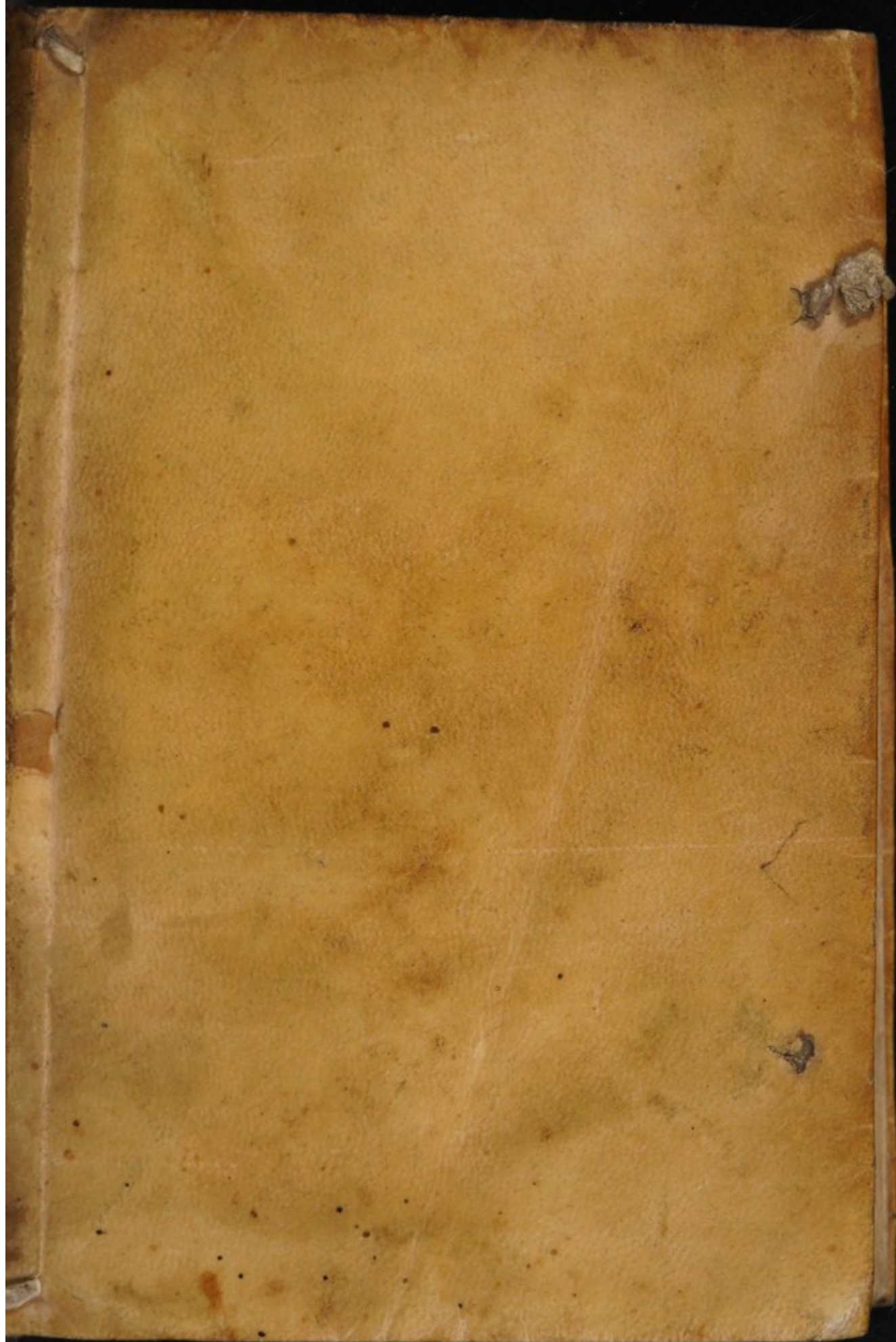
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Fructus Medicinæ.

16
Pildoras Caplicas & Lullax

W
Spain
6 June 03

20. a. 10133

es R.

D. Pedro Inph e Aldaraval y
Anzunia Vicario de Deva

10840/A

[Faint, mirrored handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page]

N
fo
In
run
ti
-
Typ
Ac

FRUCTUS
MEDICINÆ
EX VARIIS GALENI
LOCIS DECERPTI.

AUCTORE,
JOANNE CAROLO AMATO,
*Monistrolensi, Doctore Medico
Montisserrati.*

EDITIO SEXTA AUCTION.

Innumerisque locis correctior. Cui accesserunt Aphorismorum Sectiones octo, cum methodo, qua Aphorismi in certum ordinem digesti, & acuratè dispositi exhibentur.

Con la Tarifa, y Precios de las Medicinas.

VALENTIÆ.

Typ. Hered. BENEDICTI MACE, juxta Reg. Colleg. C. C. Anno M.DC.XCIII.

A costa de Claudio Macè, Mercader de Libros, enfrente de la Diputacion.

FRUCTUS
MEDICINAE
EX VARIIIS GALIENI
LOCIS DECEPTI.

10133

AUCTOR,
JOHANNES CAROLO AMATO
Medicus, Doctor Medicus

EDITIO SEX
In hac medicinae locis
et in Aethiopiae
et in Aethiopiae
et in Aethiopiae
et in Aethiopiae

Consulite
VALERIANAE

.....
.....
.....
.....

SANCTISSIMÆ

CÆLI DOMINÆ

CASTISSIMÆ, AC PURISSIMÆ

ANGELORUM HOMINUMQUE

IMPERATRICI,

BEATÆ MARIÆ

DE LA CONCEPCION.

HISPANIARUM

POTENTISSIMÆ

ADJUTRICI.

JOANNES CAROLUS AMATUS

D.M.D.O.C.Q.

Ad Lectorem, S.

FRUCTUS nostros hosce Medicos, candide Lector, & ex illustrissimo non minus quam totius orbis terrarum fertilissimo illo Musarum omnigenarum Apollinisque insignis Aragoniæ Coronæ Valentiniæ Civitatis pomario, solo Galeni doctrina dicato, ingenio nostri digitis decerpimus, illosque tibi, tuisque commodis, atque universæ rei medicæ proficuis usibus offerendos judicavimus. Non quidem, ut illorum suavitatibus bellaria Serenum, vel verborum illecebras tibi proponeremus (hoc enim illorum est, quæ nimia dulcedine verborum ac sententiarum scripta sua medica condire, vel nescio quo elegantia putativæ philtro gravissima quandoque ingenia fascinare nihil sibi piaculi dicunt) sed potius ut cera. Ulyssæa aures tuas his cantibus obturantes, referatis illis lynceis oculis ad solida veritatis portum duceremus collectaneaque hæc talia tuis oculis exhiberemus, ut externa symmetria internam bonitatem commendare, tuque exinde sensus tuos, & externos, & internos oblectare posses. Hoc verò ut consequeretur, scire te velim me ex prædictæ. Academiæ fertilissimus, jucundissimisque, ac totam mediorum utriusque, peripheriæ regionem mirificè decorantibus campis non sine oblectatione, ac Phœbæa quadam cupiditate industria, tum theorlas, tum praxeos indefessis alis hos fructus selectos collegisse in unum alveat contulisse, ac liquore subtilitatis, ingenique dexteritatis præclarissimorum virorum de re medica divinitus meritorum DD. Joannis Placæ, Josephi Reguardi, Jacobi Sagarra, & Vince tii Salat ittorasse, atque omnia illa ad tuam
mel-

mellitam suavitatem redacta favi loco tibi nunc exhibere. Tui officii erit gustu percepto advertum Zouli amaros dentes hunc favum à corruptione præservare, meque campos latissimos medicinæ pervolantem, ac suaviora colligentem cultura tui quoque genii, & ingenii hortuli adjuvare, atque hæc medica æqui bonique consulere. Vale.

AD EUMDEM.

EN Denuo Fructus hi Medicinæ tersiores, nitidioresque prodeunt. Quos lector amice, cum sub fatorum foelici hætenus homine benevole acceperis licet impolitori cortice vestitos: nunc novo styli sapore conditi, innumerisque salebris per purgati, palato magis arridebunt. Debeatur certè huic opellæ, quam vitali aura genioque Æsculapius, & Hygicia atflaverunt, hæc succedanea cura, qua egretium aliquin solidumque corpus partibus omnibus completeretur. Eo autem ut cum securitate oblecteris, paucis temonitum volo circa medicamentorum purgantium, compositorum præsertim doses: quas noster Author tum fortiores, cum inter se se discrepantes proponit: ut videre est in elect. v.g. de succoras, & sem. chartam. fol. 213. & 226. 227. Diaphœnic. item, & diaprun. solve. &c. fol. 248. sive id Typographorum errore contigerit, sive ex Authoris mentè. Quod maximè ambiguum est, utpote cum ex prima editione simplicium medicamentorum purgantium doses parcissimæ fuissent. Cum diacridii, v.g. summam dosim v. grana, senę drach. j. statuisset. Religioni duxi eas multoties inculcatas, tum à schemate, tum in formulis, penitus immutare. Sa-

eius purati motum tibi hunc à nobis scrupulum, li-
minaribus his paginis eximere. Cum itaque electua-
ria quantitate multo majori, quam ceteri Medici-
næ, & scriptores, & artifices, noster Author præ-
scribat: advertas velim diorismos ad purgantium præ-
cticam tecmarfin, & dosin instituendam necessario.
1. Sciendum corpora purganda in multiplici discrimi-
ne constitui. Alia enim sunt imbecilla, ut pueror-
um, senum gravidarum. Alia robusta, & humoribus
difficile mobilibus, qualia gigantum, & melancho-
licorum. 2. Constituendum esse corpus aliquod me-
dium, veluti regulam cæterorum. 3. Pensandam dia-
crydii aliorumq; violentorum purgantium in quali-
bet dosi quantitatem, non neglecta ratione utrum
reliqua adjuncta, materia adstringente, vel secus con-
sistent. 4. Compositiones vere, & radicaliter purgantes,
quas scilicet diacrydium colocynthivè ingrediun-
tur, triplici gradu distingui. Sunt enim vehementissi-
mæ, mediocres, & mitiores. Venementissime, ut Ca-
rio costinum à drachm. j. & sem. ad drach. iij. præ-
scribi consueverunt. Mediocres, ut Elect. desucco ros.
Mel. & diap. solut. Nic. à drach. ij. ad unc. sem. Mi-
tiores, ut diaphœnic. diacantham. & conf. hamech. à
drach. iij. ad dr. vj. His positis facile erit unumquem-
que sua dosi (præeuntibus indicationibus, & cir-
cunstantijs) quasi justo æqualique calo-
pio dimetiri.

DIS.

DISPUTATIO

DE

INDICATIONIBUS.

ALENUS *lib. de Sectis,*
 & *lib. ad Trasylb.* docet,
 antiquorum Medicorum
 tres fuisse sectas, Empi-
 ricam, scilicet Methodi-
 cam, & Rationalem, que
 tres sectæ affinitatem, &
 communitatem inter se

se habent: Conveniunt sanè tribus modis.
 Primo, quia omnes earum sectatores artem
 medicam professi sunt. Secundo, quia omnes
 eandem rem pro scopo habuerunt, scilicet,
 sanitatem. Tertiò, quia omnes artem medi-
 cam collectionem præceptorum appellarunt.
 Cæterum, quamvis his tribus nominibus com-
 municent inter se se maximè distant, nam Em-
 piricæ Artem medicam experientia, & ob-

A

ser-

servatione sibi comparavit, Methodica ex rei natura, & communicate invenit, & Rationalis via, & methodo rationalis investigavit, omnibus particularibus communia.

Ex his autem sectis Empirica, & Methodica sunt contemnendæ. Rationalis verò amplectenda, quæ arte, & methodo docet omnibus particularibus communia. Methodicè vero rem aliquam tractare, ex adverso opponitur ei, quod temerè, & fortuna invenitur: est enim methodo aliqua tractare, cum via quadam, & ordine rem tradere, ita ut in disquisitione aliud sit primum, aliud secundum, aliud tertium, & aliud quartum, &c. quo usque ad ipsum, quod est ab inditio propositum, peruentum sit, ut Galen. 1. *meth. cap. 4.* docet. Hæc enim rationalis methodus medendi per Indicationes fit: quicquid enim ab experientia separatum, & se junctum est, id totum Indicatio vocatur: quando quisquam voluerit ad unguem methodum medendi rationalem conficere, a primis Indicationibus incipiat, deinde ad alias ordine perveniat, neque desistat, donec finis sit compos, ut Gal. 2. *meth. cap. 7.* demonstrat.

Quare ut methodus hæc medendi rationalis intelligatur perfecta debet esse Indicatio, & proinde brevem quandam dispositionem Indi

dicationum trademus, quam tractationem ab illius diffinitione incipiemus, ut intelligatur id, de quo est nobis disputandum.

DE INDICATIONIS diffinitione.

Indicatio est rei agenda insinuativo, ut Galen. 2. *meth. cap. 7.* & 3. *meth. cap. 1.* docet, nam ipsa indicatio veluti indice nobis demonstrat, quid agendum sit: quæ diffinitio tantum est nominis seu notionis, ut 2. *meth. cap. 7.* docet Galenus: diffinitio vero rei traditur à Gal. *lib. ad Trasymb. cap. 11.* dicente: Indicatio est comprehensio rei iuvantis, simul cum comprehensione nocentis, citra experientiam, & observationem; Indicatio enim facit, ut comprehensa re iuvante in morbis curandis, illico comprehendamus rem nocentem, ut si morbus sit calidus, indicatione comprehendimus frigidis curari, calidis verò noceri; id verò comprehendimus non experientia, & observatione, neque ratiocinio aliquo, sed ex rei natura.

Altomarius 8. *lib. de feb. med. par. 1, cap. 23,* explicans definitionem Indicationis à Gal. traditam *lib. ad Trasymb.* ait per rem iuvante

debere nos intelligere materiam juvantem; qua curantur morbi; per nocentem vero: non materiam nocentem, qua læduntur ægri, sed affectum præter naturam. Quia in re deceptus fuit, nam Indicatio, ut diximus ex Gal. 2. *meth. c. 7.* & 2. *meth. c. 1.* est insinuatio rei agenda, effectus verò præter naturam non est res agenda in curatione morborum: ergo per nocentem non debemus non intelligere affectum præter naturam, sed materiam ægrum lædentem. Præterea si Indicatio est comprehensio rei juvantis, & materiæ quoque, necessario ergo per nocentem, materiam debemus intelligere nocentem, & non affectum præter naturam, nam contrariorum eadem est ratio, & disciplina.

DE DIVISIONE INDICATIONIS.

INDICATIO in universum duplex est, alia curatrix, alia non curatrix. Quæ divisionem tradit 2. *meth. cap. 13.* Indicatio non curatrix est ex qua non deliberamus de remedio, neque de illius scopo, quæ à viribus tantum sumitur quæ per se tantum indicant sui conservationem, & custodiam, quamvis ex accidenti faciant ad curationem: multoties enim

Medicinæ.

5

enim cogitur in administratione alicujus remediū viribus prostratis eas corroborare, ut Gal. loco citato demonstrat.

Vires autem nostrum corpus gubernantes in triplici sunt differentiæ: alię enim sunt animales, alię vitales, & alię naturales, ut Gal. 7. *de placitis*, & 9. *meth. cap. 10.* docet: ait enim has vires servare nihil aliud esse quam vitam custodire, ut Gal. loco citato docet, & proinde docet maximam esse dignitatem virium. Animalis enim vis, & facultas sedem habet in cerebro, quę sensu, & motu voluntario cognoscitur: vitalis verò in corde, quę pulso dignoscitur, naturalis verò, quamvis in omnibus partibus reperiatur, potissimum tamen in hepate posita est, quę ex concoctionibus dignoscitur.

Ex his tamen viribus vitalis dignior, & præstantior est, animalis vera maximi est momenti in ægrotis, propter respirationem, quę à facultate animali dependet, ut Galen. 7. *meth. cap. ult.* docet. Naturalis verò non est tanti momenti, quamvis debeat esse robusta in venis, ut humorem noxium in illis existentem concoquere possit illumque superare.

Vires autē in triplici substantię nostri corporis collocantur: solida, carnosa, & spiritiosa

labuntur autem vires, ait Gal. 9. *meth.* 13. duobus modis: vel dissipata substantia eorum partium, in qua positæ sunt, aut alteratione, alteratio vero partium vel contingit à tota substantia, vel à qualitate aliqua manifesta: si enim vires labuntur dissipata substantia alimento restauranda est, siquidem substantia solida cibo restauratur, humida potu, spirituosa in spiratione, & tractu articularum, ut 1. *sanit. tuend. cap.* 1. Gal. docet.

Quare decipiuntur multi Medici, qui in quovis virium lapsu præscribunt cardiaca medicamenta, vulgò cordialia. Si enim vires labuntur alteratione à tota substantia, ut tempore pestis, & venenis sumptis, à tota substantia nostræ naturæ contrarijs, convenit alexipharmaca medicamenta à tota substantia agentia exhibere, & propinare, & non erit necessarius usus cardiacorum sive cordialium: si autem vires labuntur à manifesta qualitate, ut à calidus, frigidis, &c. à contraria qualitate sunt corrigendæ. Et hæc de Indicatione non curatrice.

Indicativo verò curatrix ea est, ex qua deliberamus de remedio, vel de aliquo illius scopo; hæc autem triplex est. Prima sumitur à morbo. Secunda à natura. Tertia verò ab ambiente, quam divisionem tradit Gal. 9. *meth. cap.* 14.

Ve-

Verum dices ; Indicationem curatricem non esse triplicem , sed duplicem tantum , quia Indicatio , quæ ab ambiente desumitur potest revocari ad Indicationem petitam à causa : quoniam aër ambiens , si est contrarius morbo , inter causas juvantes connumeratur ; si verò morbum juvat , illique similis est , inter causas insalubres , & nocentes connumerandus erit. Ergo Indicatio , quæ sumitur ab aëre ambiente referri debet ad Indicationem petitam à causa , ergo tantum duplex est Indicatio curatrix , & non triplex.

Respondemus , verum esse , Indicationem ab ambiente desumptam , reduci posse ad Indicationem desumptam à causa , verum clarioris doctrinæ gratia , hanc Indicationem ad ambiente desumptam , ab illa separavit : & ita docet tres esse differentias Indicationis curatricis.

Prima ergo Indicatio curatrix à morbo sumitur , quæ quidem in tot dividitur differentias , quot sunt morborum species. Ad hanc Indicationem à morbo petitam revocatur Indicatio desumpta à vi , & magnitudine morbi , nam vis , & magnitudo morbi indicantur ex Hipp. 1. *Aph. sect. 6.* ubi docet extremis morbis extrema remedia esse adhi-

benda, illa namque extremitas, & magnitudo morbi indicant, extrema remedia esse à Medico præscribenda, ea ratione qua demonstravit Gal. ex Hipp. 4. *meth. cap. 6.* Ad hanc etiam indicationem à morbo desumptam revocatur Indicatio petita à causa: quæ quidem duplex est, interna, & externa: interna in humoribus, spiritibus, & partibus solidis posita est quæ cum perpetuò præsens sit, perpetuo indicat sui ablationem, quæ multis modis auferri solet, sanguinis scilicet missione, purgatione per quamvis partem factam, clysteribus, cucurbitulis, frictionibus, exercitatione, & balneo: externa verò causa multiplex esse solet, quæ si præsens sit, indicat sui remotionem, ut si sagitta sit infixæ, indicat sui separationem.

Verùm obijcies: *lib. ad Trasymb.* docuit ab evidentibus non sumi Indicationem, sed causæ externæ sunt evidentes ergo, &c. & Gal. eod. lib. dixit Indicationes à causis evidentibus non esse, imò causæ ut causæ sensibus abditæ sunt, & occultæ, ergo causæ externæ præsentibus quatenus causæ sunt, evidentes non sunt ab illisque sumitur Indicatio, ut causæ externæ tales sint, ut ensis gladius, &c. tuncque ab illis non sumitur Indicatio. Respondeo, si causa externa non sit præsens, nihil-

Medicinæ.

hil indicat; ut si aliquis sit percussus lapide, lapidis nihil indicat: quia cum præsens non sit, nihil indicat. Verum quamvis causa externa non præsens non indicet, nihilominus tamen conducit ad cognoscendum affectum factum. Hæc verò Indicatio, quæ sumitur à causa tam externa, quàm interna, curatrix, non est, sed præservatrix, ad curationem vero refert: quia eiusdem præservamus remedijs quibus curamus: ad hanc autem Indicationē à morbo desumptam revocatur Indicatio, quæ sumitur à symptomate. Sed dicet aliquis, à symptomate non sumi Judicationem curatricem, quia simul cum morbo auferuntur symptomata. Respondeo, symptomata quatenus symptomata sunt, nihil indicate, nam sublatis morbis, quos sequuntur auferuntur. Si verò symptomata habeant rationem causæ, augeantque affectum, vel labefactant vires, tunc ab illis Indicatio curatrix sumitur, indicantque eo tempore sui remotionem, ut Gal. 12. *meth. cap. 1.* docet quod exemplis manifestum fiet. Habeat aliquis in aliqua parte corporis vehementem dolorem, ille dolor quamvis symptoma sit, sedandus est, quia tunc auget affectum, tum etiam quia labefactat vires, quas dissipat immodica evauatione, quæ symptoma est in excretis, verum quoniam labefactat

Stat vires corrigenda est: immodica etiam vigilia, etiam si symptoma sit, corrigenda est, somnus quoque vires prosternit, quod Gal. 12. *meth.* docet; quam obrem hæc symptomata quæ augment affectum: & labefactant vires, sunt admodum corrigenda.

Secunda indicatio curatrix sumitur à natura, quæ quidem duplex est, alia communis, alia propria; Communis est qua conveniunt omnes homines inter se, scil. natura, quæ maximam habet latitudinem, nam possumus intelligere nomine naturæ communis communem illam naturam, in qua conveniunt omnes homines ejusdem temperamenti, ut natura biliosorum, pituitosorum, &c. Propria natura est proprium cujusque temperamentum. Hæc sane propria natura maximè cognoscenda est a Medico, ut Gal. 1. à *Glauc.* c. 1. docet, quoniam ex propria natura metimur lapsum, & ex lapso quantitatem remedij, & ideo idem Gal. 3. *meth. cap. 7.* demonstrat illum esse optimum Medicum incurandis morbis, qui methodum sibi comparavit cognoscendi propriam naturam. Hæc vero propria natura, vel est totius, vel partis: utramque vero debet Medicus cognoscere, ut Gal. 3. *meth. cap. 7. & 9.* docet Hæc vero propria natura non potest intra rationem, cog-

cognosci, sed arteficioſa conjectura, ut Gal. 2. *meth. c. 7.* docet. Ut vero hæc propria natura ſive totius, ſive partis cognoſcatur, fecit Gal. duos libros de Temperamentis, & arte medica, quibus ſignis Medicus arteficioſa conjectura poteſt cognoſcere propriam naturam totius, quam à Medico cognoſcendam eſſe diximus, quemadmodum, & naturam partis.

Verùm obijcies, à natura non ſumi Indicationem curatricem, quia natura indicat ſui conſervationem, quemadmodum vires: ergo quemadmodum à viribus non ſumitur Indicatio curatrix, ita neque à natura.

Reſpondemus, quòd quamvis natura indicet ſui cuſtodiam, & conſervationem, nihilominus tamen ab ea ſumitur Indicatio curatrix, quoniam ex illa deliberamus de quantitate remedij, & ita à natura propria ſumitur Indicatio curatrix, & non à viribus, quoniam ab illis per ſe non deliberamus de remedio, neque de illius quantitate quemadmodum à natura: nam à propria natura metimur lapſum, & ex lapſo quantitatem remedij, vires vero indicat tantum ſui conſervationem, & cuſtodiam, ut dictum eſt.

Ad hanc Indicationem, quæ ſumitur à na-

tu-

tura, refertur Indicatio, quæ sumitur à consuetudine, quia consuetudo est quædam natura acquisita (quamvis Valle sius velit à consuetudine non sumi Indicationem curatricem) & Indicatioque sumitur ab ætate, & à sexu.

Tertio Indicatio curatrix sumitur ab ambiente: ab illo namque sumitur in arte medica Indicatio curatrix, nam velimus, nolimus aërem attrahimus, cum illo quo necessario versamur.

Cæterum argumentum nititur demonstrare aduersus Galenum, aërem ambientem non indicare.

*Natura remediorum non indicat; sed indicatur
Sed aër ambiens est natura remedij.*

Ergo aër ambiens, non indicat, sed indicatur.

Respōdeo, distinguendo maiorem dicens, materiam remediorum duplicem esse: aliam communem, aliam propriam, materia propria indicatur, & non indicat, communis vero materia remediorum, qualis est aër ambiens indicat necessario, nam ut superius diximus, velimus, nolimus, aërem attrahimus, & continuo cum eo versamur, corpusque nostrum semper alterat, & commutat, & proinde communis materia est dicendus,
&

& ideo ab illo sumitur Indicatio curatrix. Ad hanc indicationem desumptam ab aëre ambiente refertur Indicatio, quæ sumitur à regione, à cœli statu, ab anni tempore, à quibus sumitur Indicatio curatrix, quia ex his deliberamur de quantitate remedij; revocaturque hæc Indicatio, quæ ab alijs sumitur ad Indicationem, quæ sumitur ab ambiente.

Præterea Indicatio curatrix dividitur in primam seu præcipuam, & coindicationem prima à morbo sumitur, ut Gal. 3. *meth. c. 1.* docet: quæ sanè Indicatio à morbo petita tantum est prima, & ut ita dicam, caret methodi medendi, quæ quidem methodus ex alijs Indicationibus perficitur: hæc enim Indicatio à morbo desumpta, nota est plebeis hominibus, nam plebei norunt calidum morbum frigidis remedij esse curandum, & contra.

Coindicatio est, quæ simul cum Indicatione indicat, ut est Indicatio, quæ sumitur à viribus, à natura, à consuetudine, ab ætate, à regione, à cœli, statu, & à sexu, & ab alijs quæ sunt hujus generis, ut Galen. 13. *meth. cap. 18.* docet. Quare Indicatio ex Galen. loco citato comprehendit curatrices, & non curatrices Indicationes, comprehendit etiam Indicationem,

nem, quæ sumitur à viribus, quæ Indicatio curatrix non est.

Rursus Indicatio curatrix dividitur in propriam, & communem, Propria indicatio est, quæ sumitur à re aliqua propria, ut est Indicatio, quæ sumitur à propria natura, & quæ sumitur à morbo peculiare, & à regione, & à proprio anni tempore, & ab alijs hujusmodi. Hæ enim Indicationes propriæ sunt, quoniam non curat Medicus hominem in universum, sed solum Joannem, Petrum, Franciscum, &c. qui habent propriam, & peculiarem naturam, ut Galen. 3. *meth. c. 7.* & alijs in locis docet. Neque omnes morbi habent eandem naturam, neque in eadem regione, neque eodem anni tempore eveniunt proinde ab his omnibus sumitur peculiaris Indicatio.

Communis verò Indicatio est, quæ sumitur ab aliqua re communi, ut est Indicatio, quæ à morbis sumitur in universum: nam omnes morbi habent communem Indicationem: scil. sui ablationem, & omnes febres, quatenus febres communem etiam habent Indicationem, scil. refrigerationem: & quò communior erit res, eo communior ab ea petetur Indicatio, & proinde Indicatio, quæ sumitur à morbo, communior erit ea quæ sumitur à febre,

bre, quoniam morbi vis magis est communis quam febris. Qua autem ratione id, quod commune est, expendere conveniat, ex illa intelligemus quæ Galen. 2. *meth. cap. 7.* docet.

Cæterùm particularis Indicatio magis excessum demonstrat quam naturalis: nam Medicus, ut diximus, non curat hominem in universum, sed in particulari, hæ verò particulares utilius exercentur quam communes, quoniam propria remedia ostendunt; quod Gal. 13. *meth. cap. 12.* ostendit, docens distinctionem inter proprias, & communes Indicationes, aitque eo loco. Indicationes communes non minus utiles sunt quam noxiæ, quod exemplo phlegmonis natæ in jecore demonstrat Galen. quam rem eleganter, & copiosè multis exemplis ex varijs Galen. locis Colladus in *sua isagoge cap. 10.* demonstrat.

Quarta divisio est, qua divitur Indicatio in simplicem, & compositam, qua divisione non solum divitur Indicatio curatrix, sed Indicatio in universum, nam Indicatio, quæ sumitur à viribus (quam non curatricem statuimus) sub hac divisione complectitur: ergo Indicatio in universum vel est simplex vel composita, simplex est quæ ab una re tantum simplici sumitur, ut ea quæ sumitur ab
in-

intemperie calida, nam quod unum est, unum indicat, unamque tantum habet Indicationem, nisi illud unum diversam habeat naturam, nam tunc quamvis unum sit, non habet unam, & simplicem Indicationem, sed compositam. Quod exemplo bilis redundantis demonstrat, Galen. *lib. ad Trasymb. cap. 4* nam illa quatenus acris est, & mordax indicat retentionem mordacitatis, & acrimoniae; quatenus verò multa, indicat evacuationem; quatenus verò calida, refrigerationem: ergo una & eadem res, habens diversam naturam, compositam habebit Indicationem, quæ à duobus affectibus simul existentibus, vel à pluribus sumitur, ut est Indicatio quæ sumitur à morbo calido, & sicco, &c. Quam divisionem tradebat Gal. 4. *meth. c. 12.*

Tandem composita Indicationes subdividuntur: nam vel sunt concordantes, vel contrariae: concordantes sunt, quæ in unum consentiunt, ut si Joannes natura frigidus sit, ætate frigida, ambiente frigido, assuetus alimentis frigidis, &c. Febre corripitur: tunc multæ sunt indicationes, verum illæ omnes concordantes sunt quia in unum conspirant: omnes namque suadent, & indicant remedijs frigida esse utendum.

Contrariae Indicationes sunt, quæ contra-

ria indicant, ita ut quod unum juvat, alteri noceat, ut docet Gal. 8. *meth. cap. 9.* Itaque contrariæ Indicationes non dicuntur, eo quod ab oppositis sumantur, nam aliquando sumuntur à contrarijs, & illæ non sunt contrariæ, ut statim dicemus. Sed revera dicuntur contrariæ Indicationes, quod indicata sunt contraria, qua in re fuit deceptus Argenterius existimans vires, & naturam, quia contrariæ sunt morbis, contrarias cum morbo habere Indicationes. Verum quomodo fuit deceptus ex Gal. 8. *meth. cap. 9.* intelligemus, ubi docet, si natura frigido morbo afficiatur, tunc concordēs esse morbo, & naturæ indicationes, quamvis morbus, & natura sint opposita. Quod etiam in Marasmo ostendere possumus. Nam eà quæ indicant virtus, & morbus, non sunt contraria, cum simpliciter virtus, & morbus sint opposita: ergo aliquando indicationes sumuntur à contrarijs, & ipsæ inter se non sunt contrariæ: præterea aliquando, à quibus sumuntur indicationes contrariæ non sunt, & ipsæ indicationes sunt oppositæ, verb. grat. si phlegmon conjunctus sit cum ulcere, sanè phlegmon, & ulcus contraria non sunt, & tamen contrarias habent indicationes,

B quos

quoniam quod prodest phlegmoni, adversatur ulceri, hæc vero contrariæ indicationes vel fiunt, quia affectus sunt contrarij, qui contraria indicant, vel quia tantum unicus affectus reperitur, qui contrariam indicationem habeat naturæ, ætati, regioni, cœli ita-
tut, vel alicui alteri, in quo indicationem non sumimus, ut Galen. docet. 3. *meth. cap. ultimo.*

In his autem contrarijs indicationibus exercendis duo debet Medicus expendere; Indicationum numerum, earumque dignitatem, & magnitudinem, ut Gal. loco citato docet quam rem exemplis demonstrare oportet. Fingamus Socratem natura calidum, & licum, in ætate calida, & sicca, ambiente calido, & sicco, in regione calida, & sicca, assuetum alimentis calidis, & siccis, febre affici: in eo sanè multæ, & discordes sunt Indicationes: nam Indicatio quæ sumitur à febre docet frigida remedia esse adhibenda reliquæ verò Indicationes indicant calidis, & siccis esse utendum. In his sanè Indicationibus major numerus est Indicationum, quæ habent calida, & sicca remedia esse adhibenda, sola enim Indicatio, quæ à febre sumitur docet remedijs frigidis esse utendum.

Cæterum licet una sit indicatio, quæ sumi-

mi-

mitur à febre, nihilominus tamen magnitudine, & dignitate reliquas omnes indicationes superat, præsertim si à natura plurimum recesserit febris illa, nam tunc duplex erit magnitudo indicationum à febre petita. Prima est, quæ à febre desumitur. Secunda est, quæ à natura plurimum recessit; si autem febris sit parva, ita ut sit exiguus lapsus, tunc licet aliquas indicationes cum ea conferre, etsi videatur magis refrigerare quam calefacere, nec humectare magis quam exsiccare, sed media victus ratio est præscribenda alijsque remedijs est utendum: si autem aliqua indicatio super est, tunc à medio victu, & à medijs alijs remedijs recedere oportet, cum tamen illa superet sua contrarietate, & proinde in his Indicationibus exercendis Medicum esse exercitarum oportet, & natura prudentem, quam rem fusissimè Galen. explicat *8. meth. cap. ult.*

Rursus alio exemplo possumus hanc rem demonstrare. Sit aliquis qui habeat effectum evacuationem postulantem, & vires habeat languidas, in eo sunt contrarie Indicationes, tamen dignior est Indicatio quæ sumitur à viribus, quam indicatio quæ sumitur ab affectu: nam ut superius diximus est maxima dignitas virium: nam vires serva-

re nihil aliud est quam vitam custodire. Verum cum indicationes exercere maximi momenti sit, proinde ulterius rem hanc ex Gal. 7. *meth. cap. 12.* explicare oportet, docet enim in contrariis indicationibus aliqua esse à Medico consideranda. Primum, quis affectus ex aliis magis urgeat, nam urgentiori affectui magis est succurrendum alio non neglecto. Secundum docet esse considerandum, quis affectus ex illis habeat rationem causæ alterius affectus, & affectui habenti rationem causæ est prius succurrendum. Tertium, est considerandus ordo, scilicet quid antequid, quid cum quo, & quid post quod, sit curandum. Primum namque quod considerandum esse diximus, est quis affectus magis urgeat, urgentia vero affectus ex illius magnitudine expendi debet, est enim affectus magnus, ex quo pende vitæ periculum: qui quidem est triplex teste Gal. 4. *meth. cap. 6.* Primo modo dicitur magnus morbus in sua essentia, ut magnum ulcus in crure vel alia parte principis, ut morbus existens in corde, cerebro, hepate, & ventriculo, qui ad hepatis portionem se habet, ut docet. Gal. 7. *meth. cap. ult.* Secundo dicitur morbus magnus, ut apertura quæ est in parte principis, & morbus existens in

corde, Cæterum est advertendum, omnes morbos in his partibus principibus existentes esse magnos, nam si ex illis non imminet vitæ periculum, magnus non erit, unde febris diaria morbus magnus cordis non est dicendus, quoniam ex illa non imminet vitæ periculum. Tertio appellatur morbus magnus, eo quod sit cacoëthes vel mali moris, ut ulcera juxta articulos existentia, quæ quamvis prava non sint, magnus morbus esse censentur propter cacoëthiam, & malum humorem febris etiam pestilens, quamvis non habeat magnum aut multum ardorem, magnus morbus erit: carbunculus etiam quamvis sit exiguus tumor, magnus morbus est dicendus propter cacoëthiam, & malignitatem quam habet.

Urgentia ergo in morbis ex hac triplici magnitudine affectus est expendenda, alio non ita urgenti non neglecto. Ut si fingamus Joannem habere ardentissimam febrem, ex cujus ardore, & actimonia caloris, timeamus ne incidat in febrem hecticam marasmodem, huic ardentissimæ febri, neglecta indicatione quæ sumitur ab alijs affectibus in ea existentibus: prius est succurrendum. Quam rem docet Gal. 8. met. e. 10. illi enim succurren-

dum est propter urgentiam, quæ ex magnitudine, & essentia febris desumitur.

Præterea rem hanc alio exemplo confirmare oportet. Sit foemina aliqua cui sint suppressa menstrua, & anginam pariat, ex illa menstruorum suppressione natam. In illa contrariæ sunt indicationes, ex contrarijs affectibus ortæ: Alia sumitur à mensibus suppressis, quæ indicat menses esse ciendos. Et alia, quæ docet anginam esse curandam. Ex his sanè indicationibus contrarijs prius est succurrendum anginæ: quia ex ea majus imminet vitæ periculum, quam suppressione mensium, quamvis angina nascatur ex illa mensium suppressione; & ita censeo, propter anginam mittendum esse sanguinem ex brachio, & non ex pede: licet menstrua sint suppressa, quia prius urgentiori est succurrendum quam causæ affectus: si autem ille non esset affectus urgens, affectui rationem causæ habenti prius succurrendum esset, ut infra dicemus.

Multis alijs exemplis rem hanc demonstrare possemus. Verum brevitatis causa his contenti erimus. Si autem in contrarijs indicationibus non sit affectus qui urgeat, considerandus est qualem habeat rationem causæ alterius, & affectui habenti rationem causæ succurrendum est prius. Ut si fingamus ho-
mi-

minem aliquem febrem putridam pati, quæ nimis ardens non sit: in ea sanè prius considerandæ sunt multæ indicationes contrariæ, scilicet indicatio quæ sumitur à febre putrida, prohibita transpiratione, obstructione, & causis obstructionis: ex his namque affectibus nullus magis urget quam alius nam ex aliquo illorum non imminet majus vitæ periculum quam ex alio; proinde à causis obstructionis curatio erit inchoanda. Deinde deveniendum ad obstructionem quæ causa est prohibitæ transpirationis, & ad prohibitam transpirationem, quæ causa est putredinis. Rursus ad putredinem, quæ causa est febris putridæ. Tandem ad febrem cutandam accedendum est. Quam rem docet Gal. *II. meth. cap. 10.* Vide ergo qua ratione affectui habenti rationem causæ, si urgentia non sit succurrendum sit.

Alio etiam exemplo hanc doctrinam summo opere necessariam confirmare possumus. Sit aliqua foemina, in qua sint suppressa menstrua, ex qua suppressione nata sit inflammatio aliqua non magna in facie, vel in mammis; vel in alia quavis parte. Ab illa inflammatione non magna non sumitur indicatio: cum ex illis duobus affectibus nullus magis urgeat quam alius: proinde affectui

habenti rationem causæ est prius succurrendum ; & ideo suppressioni mensium , quæ causa fuit inflammationis ; prius est succurrendum.

Si autem non sit affectus urgens : ex quo majus immineat vitæ periculum , nec affectus habens rationem causæ alterius reperiatur , ordinem considerare oportet : quid scilicet ante quod id est, quem affectum ante alium curare liceat : quid post quod, id est, quem affectum post aliud, & quid cum quo id est, quem affectum simul cum alio. Quod exemplo ulceris sordidi cum phlegmone conjuncti demonstrari poterit : nam tunc sunt contrarij affectus, ex quibus unus magis quam alius non urget, nec unus habet rationem causæ alterius. Proinde in illis affectibus curandis ordinem prædictum debemus considerare , ideoque prius erit curandus phlegmon. Nam si ille prius non curetur alij affectus curari non poterunt: quia ex illo perpetuo aliquid reludabit, & sordidum remanebit ulcus. Rursus curato phlegmone sordes sunt extergendæ, quæ si non abstergantur, caro non poterit regenerari. Et ita simul ulcus curatur, & carne impletur. Tandem post hæc, cicatrix inducenda erit. Hæc ergo tria explicata medicus consideret in intelligendo.

gendis, & exercendis indicationibus, de quibus debent esse sollicitus; nam etsi sint contrariæ indicationes, poterit facile artem medicam exercere.

Ex his Indicationis divisionibus intelligemus nomina, quibus Gal. in methodo medendi passim utitur, scilicet indicatio, coindicatio, seu contraria indicatio; propria communis indicatio, simplex indicatio, & composita. Tandem indicatio (utitur Gal. hoc nomine) prohibens, quod nomen multa alia comprehendit, quæ diversa sunt ab indicatione. Nam pater, mater, amici, & assistentes interdum prohibent administrationem alicujus remedij, tamen ab his non sumitur Indicatio. Per has enim differentias indicationis explicatas methodus medendi rationalis gubernatur. Si quidem medendi methodus, per has indicationes factas, habet principium, & finem. Principium autem methodi medendi est cognitio morbi; nam indicatio à morbo desumpta, optima methodus medendi appellatur à Gal. 3. *meth. c. 1.* Et hæc indicatio, quæ sumitur à morbo, non potest exerceri, nisi cognoscamus morbum: unde necessarium erit medico rationali cognoscere prius morbum, antequam inveniat remedia. Proinde Gal. multis in locis docet morbi cogni-
tio-

tionem esse remediorum inventionem. Finis autem hujus methodi medendi, ut testatur Gal. 7. *meth. cap. 7.* est remediorum inventio facta per indicationes.

Cum igitur inventio remediorum hujus methodi medendi sit finis, operæ, præter erit explicare hac in parte quid sit remedium? Est ergo remedium, quicquid corpori admotum juvat, ut Galen. docet: 1. *meth. cap. 1.* Quare remedium ad aliquid est, & relationem dicit ad nostrum corpus. Si ergo corpori ad motum juvat, remedium est: aliter enim non est remedium. Debet ergo aliquares, ut sit remedium, duo habere: ut corpori applicetur, & juvet. Quare una, & eadem res potest esse remedium, & nocens. Si enim juvat, remedium est: sin minus, nequaquam, & inter causas nocentes recenseri debet. Quod exemplo sanguinis missionis confirmatur nam si juvet, remedium est: sin autem noceat, causa nocens appellatur. Hæc eadem Gal. explicat *lib. constat art. med. cap. 14.* ubi remedium appellat, quod corpus juvat, dum præter naturam ab bonum habitum revocat. Qua propter cibus potus, & medicamenta sint admota corpori juvant, remedia sunt. Horum omnium medicamentorum materiam 4. *scilicet. tuenâ. & lib. de const. art. med. cap.*

cap. 14. revocat Gal. ad quatuor capita, scilicet ad sumenda, facienda, educenda; & for infecus advenientia. Lib. vero *ad Trasymb.* ad tria tantum capita revocat materiam remedium, scilicet ad victus rationem, medicamenta, & chirurgiam. Sub victu comprehendit Gal. cibum, potum, perfusionis, cataplasmata, clysteres, *11. metab. cap. 15.* Ex cibo vero, & potu omnes res non naturales intelligimus, ut somnum, vigiliam, motum, venerem, &c. Quo fit remedium alia plura comprehendere quæ medicamenta non sunt. Nam cibus, potus, sanguinis missio, cucurbitulæ, & instrumentum chirurgicum sub remedio comprehenduntur, medicamenta tamen non sunt vocanda. Unde sequitur, ut victus à remedio non distinguatur: nam revera species illius remedij est. Quare omnis victus est remedium, non tamen è contra. Et proinde decipiuntur aliqui, dicentes vires ex se indicare victum, cum victus sub remedio comprehendatur, ut diximus. Si vires indicant victum, ergo indicabunt remedium; quod absurdum est. Per se tamen sui conservationem; & custodiam, ut superius dictum est, indicant.

* *

*

DE

DE SCOPIS REME-
diorum.

HÆc omnis remediorum materia habet quatuor scopos, scil. qualitatem, quantitatem occasionem, & utendi modum. De quibus quatuor agit Gal. *lib. ad Glau. cap. 1.* Quodvis enim remedium necessario debet habere hos quatuor scopos. Nam remedia non quævis, sed qualia sint, aut quanta, certa occasione, & debito utendi modo adhiberi debent.

Sed obijcies, Galen. *in art. med. cap. 85.* duos tantum scopos recenset, scilicet qualitatem, & quantitatem: ergo sibi ipsimet contrariatur. Respondemus Galenum recensuisse quatuor scopos, quia tunc agebat de morbis curandis, in quibus profligandi necessarij sunt quatuor scopi. In arte verò medica agit de sanitate tuenda, in qua conservanda non est necessarius modus utendi, nec occasio. Sed sigillatim de singulis agamus, initium sumentes à qualitate.

Per qualitatem remediorum hac in parte non intelligimus primas, secundas, vel tertias qualitates seu facultates medicamentorum, ut aliqui falso sibi persuaserunt, sed per

per qualitatem remedij, species genus, & differentias, vel naturam remedij intelligimus. Quæ quidem natura remediorum, ut superius dictum est, ad quatuor capita revocatur, vel ad tria, ut *l. de opt. sect. ad Trasylb.* docebat Galen. Quæ quidem remediorum qualitas symmetria propria ab indicatione, & à morbo sumitur. Deinde ab indicatione naturæ totius vel partis, consuetudine, ætate, & sexu deliberatur.

Per quantitatem remediorum, vim remediorum intelligemus, non tamen molem certa enim remediorum quantitas nec lingua proferri potest, nec calamo præscribis; ut Gal. *l. ad Glauc.* docebat solaque artificiosa conjectura metienda est. Quantitas verò medicamentorum, vel dicitur alterantium, vel evacuantium, vel quantitas victus qui etiam sub remedio comprehenditur, ut superius diximus. Quantitas medicamentorum alterantium ex affectu, ex natura totius & partis, ex ambiente, ex certa partis substantia, & ex situ partis desumitur. Quantitas verò evacuatium medicamentorum, ex affectu, viribus tanquam consentientibus, vel prohibentibus, vel ex natura totius, vel partis, ex ætate, consuetudine, ex ambiente, & ex contumacia humoris qui evacuari de-

debet, desumitur. Pituita enim majori quantitate ad evacuationem medicamentorum indiget quam bilis. Tandem victus quantitatem desumitur ex viribus potissimum, ex natura, ætate, consuetudine, ex ambiente, & morbo prohibente.

Occasio nihil aliud est quam opportunum tempus ad agendum. Quæ duplex est, una universalis, altera particularis, ut Gal. *lib. ad Trasyb.* docet. Universalis occasio est opportunum tempus ad agendum commune omnibus, quæ ex postulantibus auxilia, & absentia impredientium desumitur. Particularis vero occasio est tempus opportunum ad exercitationem alicujus remedij particularis, quæ desumitur ex particularibus postulantibus auxilium, & particularibus impredientibus. Quæ quidem particularia postulancia, vel impredientia multa esse solent, quæ particularem occasionem seu particulare tempus ad aliquid agendum variant. Desumitur occasio præscribendi medicamenta, sive sint alterantia, sive evacuantia, sive victus, sive potus, vel somnus, vel vigilia, ex particulari morbo, & tempore. Quæ omnia ex particulari exercitatione remediorum manifesta sunt, ut Gal. docet toto 5. *lib. Aph.*

Per utendi modum intelligere debemus

rationem administrandi remedia: an semel à nobis, an sæpius illa sint administranda, qua forma, qua substantia, cui parti sint adhibenda, & quis sit evacuationis locus conferens, & quæ vena sit secanda, & quoties. Quæ omnia ex prædictis indicationibus elucescunt.

Cæterum antequam rationalis medicus remedia per indicationes explicatas inveniatur, & ad morbos curandos accedat, prius debet investigare an illos possit curare, nec ne. Nam si non possunt curari, non sunt præscribenda remedia, quæ alijs fuere præsidia, ne à vulgo infamentur, ut *1. meth. cap. 6.* testatur Gal. Cognoscet vero an morbus possit curari duobus modis, experientia scilicet & ratione. Sed cum experientia longo indigeat tempore, proinde satis erit rationem adhibere. Quare deprehendimus an morbus sit læthalis, vel non, ex quibusdam signis, & præcipuè quatuor modis, scilicet ex substantia partis, actione, usu, & situ partis, ut Gal. docet *3. meth. cap. 1.* ex substantia partis, ut si solum vesica vel membranola pars septitransversi ulcerata sit, intelligemus illud ulcus non posse curari. Ex actione, ut si cor vulnere affectum sit, non posse curari illud ulcus intelligemus. Ex usu partis etiam id intelligimus,

mus, ut si ulcus conjunctum sit cum phlegmone, intelligemus ulcus non posse curari. Ex situ tandem illud intelligemus, ut si tenes vulnerati, sint, deprehendimus non posse curari: quoniam vis medicamentorum non poterit ad illos pervenire. Libro autem *de constit. art. med. cap. 16.* Gal. has quatuor notas vel modos ad duo capita revocat, ad facultatem, videlicet, formatricem imbecillam, & defectum materiæ.

Postquam medicus rationalis ex prædictis notis cognoverit, an affectus curari possit, accedat jam ad remediorum inventionem ad morbos curandos. Cæterum nota medicum rationalem non curare omnes morbos per indicationes, sed aliquos curat experientia, alios analogismo. Experientia enim curantur, qui tota substantia nostræ naturæ adversantur, qui quidem morbi ratione cognosci non possunt. De quorum differentijs non agebat Gal. *lib. de differentijs morborum*. Nam ibi tantum agit de his qui ratione investigari possunt. Quare male Argenterius adversus Gal. agit de differentijs morborum, qui ratione investigari possunt. Horum verò morborum curatione qui experientia curantur, pollicetur Gal. se scripturum *lib. 11. de simpl. med. facit.* Et quam
vis

vis medicus rationalis curet morbos aliquos
rationali methodo per indicationes: aliquos
tamen sola experientia, ut diximus, curare
debemus: & non est miscenda ratio cum ex-
perientia, neque è contra, sed seorsum tra-
denda, ut demonstratur à Gal. 1. *meth. cap.*
2. *meth. cap. 6. & 7. & 3. meth. cap. 1.*

Analogismo etiam medicus rationalis cu-
rat morbus aliquos: est enim analogismus
à simili ad simile, ut Gal. *lib. ad Trasyb. cap.*
11. & *l. de subfig. Emp.* Utitur vero medi-
cus analogismo, seu transitu à simili ad simi-
le in morbis curandis, ut docet Gal. *lib. ad*
Trasyb. 10. quando causa delitescit, & nullam
habet observationem, sed affectus quam si-
milis est sensibus. Hujusmodi vero affectus
non possumus curare per indicationes, quo-
niam causa ignoratur, quod exemplo efficaci
docet Gal. loco citato. Si aliquis à serpente.
Hæmorrhøis vocato demorsus fuerit, dein-
de sanguis largus effluat, & nos causam curit
pariatur nescientes, nec observatione aliqua
instructi, auxilium quale sanguinis profluvium
patienti, præscribemus analogismo; quo me-
dicus in morbis curandis (ut dixi) aliquando
utitur. Decuratione vero morborum, metho-
do, & via rationali agit Gal. *lib. meth. &*
de art. cur. ad Glau. Utimur etiam aliquan-

do epilogismo in morbis curandis. Est autem epilogismos via qua ab affectibus ad causas progredimur, contrario modo ac in analogismo, in quo à causis ad affectus progredimur, ut docet Galen. 2. *progn. com. 2.* Atque hæc de brevi indicationum disputatione sufficiat.

*DE MORBORUM ESSENTIJS,
causis, & signis.*

Explicatis brevi oratione indicationibus, quæ ad perfectam omnium affectuum curationem pertineant, breviter etiam hos fructus in manu habebit sua qui essentias, causas, & signa omnium humani corporis affectum inquirere voluit. Quare à vertice capites usque ad plantam pedis illos describere aggredior.

Decidencia pilorum.

Est affectio capitis, qua universi ejus capilli defluunt.

Causæ.

Una est raritas cutis, & altera defectus alimenti.

Signa.

Raritatis cutis signu cognoscemus. Primò, quia pili qui eciderunt, eandem, quam

an-

antea habebant, crassitiem servant. Secundo, ex causa aliqua quæ præcessit rarefaciente cutim, scilicet medicamento calido, aut lotionem aliqua calefaciente.

Signa defectus alimenti colligemus, primo extenuitate pilorum, secundo ex morbo præcedente, ut febre ardente, tabe.

Morbus Gallicus.

Est morbus totius substantiæ, inficiens jecus, & humores in eo contentos.

Causæ.

Fit ex venereo congressu ob conjunctam conversationem, & calorem, aliquando ob contagionem.

Signa.

Sunt dolores, summa gravitas corporis, colli, humerorum, omnium articulorum perpetuus cruciatus, vel pustellæ in pudendis rubræ, &c.

Achores, vel tineæ.

Est affectus capitis, tenuissimis foraminibus cutem perforans; quibus, glutinosus humor depellitur.

Causæ.

Pituita falsa, & nitrosa, vel mixtus quidam humor, qui partim tenuem saniem ac mordacem, partim vero crassum succum in se habet.

Signa.

Si humor qui expellitur est tenuis, bilio-
sam dominaria saniem conijcimus, si cras-
sus, & glutinosus, pituitam.

Dolor.

Est actio depravata sensus tactus.

Causæ.

Solutio continui est causa proxima, causa
verò remota, humor.

Signa.

Manifesta sunt signa doloris.

Phreniticis.

Est delirium continuum cum febre acuta.

Causæ.

Est congestio, vel fluxio sanguinis biliosi
ad cerebrum.

Signa.

Vigilia inquietas, & post somnum vocifer-
atio, &c.

Lethargus.

Est symptoma in actione animali principe
læsa.

Causæ.

Fit ex pituita putri irrigente cerebrum.

Signa.

Somnus, febris lenta, pulsus rarus, mag-
nus, & undosus, respiratio rara, & embecile-
la, oblivio summa.

Ver-

Vertigo.

Est actio læsa depravatæ imaginationis; quæ rem quietam circum voluit iudicat.

Causæ.

Una est externa, & altera interna. Externa, ut motus ingyrum, & vini potio. Interna, vel in capite, vel in alia parte. Omnes fiunt à causa frigida.

Signa.

Manifesta sunt vertiginis signa.

Epilepsia.

Est convulsio omnium corporis partium non perpetua, cum mentis ac sensum læsione.

Causæ.

Fit ab humore crasso obstruente cerebri ventriculos, non omnes, sed secundum, aut tertium.

Signa.

Sunt oris spuma, inordinatio linguæ, in accessione ægri statim concidunt, & convelluntur, & nonnunquam stertunt, & circum aguntur. Interdum urina, & semen effluit.

Melancholia.

Est delitium sine febre, cum metu, & tristitia.

C 3

Cau-

Causæ.

Fit ab intemperie frigida cerebri ex melancholico humore orta,

Signa.

Sunt metus, & tristitia, si multum perseverent abique causa manifesta.

Incubus.

Est imaginatio depravata ex speciebus rei alicujus suffocantis, & opprimentis in cerebro motis.

Causæ.

Fit ab intemperie frigida, & sicca cerebri quando fit per proprium affectum, si fit per consensum, ab obstructione partium infernarum, vel tumore lienis.

Signa.

Sunt quando ægri existimant se esse oppressos, ita ut si velint loqui, quasi detineantur.

Apoplexia.

Est privatio sensus, & motus in toto corpore, ob impeditum transitum spirituum animalium facta.

Causæ.

Est quicquid replet cerebri ventres, ita ut non possit animalis spiritus permeare. Hæc obstructio semper fit ab humore crasso.

Signa.

Signa.

Sunt abolitio sensus, nam ægri quasi mortui vivunt, oculis clausis dormientes, & stertentes.

Paralyfis.

Est privatio sensus, & motus alicujus partis ob impeditum transitum spirituum animalium facta.

Causæ.

Fit ab humore crasso, & lento aliquos nervos obstruente, vel ab obstructione a tumore facta.

Signa.

Sunt ad modum manifesta.

Convulsio.

Est motus depravatus partium nervosarum, quo versus suam originem retrahuntur.

Causæ.

Fit à repletionem, vel inanitionem.

Signa.

Repletionis signa erunt, quando sanum corripit subito eveniens, aut saltem non multo post morbi initia.

Inanitionis verò signa erunt quando post ardentem febrem evenit, & per plurimas evacuationes, sive per sudores, dejectiones infernas, vomitum, sanguinis profusiones accidit.

Tremor.

Est quidam motus contrarius, ex contrariis in se motuum successione proveniens.

Causæ.

Fit ex imbecillitate nervorum, & partis gravitate.

Signa.

Sunt admodum manifesta.

Optalmia.

Est inflammatio membranæ adnatæ.

Causæ.

Vel est interna, vel externa; interna, est fluxio sanguinis, quæ fit à plenitudine corporis, aut venatum capitis, aut à fluxione humoris acris. Externa ut sol, fumus, & alia quæ dolorem, aut calorem in oculo excitando fluxionem movent.

Signa.

Sunt adnatæ rubor, ex oculis lachrymæ manantes, & in majoribus oculi angulis qui ad nasum sunt, lordes quædam acervatæ.

Suffusio.

Est additus humor in oculo ad ejus actionem non necessarius, immo eam impediens.

Causæ.

Est affluxus humoris crassi.

Sig-

Signa.

Sunt manifesta.

Angina.

Est inflammatio in musculis interioribus vel exterioribus faucium.

Causæ.

Fit propter nimiam sanguinis copiam, & efferuscentiam.

Signa.

Sunt difficilis spiratio, dolor, & febris, ruborque semper tum guturis, tum colli, atque etiam tumor.

Catharrus.

Nihil aliud est quam excrementum descendens à capite ad subiecta membra.

Causæ.

Una est intemperies calida, vel frigida, cerebri, hæc refrigerando cerebrum, illa attrahendo, aut fundendo humorem. Altera verò est repletio venarum, & ventriculorum cerebri, quæ solet fieri à toto corpore.

Signa.

Cum sit à causa calida ægri circa partes affectas, non nihil caloris sentiunt, habentque faciem rubram: contra quando fit à frigiditate, nam circa caput, & frontem fit distentio, & meatum obturatio, ita ut vix per nares resonare videantur.

Præcipuum signum est tussis, & habet cau-

causas quinque. Prima est humor collectus in aëra arteria, ut in pleuritide, & peripneumonia. Secunda humor distillans à capite. Tertia compressio septi transversi. Quarta, magna asperitas faucium. Quinta intemperies frigida inæqualis partium respirationi fervientium.

Asthma.

Est densa respiratio sine febre.

Causæ

Est humor frigidus, aut tuberculum, obstruens arterias asperas, quæ sunt in pulmone.

Signa.

Sunt gravitas sensus, & quædam purulenta per sputum rejecta.

Peripneumonia.

Est inflammatio pulmonis.

Causæ.

Fit à quocumque humore, sed præcipuè ab humore pituitoso, & crasso.

Signa.

Sunt dolor gravis, febris acuta, difficilis respiratio; rubedo malarum, & pulsus mollis.

Pleuritis.

Est inflammatio membranæ succigentis costas.

Cau-

Causæ.

Fit vel ab humore bilioso, quando scilicet videmus sputum palidum, & flavum; vel pituoso, quando spumosum; vel melancholico, quando nigrum; vel sanguineo, quando rubrum.

Signa.

Sunt quinque, febris acuta, & continua dolor pectorius pulsus ferratilis, & durus, difficilis, & frequens respiratio, & tussis.

Phtisis.

Est exulceratio pulmonis.

Causæ.

Fit vel ex empyemate, id est, suppuratio-
ne: vel etiam ex defluxu humoris eroden-
tis, & acris.

Signa.

Sunt summa externatio totius corporis, nares acutæ, tempora collapsa, oculi conca-
vi, scapulæ alarum more prominentis, tuf-
fis, & quod ex puitur foetidum est, & febris
hectica.

Palpitatio cordis.

Est dilatatio, & compressio ejus præter
naturam.

Causæ.

Est spiritus crassus in ejus sinu contentus
& exitum quærens.

Signa.

Signa.

Sunt summus dolor in ipso corde, & velocitas pulsus in causa calida, in frigida verò è contra.

Syncope.

Nihil aliud est quàm præceps viriū lapsus.

Causæ.

Sunt omnia quæ dissipant substantiam partium, aut spirituum, aut earum evertunt temperamentum, ut venena, magna evacuatio medicamenti purgantis.

Signa.

Sunt pulsus lægvidus, & mador universalis.

Imbecillitas ventriculi.

Est quædam lesio concoctionis ejusdem.

Causæ.

Intemperies, scilicèt cùm aliqua primarum qualitatatum laborat: vel simplex, vel composita, nuda, vel cum affluxu humoris, vel à nimio cibo, vel potu.

Signa.

Si culpa ciborum fuerit, signum erit gravitas in ventriculo, si à liberariori potu, indicium erit fluctuatio,

Singultus.

Est motus ventriculi, quoad expulsionem rerum molestarum, aut quantitate, aut qualitate movetur.

Cau-

Causæ.

Fit vel à repletionem, vel ab inanitionem, vel ab humoribus vellicantibus, & rebus acris facultate præditis.

Signa.

Manifestum est singultus signum.

Appetentia canina.

Est immodicus alimenti appetitus.

Causæ.

Est frigiditas orificij ventriculi, quæ vel est nuda, vel cum humore acido, vel est immodica corporis dissipatio.

Signa.

Etiam sunt manifesta.

Cibi fastidium.

Est nullus alimenti appetitus.

Causæ.

Fit quando suctionis sensus perit, vel qui; suctio non fit, vel quia corpus non inanitur.

Signa.

Sunt ad modum manifesta.

Cholera morbus.

Est ventris perturbatio, quæ remmolestantem superne per os, & inferne per anum expellit.

Causæ.

Fit à fluxione humoris biliosi, & acris à

toto

toto corpore ad ventrem confluentis.

Signa.

Est evidens signum excretio per superiora;
& inferiora.

Diarrhea.

Est immodica excretio alicujus humoris
per alvum.

Causæ.

Fit præcipuè ab humore belioso, vel ab
humore pituoso, vel melancholico fit etiam
aliquando à pravo alimento in ventriculi
cavitate contento, & fluitante.

Signa.

Colores infæcibus inspersi.

Lienteria.

Est affectus præter naturam, in quo celeri-
ter ea, quæ comeduntur, talia deijciuntur
qualia fuerunt devorata.

Causæ.

Fit à lævitate, & exulceratione intestinor-
um, vel a facultatis imbecillitate.

Signa.

Ægri ciborum saporem non sentiunt ma-
lum corporis habitum contrahunt, ructusque
acidos edunt.

Dysenteria.

Est sanguinis evacuatio per sedem cum tor-
minibus, ex ulcere intestinorum procedens.

Cau-

Causæ.

Fit ab humore bilioso, vel atrabiliario, vel à pituita falsa, aut à medicamento acri.

Signa.

Si sanguinis multum per mixtus est cum fecibus, signum est ulcus esse intestinis gracilibus: si non est permixtus, in crassioribus, id est, juxta sedem.

Tenasmus.

Est vehemens, & inanis conatus ad egerendum.

Causæ.

Causæ sunt ea omnia quæ facultatem expultricem intestini recti excitant ad vehementem, & continuum motum, qualia sunt quæ irritant, & quæ gravant; irritant pituita ibi impacta, & ulceris dolor, gravant fæces immodicæ.

Signa.

Sensus gravis, & distentio circa anum ventris, & frustrata dejectio.

Dolor colicus.

Tunc fit quando colon secundum ex crassis intestinis, afficitur.

Causæ.

Una est externa, altera verò interna. Externa, intemperies frigida, vel alimentum, vel aër, aut veneni potio. Interna, intemperies
etiam

etiam frigida, orta ex pituita vitrea, vel calida, ex acri humore; flatus distendes, aut inflammatio.

Signa.

Si dolot fit à pituita, cum hæc fit glutinosa; infixus ita erit, ut perforari videatur in testinum, neque in eo est fitis. Si fit à bile erit dolor acutus, fitis, oris amaritudo, & præcessit bilis retentio. Si ab inflammatione febris ostendet: sicut loci mutatio, & distensio ortum indicabunt à litatu.

Ileus.

Est affectus Ilei intestini, in quo eorum que per alvum excernuntur omnino supprimitur evacuatio.

Causæ.

Est magna inflammatio, vel stercus induratum, vel mutatio situs intestini, que hernia intestinalis dicitur: vel omnia que excrementorum descensum impedire possunt.

Signa.

Signum proprium est nihil per inferna excerni. Quod si exitialis est, stercus per os educitur. Est dolore etiam, & tumore in regione rennium intestinorum ipsum deprehendere possumus.

Inflammatio hepatis.

Est tumor præter naturam, sive fiat à sanguine

gui-

guinæ, five à bile, five à melancholia, nam à pituita non poreft fieri.

Cauſæ.

Sunt humores prædicti.

Signa.

Poteft fieri tumor iſte, vel in parte gibba, vel incaba hepatis. Si in gibba, aderit tuſſicula ſicca obſepti tranſverſi comprefionem: & ſi jecoris regionem comprimimus, dolorem, inibi æger perſentiet. Si in caufa, dolor ad in teſtina verget ventriculus vomitu bilioſo, & multis ichoribus referto tentabitur. Dejectiones erunt cruentæ, & ſingultus aliquando apparebit, (quod multum eſt, quia inflammationis magnitudinem ſequitur.) Signa communia, tam in parte gibba, quàm in cava ſunt, gravitas juguli, pulſus durus, febris acuta, linguæ nigredo, & ſitis.

Obſtructio jecoris.

Hepatis obſtructio eſt morvus in via:

Cauſæ.

Ab una ſolum cauſa fit, nimirum ab humore craſſo congeſto in venis iplius hepatis.

Signa.

Sunt difficilis ſpiratio, pallor totius corporis, gravitas in hypocondrio dextero, & tuſſis.

D

Icteri

Ictericitia.

Est effusio biliosi humoris per universum corpus. (Ubi, per biliosum humorem, tam flavam, quam nigram bilem intelligas velim.)

Cause.

Fit ex motu naturæ expellentis humorem peccantem ad universam cutim ratione crasseos: vel est sanguis mutatus in bilem portraceam, vel intemperies calida jecoris multam bilem generantis, vel ipsa intemperies totius corporis, præ qua tenuior pars alimenti in bilem facessit, vel obstructio jecoris in meatu quia ex jecore ad felleam vesicam bilem defert, aut, illius qui ex vesica, eam ad duodenum intestinum expurgat; vel inflammatio jecoris, vel scirrhus jecoris, vel imbecillitas vesicæ bilis, orta ex aliqua intemperie magna, propter quam non rectè atrahit bilem & denique, vel immodica bilis quantitas in vesica coaservata, impediens quo minus (à magna scilicet distensione impedita) possit contrahi. (Quo etiam modo lotium in vesica interdum supprimitur.)

Signa.

Sunt corporis pigritia, pruritus universi corporis, pallor in facie, & oculis; & urina pannos lineos tingens.

Hy.

Hydrops.

Est tumor præter naturam ventris ; aut totius corporis , ex actione jecoris depravata procedens.

Causæ.

Est intemperies frigida jecoris.

Signa.

Sunt potus ingens desiderium , & gravitas corporis , & color vitiatas , ex virore albicantibus ægris.

Obstructio lienis

Fit quemadmodum obstructio hepatis , & est morbus in via.

Sunt tristitia , difficultas spiritus , & sonus turbulentus.

Suppressio urinae.

Quoties lotium in totum supprimitur , ita ut eo ægotantes nihil reddant , dicitur ischuria , quæ vel propriè , vel impropiè sumitur : impropiè , pro urinæ retentione unde libet pendeat affectus ; propriè , in qua urina in vesicâ contenta non potest excerni.

Causæ.

Est obstructio in renibus à lapide , arenulis pure , aut humore crasso facta , impediens urinæ transitum : vel imbecillitas vesicæ quæ ab intemperie frigida ortum habet , vel angustia meatus per quem urina excernitur. Hujus an-

gustiaæ duæ sunt causæ, præclusio scilicet & obstructio. Præclusio fit, vel à tumore præternaturam, vel à siccitate. Obstructio fit, vel à grumo sanguinis, vel à pure, vel à lapide. Ad quam causam revocari possunt arenulæ, & crassa excrementa, quæ communem habent materiam; vel à tuberculo, vel à callo.

Signa.

Sunt manifesta.

Urina difficultas.

Dicitur dysuria. Fit ad hysdem causis à quibus ischuria, sed remissioribus.

Renum calculi, & vesica.

Fiunt ab humore crasso, sive sit pituita, vel melancholia.

Causæ.

Efficiens est calor immodicus, non frigiditas. Generatur enim calculus à calore evaporanter humidam partem crassi humoris, & reliquam concreffante: ita ut si ille concretus humor in renibus, vel vesica moram fecerit, ab altero se circumglutinante augeatur, quousque lapidis magnitudinem ex arenula acquirat.

Dolor summus adest in hoc affectu, quia renes non sentiunt nisi per membram, & dicitur nephiricus dolor.

Signa.

Vomitibus primo pituitæ, & deinde bilis

argu-

Æruginosæ; urinæ suppressio, vel guttatim redditæ, dolor renum, & infixi aculei instar nullo foris tumore circa partem infestante. Cruris è directo laborantis renis stupor.

Stillicidium urinae.

Affectus est in quo parum, & frequenter urinam excernimus.

Causæ.

Imbecillitas facultatis retentricis vesicæ, vel urinæ acrimonia.

Mictus sanguinis.

Causæ sanguinis mictus (ut, & profluvij natium) vel externæ sunt, vel internæ. Externæ sunt casus, ictus, &c. Internæ sunt tres. Prima in facultate consistit, cum scilicet retentrix vasorum fuerit imbecilla, aut expultrix immodice irritata. Secunda est sanguinis vitium cum peccat quantitate, aut qualitate. Tertia est vasorum noxa, quæ tripliciter contingit, primo cum molle; tertio cum durum.

Diabetes.

Est velox potulentorum exitus per urinam à sua qualitate non immutatorum.

Causæ.

Est intemperies renum, calida, quæ vim habet attrahendi.

D 3

Sig-

Signa.

Est fitis intollerabilis.

Lumbrici:

Tres sunt species. Primi, appellantur tere-
tes, & rotundi, qui in tenuibus generati inte-
stinis, aliquando ad ventriculum ascendunt,
ubi humoris agitantes, varia pariunt sympto-
mata. Secunda, sunt magni, ita ut eandem cū
intestinis figuram habeant, dicunturque tæ-
niæ hoc est, falcia. Alij appellantur cucurbi-
tini, ob figuram quam habent semini cucur-
bite similem. Postremi, vocantur ascarides,
qui generantur in intestino recto, ad simili-
tudinem lumbricorum generatorum in ster-
core jumentorum, qui vehementissimos in-
ducunt pruritus.

Causæ.

Omnes generantur ab una, & eadem causa
scilicet ab humore pituitoso putrefacto.
Causa efficiens, calor est præter naturam ex-
citatus in pituita putrescente, ut Gal. *lib. 3.
de locis aff.* scribit, cum dicit eos à magno
calore fieri.

Signa.

Morsus ventriculi, tussis arida, & non mag-
na, pulsus inordinatus, febris, erratica par-
tes extremæ refrigerate, stridor dētiū, & nau-
sea, ani pruritus, & nonnunquā fames canina.

Hæ-

Hæmorrhoides.

Sunt sanguinis evacuatio per venas ani.

Causæ.

Fiunt vel ab humore melancholico, vel ab abundantia sanguinis, aut a connatu.

Signa.

Sunt manifesta.

Procidentia ani.

Tunc dicitur cum extremitas intestini re-
cti foras delabatur, ita ut non lateat visum

Causæ.

Sunt omnia quæ laxant musculos, & liga-
mentum ani, qualia sunt humida, & quæ pa-
ralysim in musculis ipsius ani inducere po-
ssunt, ut frigida; & magnus ad egerendum
connatus, qualis tenesimum comitari solet.

Signa.

Etiã sunt manifesta.

Uteri procidentia.

Quando uterus ita evertitur, ut exteriùs
emineat, fit procidentia uteri.

Causæ.

Ex ægrotantis sermone intelligentur.

Signa.

Nota sunt, & manifesta.

Profluvium mensium.

Quando copia sanguinis menstrui pluribus
diebus conferta effluit, immodicum mensium
profluvium fit.

D 4

Cau-

Causæ.

Fit, vel apertione orificiorum eorum vasorum, quæ in cavitate uteri desinunt, vel à sanguine calido, & tenui, vel ab expulsionem totius corporis ad venas uteri.

Signa.

Sunt manifesta.

Suppressio mensium.

Tunc fit quoties, cum fluere deberent secundum naturam, non fluunt.

Causæ.

Fit, vel ab angustia venarum uteri à prima conformatione enata, vel à densitate uteri, quæ ortum habet à frigiditate, vel à compressione vasorum uteri, quæ fit, aut à tumore præter naturam, circumiacentium partium, aut ab omenti multa pinguedine, ut obesis mulieribus, vel ab obstructione, quæ fit à crasso, glutinoso, aut multo humore, vel ab intemperie frigida uteri densante uterum, aut sicca eum indurante, vel à robore vasorum uteri, adeò ut quod influit, non admittant.

Suffocatio uteri.

Cum uterus vaporis copia ista distenditur, ut modo sursum, modo in latus retrahi videatur, fit suffocatio uteri.

Causæ.

Semen genitali retentum, & menstruæ puræ

ga-

gationes cessantes.

Signa.

Mentis torpor, pigritia, crurum imbecillitas faciei pallor, aspectus moestus, & similis.

Mola.

Est quædam caro inutilis atque informis in utero mulieris facta.

Causæ.

Fit à coitu, scilicet quando semen viri est imperfectum, vel morbosum, etiamsi aliquando possit fieri culpa mulieris.

Signa.

Sunt quæ in prægnantibus reperiuntur.

Hernia.

Fit cū peritonæum qua parte vasis seminarijs pervium est, aut laxatur, aut rumpitur, ita ut aliquid, vel in inguina, vel in scrotū defēdat.

Variæ sunt species. Cum humor est in inguine, dicitur bubonocelo; cum in scroto, escheocele, si est intestinalis, dicitur enterocele; si aquosa, hydrocele; si à flatu pneumatica, flatocèle; si caro, sarcocèle; si ab omento, epiplocele appellatur.

Arthritis.

Est dolor articulorum à fluxione humoris factus. Morbus ad quem sequitur est tumor præter naturam articulorum distendens partes in eis contentas.

Cau-

Causæ.

Fit tumor ab imbecillitate articuli, & à fluxione humoris ad articulos.

Signa.

Cognoscitur humor faciens arthitim, ex natura ægri, ex colore articuli, doloris, sensu, juvantibus, & nocentibus. Potest etiam fieri à sanguine, sed præcipuè à pituita mixta cum portione bilis, numquam à melancolico humore.

De febribus.

Febris est intemperies calida, in corde accensa, & per uniuersum corpus diffusa.

Febres, vel sunt essentielles, vel accidentales. Essentiales sunt illæ, quæ ex essentia febris (qui calor est) desumuntur, quæ tres sunt. Prima desumitur ex qualitate caloris. Secunda ex motu. Tertia ex ejus subjecto.

Ex qualitate caloris febres dicuntur magnæ, aut parvæ vel propriè loquendo, intensæ vel remissæ.

Ex motu pendent, illæ febres, quas appellamus, primo mites, deinde incresecentes, & è conuerso.

Ex subjecto, vel materia, dividitur febris in diariam, putridam, & hæcticam. Diaria dicitur illa, in qua calor accensus est in spiritibus. Putrida, in qua, in humoribus, ita ut ex
eorum

eorum putredine ortus sit. Hectica vero in partibus solidis, in quibus calor factus est, at in humoribus, & spiritibus id fieri.

Differentiæ febrium, quæ accidentales appellantur ex accidenti proximo, vel remoto sumuntur.

Ex accidenti proximo, cum ex colore febrem dividimus, quia talis in cute esflorescit color qualis est humor qui redundat. Hac ratione Hipp. 6. epid. febris prærubæ præpallidæ, & libidæ meminit.

Ex accidenti remoto variæ differentiæ sumi solent, quæ sunt febris longa, & brevis, nocturna, & diurna, continua, & intermittes, & aliæ similes.

De febre Diaria.

Cum calor præter naturam accensus est in spiritibus, fit febris quæ dicitur diaria.

Que vel est exquisita, vel non exquisita.

Exquisita est illa, quæ ex calefactis spiritibus ortum habens per spatium unius diei perdurat, sive fiat à causa interna, vel externa, relicta, vel non relicta affectum.

Non exquisita est illa, quæ ex vaporibus ab humoribus calidis elevantis fit, quæ media est inter diariam, & putridam; convenit enim cum diaria, quia non fit ex putredine humorum, neque ex caliditate facta in par-

ti-

tibus solidis: cum putrida verò convenit, quia ex calefactis humoribus ortum habet.

Causæ.

Semper fit à causa externa, quæ vel est præsens, vel non. Si est præsens, admittit curationem ipsa causa. Sin autem, nequaquam. Causa erit præsens, densitas cutis, quando fuit facta à frigore, vel à balneo aluminoso. Non erit præsens, quando fit ab ira, excitatione à calore solis, & similibus.

Signa.

Quædam sunt communia, & quædam propria. Communia sunt urinæ concoctio primo intuitu, auctio pulsus in magnitudinem, & celeritatem insignem, ita ut frequentia per exteriorem quietem minimè servet proportionem.

Proprium ac inseparabile signum est, quod contractio non crescat in celestatem, vel si crescat, id minimum est ac cognitu difficile, & parum à naturali pulsu recedens.

Caloris suavitas etiam est signum inseparabile, & proprium febris diariæ.

Urinæ sunt benè coloratæ, cum nonnullis suspensis, vel nebalis.

Propria dicuntur illa, quando, præcessit ira tristitia, timor, curæ deustio, refrigeratio, lassitudo, ebrietas, & his similia.

De febribus putridis.

In omnibus febribus putridis septē affectus repiriuntur, scilicet febris, putredo, prohibita transpiratio, obstructio, humoris multitudo, humoris crassities, & humoris glutinositas.

Febris varias habet causas antecedentes. Quedam solum sunt causæ, ut putredo, & fluxio humoris multi, crassi, aut glutinosi; prohibita transpiratio est symptoma, & causa putredinis. Hæ febrium causæ aliquando omnes sunt præsentēs, aliquando non. Sunt præsentēs cum febris est in principio, nam tunc est fluxio humoris obstructio prohibita transpiratio, & putredo. Non sunt autem omnes præsentēs cum febris est in alijs temporibus. Nam in augmento febrium non est amplius fluxio, & obstructio præterierunt. In declinatione, verò sola est putredo (ut in statu) sed jam evacuatur.

Putredo, vel est in toto corpore, vel maximis vasis, ut in febre synocho, vel est in una tantum parte. Hæc vel est cum phlegmone vel citra phlegmonem. Si est sine phlegmone pars illa quæ obstructionem habet, in qua putrescit humor, dicitur focus putredinis. Si humor putret in toto corpore, febris ex eo orta caret accessionibus. Si verò in una tantum parte, particulares circuitus
ef-

efficit, simulque febrem continuam, aut intermittentem. Continuum si humor putrefactus in foco, ob ejus multitudinem, aut facultatis expultricis imbecilitatem, intra vasa continetur. Intermittentem verò si propter causas contrarias, per habitum corporis expellatur.

De febre Synocho.

Febris Synochus, id est, continens, ex sanguine ortum habet. caret accessionibus, vel circuitibus, & una clauditur accessione, quia certum locum affectum non habet, sed multos.

Hæc, vel est putrida, vel non. Synochus non putris ad diariam refertur, quæ verò putris, Synochus dicitur. Ortum habet ex putredine sucorum, vel sanguinis (quod idem est) in omnibus vasis, vel maximis, & calidis, qualia sunt illa quæ inter alas, & inguina clauduntur.

Causæ.

Hujus putredinis causa solum est plenitudo.

Signa.

Sunt maxima plenitudo, & rubor in cute urina crassa, & rubra, somnus immodicus, calor magnus, pulsus vehemens, maximus, celer, creber, & inæqualis.

Tres

Tres differentia febris synochi. Prima dicitur à Græcis Acmaistica, à Latinis augetens, quia à principio suæ generationis semper habet accessionem incrementem; causa est, quia in ea plus putrescit sanguinis, quam dissipatur de putrefacto. Secunda dicitur à Græcis Homotonos, cujus accessio semper eundem servat tenorem, id est, neque diminuitur, neque augetur, saltem sensibilibiter, quod pro venit ex eo, quòd tantum dissipatur humoris putrefacti, quantum de novo putrescit. Tertia à Græcis dicitur Paracmaistica, à Latinis decrescens, in qua accessio semper decrescit, quia plus dissipatur ex putrefacto sanguine, quam putrescat de novo.

De febre Ardente.

Febris ardens non distinguntur à continua tertiana, utraque enim fit à bile, cum hoc tamen discrimini, quòd in febre ardente obstructio fit aplethora: at tertiana continua ab humore crasso, vel glutinoso. Differuntque à synocho ratione accessionum, quibus synochus caret.

Causæ.

Omnia quæ bilem flavam procreant possunt efficere hanc febrem, aër scilicet nimis calidus, alimenta acra, & admodum calida, ut piper, sinapi, cepæ, alia vinum vetus:

&

& similia; animique, & corporis labores;

Signa.

Lingua arida, aspera, & nigra, ventriculi erosio, sitis intolerabilis, vigiliæ, capitis dolor, & nonnunquam delirium, & moventur ægri ferè semper ab una parte in aliam, dejectiones liquidæ, & pallidæ quamvis sæpè alvus dura sit, pulsus celerimus, urina flava, & aliquando alba, quæ delirium futurum significat, fiunt aliquando surdi, & nonnunquam muti.

De tertiana exquisita.

Tertiana intermittens fit ex bile putrescente in loco obstructionis, extra vasa scilicet: Dicitur *in loco obstructionis*: nam bilis flava tenuis cum sit, obstruere non potest, cum non sit crassa, multa aut lenta; omnis enim obstructio fit ab humore crasso, multo vel lento.

Causæ.

Fit autem febris ex bilæ; hac ratione, quando ab humore crasso aut lento obstructio est in aliqua vena, bilis adveniens perficit obstructionem, & cum ipsa abundet, putrescit non diffusa, & hac ratione generat febrem.

Est autem hæc intermittens; quia quando incipit putrescere bilis in foco putredinis, expellitur extra vasa per sentientia membra, ubi putrescit omnino, & facit accessionem, quæ ut plurimum sudore finitur.

Sig-

Signa.

In principio accessionis rigor vehemens, & putgans quasi vulnerans, inæqualitas pulsus, urina similis urinæ eorum qui febræ ardente corripiantur. Accessio duodecim horis terminatur.

De tertiana notha.

Tertiana notha, vel spuria est febris intermittens, & frequenter fit ex permixtione pituitæ cum bile: nam potest fieri, sed raro, à bile vitellina, vel à permixtione aliorum humorum crassorum cum bile.

Causæ.

Omnia quæ bilem, & pituitam simul generare possunt.

Signa.

Incipit cum rigore mitiori, & leviori quam in exquisita tertiana, licet si longior horror, sentiaturque frigus actu. Sitis in hac est minor, & sudor. Invētre apparent obstructions, aliquando in hepate, & aliquando in splene. Accessio etiam perdurat duodecim horas, & aliquando excedit.

De febre Quotidiana.

Febris quotidiana a pituita putrescente ortum habet.

Causæ.

Fit à pituita extra venas singulis diebus

E

acce-

accedens; quæ pituita generatur multoties ab alimentis pituitosis, ut sunt pisces, herbæ frigidæ, legumina, & sæpe sæpius otium.

Signa.

Pulsus inordinatus, & inæqualis tardus, parvu, & debilis, calor non acris nec sitis, urina alba, aquosa, tenuis vel crassa, aut turbulenta. Spatium accessionum est decem, & octo horarum, & quietis sex.

De febre Quartana.

Quartana febris est duplex. Una intermit- tens, & altera continua. Omnes fiunt ex atra- bile putrescente in venis.

Causæ.

Alimenta melancholica, ut salsa omnia; carnes hircinæ, bubulæ, leporinæ, cervinæ, cochleæ, legumina, animi, & corporis labo- res immodici, & aliarum febrium longitudo, præcipuè, si fuerint, sine ordine, & au- tumno.

Signa.

Pulsus tardus, & in principio accessionis rarus, & durus, in argumento, & vigore ve- lox, & frequens, ægri cutis dura est, & den- sa. Urinæ sunt tenues, albæ, & aquosæ.

De febre hectica.

Febris hectica est calor præter naturam ha- bitum corporis occupans.

Æqua-

Æqualis intemperies in omnibus partibus corporis quoniam in calore mutatae sunt, reperitur: quem calorem habent ac si esset propria natura, & ideo ab ipso non dolent nec molestantur (hoc autem quoad sensum intelligere oportet.)

Hæctica duplex est. Una simplex, & altera composita. Simplex illa dicitur: in qua calor factus est in partibus sine humiditatis alicujus consumptione. Composita verò, quæ siccitatem aliquam morbosam habet conjunctam, quam hæcticam marasmodem nominamus.

Causæ.

Duobus modis fit febris hæctica.

Primò sequendo alios morbos, febres scilicet ardentes, diarias, & internas inflammationes.

Secundò incipiendo, & statim à principio quæ similem habet generationem cum diaria ex causa aliqua procatartica, scilicet ita, tristitia, intenta, & nimia cognitione, aut lassitudine cum ulatione.

Hæctici oculorum palpebras vixat tollere possunt, cutis totius corporis sicca est, impotentia vigilandi eis inest, carniū consumptionem circa tempora habent, ita ut cava appareant. Intestina etiam atque viscera ex-

tenuta habent: hypochondria retracta ad thoracem admodum videntur.

Pulsus autem est gracilis, durus, debilis ac frequens. Denique totius corporis magna consumptio.

De febre Pestilenti.

Pestilens febris, est epidemia perniciosa: Epidemia, quia multos afficit. Perniciosa vero, quia multo, interficit.

Causæ.

Communis est aer ambiens, quo omnes perpetuo utimur, qui aer calidus, & humidus intemperatus, multos homines ad putredinem dispositos afficit sua prava qualitate nobis occulta.

Signa.

Febris ab initio maxima, quamvis sepe exteriora frigeant, & interiora ardeant, capitis gravitas, oris siccitas, vehemens sitis, & vehemens angustia, difficultas anhelitus vomitus creber, oculorum aspectus torvus ac varius, vigiliæ, & deliria, & aliquando pro- pensio ad somnum. Hanc certius confirmant si præter ista, post aures, aut sub alis, aut circa inguina potissimum, bubones cum febre prava oriantur, & in alijs etiam partibus anthrax. Si autem in collo oritur tumor præter naturam, cerebrum potissimum male

af-

affici ostēdit. Si in alis, cor. Si in inguine, jecur.

De Exanthematis.

Exanthemata nomen commune est ad omnes cutis efflorescētias, sed speciatim per exanthemata variolas, & morbillos intelligimus.

Duæ sunt febres, quarum una synochus est, quæ humorem expellit ad cutim, unde variola, vulgo *pigota*, & altera tertiana continua, in qua tumores lati, vulgo *pallola* vel *rosa* erumpunt.

In his tumoribus est discrimen. Nam morbilli sunt tumores sicci, suppurationis expertes. E contra variolæ, in quibus humor statim vertitur in pus, & sic multa ulcera facit.

Causæ.

Variolæ fiunt à sanguine putrefacto; morbilli vero à bilioso humore etiam putrefacto.

Signa.

Dolor dorsi, timor in somno, partium sentientium vehemens punctio, totius corporis pondus, faciei rubor pruritus nasi, lacrymæ, sanguinis, & humorum, fervor, frequens pandiculatio, palpitatio, vox rauca, sputum crassum, capitis pondus, & gravitas, dolor capitis, pungens, oris siccitas, animi perturbaciones, convulsio, & syncope; dolor thoracis, & gutturis, & tremor pedum. Atque hæc de affectum essentijs, vel des-

criptionibus, causis, & signis dicta sint satis: Nunc restat ad brevem tractatum de materia medica (qui etiam fructus est medicinæ) accedere.

DE MATERIA.

Medica.

Ratio curandi morbos per purgationem antiquis maximè usitata fuit, in quibus quam plurimæ sententiæ proponuntur ab Hipp. *in lib. Aph.* ad purgationes seu ad usus purgantium medicamentorum accommodatæ; nec solum apud antiquos ex usu fuerunt simplicia medicamenta purgantia, verum etiam, & composita, quod etiam ex Galen. varijs in locis colligitur, potissimum tamen *lib. de compositione secundum locos, cap. de Alopecia.*

Utimur autem nunc syrupis ad humores præparandos ante purgationem. Docebat enim Hippocr. poros, & meatus ipsius corporis aperiendos esse, & ab obstructionibus liberandos, ut melius purgatio procederet. In quem usum oxymel ab antiquis præscribebatur, decoctum similiter origani, tragorigani, & pulegij, & his similia, quæ ad aperiendas obstructiones erant accommodata.

Anti-

Antiquis etiam fuit maxime observata coctio ante purgationem: nam sola cocta medicari oportet: scilicet nullos humoris nisi concoctos medicandos esse, præcipiebat Hip. una dempta turgentia: nam in hac cum coctio expectari non possit, propter pericula quæ subsequi solent ex turgentibus humoribus, statim prima die purgandos esse præcipiebat.

Fuerunt quoque purgantia medicamenta antiquis fortiora, & vehementiora minusque correctæ, ita ut cogerentur statim ab eorum exhibitione aquam, vel decoctum, hordie propinare, ut non detinerentur in parte superiori ventriculi, quæ maximo sensu prædita est, ut colligitur ex Gal. *Quos, quibus, & quando purgare oporteat.*

Hac tamen nostra tempestate quamvis eadem ratio observentur, nihilominus tamen aliqua sunt medicamenta purgantia antiquis omnino incognita, quæ clementiora, & benigniora sunt, & composita haud dubie magnis correctæ. Hæc autem varietas ex varia corporum dispositione profecta est. Quare, & diversis syrupis utimur, ad incidendos crassos humores, ad tergendos qui lentissimi sunt, & contemperandos qui plus justo sunt calidi, quamvis fortasse ipsos attenuare ne-

cesse foret, & ad aperiendas obstructions. In hunc finem multæ, sed alia ratione præparatæ antiquis compositiones fuerunt, qui simplicia ferè omnia cognita habebant,

Aquæ similiter distillatæ, & variæ decoctiones, quæ à medicis indies præscribuntur, ex plantis, & ex illarum partibus confectæ, ad præparandos etiam humores solent adhiberi: ut melius coctio à natura efficiatur. Hujusmodi autem syrups vulgò concoquentes appellari solent: non quod coctio ex eis efficiatur: cum opus solius naturæ sit: sed quod juvent coctionem ad præparandos humores media attenuatione, deterfione etiam refocillentque calorem obstructioni sublata.

Cogimur etiam hac nostra ætate in decoctione syruporum aliqua medicamenta, tota substantia agentia, permiscere, & sæpe sæpius in curatione morbi gallici in quo curando una cum alijs humores præparantibus lignum sanctum, & zarça, parilla, quæ dicitur Smilax Indica, solent admisceri, ut tota substantia pravam morbi gallici qualitatem corrigant in humoribus, & in partibus solidis existentem, & eadem opera humorem à natura concoctum superent. Quod etiam in malignis febribus, & pestilentibus observamus, in quibus curandis aliquando una cum syrupis
per-

permisceri solet confectio hyacinthorum quantitate duarum, vel trium drachmarum (pro una, aut duabus dosibus) præcipiendo; ut optime agitetur. Quod fit eo consilio, ut prava qualitas corrigatur. Quod similiter in febribus pestilentibus fieri solet, permiscendo drachmam unam, vel duas theriacæ magnæ tanquam alexipharmaci, communis omnibus venenis accomodati.

Hac ratione etiam aliqua medicamenta purgantia cum syrupis propinari solent, ut sunt folia sennæ, fumaris, epithymus, flos sthœcados, & alia similia, quæ humorum coctionem non impediunt, ut quibusdam visum fuit. Non enim in ea quantitate apponuntur, ut possint humores attrahere sua qualitate occultâ; sed cum omnia medicamenta purgantia calida sint, & sicca, & ex eo vim habeant attenuandi humores si in minima quantitate assumantur, hoc solum efficiunt, ut multo melius quam alia medicamenta præparantia; non solum à tota substantia humores respiciant, verum etiam à manifesta qualitate, cum similem habeant naturam cum humoribus, unde permixta cum alijs medicamentis, melius attenuant peccantes humores ob prædictam causam.

Citra coctionem non esse purgationem
exer-

exercendam omnibus notum est, neque hac in re diutius immorandum. Nam alioqui non esset medicus naturæ imitator, à qua nunquam recta ratione evacuatio fieri solet, nisi præcedat coctio humoris, & separatio utilis ab inutili. Præterea molesta haud dubiè fiet evacuatio, si crudo existente humore, purgans medicamentum exhibeatur: utilis enim humor violenter educetur, & per loca supervacanea, & per partes in quibus ab obstructione viæ sunt impeditæ: unde molesta fiet evacuatio, in qua vires prosteruntur, neque aliquid effatu dignum ex humoribus noxijs educetur. Sunt enim tanquam excrementa, symptomaticæ evacuationes initijs morborum factæ: quæ etsi à natura fiant, à medico sunt cohibendæ, ne forsan dicta incommoda sequantur, quod in dies à medicis observatur. Verum non solum humorum concoctio expectanda est ad purgationem, verum etiam viæ apertæ esse debent, & hoc est quod Hipp. dicebat 2. *Aph. sent. 10. Corpora cum quis purgare volet, ea fluxilia facere oportet.* Quod nihil aliud est quam meatus aperire, per quos transmittuntur, & attrahuntur humores incindere, & attenuare ubi crassi, & tenaces fuerint, nam tunc purgatio in omnibus recte procedet, quod in principio, cru-
di-

ditate existente, fieri est impossibile. Observe etiam quæ à Gal. traduntur circa hanc doctrinam 1. *Aph. com.* 24. (nec mirum videri debet) quod humores transmittantur, & attrahantur: nam à natura expellente, & à medicamento trahente fieri solet purgatio ut ex eodem Gal. colligitur.

Hac etiam nostra ætate post purgationem altero die aliqui decoctum hordei exhibere solent eo concilio, ut si aliqua portio medicamenti fuerit detenta in parte superiore ventriculi ad fundum feratur, quod optime fit, cum hordeum abstergendi vim habeat, ubi potissimum cum cortice fuerit decoctum. Nec me latet ab Hip. statim à medicamento purgante dictum decoctum propinari, ut colligitur, ex 2. *acutorum sent.* 25. & ex Galen. *Quos. quib. cap.* 7. neque id etiam citra rationem. Nam nostris temporibus medicamenta (ut antea dicebamus) quæ habent facultatem purgandi, mitiora sunt, & benigniora, quàm tempestate Hipp. & magis correcta, quæ quamvis ventriculo inimica sint, non ita ventriculi crificium afficere solent, ut antiquitus, quum vehementiora erant, & minus correcta, ut coccia indicant pilulæ à Gal. traditæ 1. *de comp. sec. locos*, & 5. *meth.* Quare cum ventriculo infestissima essent

ne

ne fortè illius orificium offenderetur, cum exquisito sensu prædictum sit, statim à medicamento decoctum hordei ut dictum est) propinabant. Neque hoc in omnibus propinari debet: nam post potionem hieie scilicet Gal. non est quod secundo die dictum decoctum propinemus. Quamvis enim in ventriculo detineatur, nequaquam nocet, cum familiare medicamentum ventriculo sit. Habet enim facultatem non solum roborandi ventriculum ob aromata, quæ illius ingrediuntur compositionem: verum etiam excalescit pituitam, & attenuat, si aliqua illius portio in ventriculo detineatur.

Sunt, & purgantia medicamenta maximo cum consilio præscribenda. *Turpis enim est calamitas*, ut dicebat Hipp. *dato medicamento purgante hominem occidere*. Quare observanda exactè erunt, non solum usitata medicamenta, quorum vires experimento cognoscuntur, quod maximè exitiales sint, verum etiam usitata quantitas, ab experimento similiter cognita. Observandum etiam venit non solum in compositis, verum etiam in simplicibus medicamentis, ne forsam modum excedamus in purgatione, ne alienum humorem à peccante educamus. In quibus omnibus ætatis, regio, anni tempus, natura ægri, & consuetudo, obser-

servanda simul sunt. Nam in calida natura, in regione calida, & ceteris calidis non licet uti fortioribus medicamentis, ut nec in ijs, in quibus vitale robur est imbecille, quibus valdè mitià præscribi debent. Eadem ratione purgantia medicamenta pro quascumque levi occasione non sunt præscribenda: *Corpora enim sana, difficulter ferunt medicationes, ut docebat. Hipp. nec parum à medicamento purgante offenduntur.*

QUO ANNI TEMPORE PURGARE liceat.

NAM quamvis Hipp. tempore veris id fieri præcipiebat 6. *Apb. sen. 47.* & difficulter posse media æstate, nimirum in diebus Canicularibus, 4. *Apb. set. 5.* tamen caute intelligendus est. Neque enim solummodo docet, purgationem utilem esse hominibus tempore veris, sed tantum in ijs in quibus ob præcautionem illam adhibemus, ne scilicet incidant in morbos aliquos, ut rectè interpretatur Gal. *in comm.* multoque minus in totum prohibet purgationem in Cane, & ante Canem quia est in media æstate, quamvis difficilius esse affirmet hoc: tempore quam alijs anni temporibus ob causas à Gal. traditas *in comm. dicta sententiæ*, quod verum est, hoc unum

concluditur non esse exercendas purgationes tempore æstatis, quemadmodum nec tempore hyemis, nisi mulum urgeat necessitas: nam quæ ad præcautionem fiunt, semper tempore veris faciendas esse moneo cum Hip. In æstate autem dimidiam noctem, exhibenda esse purgantia medicamenta hortor, ut possint ægotantes hora nona ante meridiem cibum capere, & hac ratione minori cum difficultate evacuatio succedat: sunt enim difficiles purgationes hoc tempore ob ambientis aëris caliditatem, à qua cum exterius ad habitum corporis attrahantur medicamenta, contrarius fit motus humorum: nam à medicamento attrahitur interiorius, atque ideo multo facilius succedit evacuatio iumpto medicamento ante quam urgeat calor; & contraria ratione tempore hyemis propinare debemus, ne forsan ægotantes in cubiculo frigido detineantur: retardatur enim à frigiditate purgatio, neque potest idem medicamentum ita facile in actum reduci, neque natura tam facile humorem expellere ut in ambiente calido. Aliquando maximi momenti sunt panni linei calefacti quorum usus maximè, & utiliter probatur si apponantur ventriculo, neque est divertenda natura à sua actione simul adhibito medicamento

mento purgante, idque vel cibo, vel via, vel coitu, quod omnium deterrimum est in die in quo exerceatur purgatio, sequenti etiam, & tertio.

DE FORMIS MEDICAMENTORUM purgantium.

Purgantia medicamenta sub varia forma hac nostra ætate præscribuntur. Nam quædam exterius applicata ad humores educendos sunt idonea, quæ solent præscribi in forma unguenti, ut est unguentum. Arthemisiæ seu de mercurio confectum, quibus si ungetur ventriculus, solent sequi dejectiones multæ, potissimum ex dicto mercurio, ut in dies fieri videmus in ijs qui ob inveteratum morbum Gallicum dicto unguento curantur. Nam ubi in animo est, ut per secessum aliqui humores educantur, sufficit in ijs simul prompta unctio cum paucis unguento in regione ventriculi manum apponere ad id ut alvus solvatur, quod similiter fit unguento de Arthanita. Istarum tamen evacuationum modus nostris temporibus non valde probatur.

Solent interius medicamenta præscribi in forma solida, & liquida; in forma solida, per
pi-

pilulas, quæ catapotia à Galen. dicuntur. In forma liquida, per potiones, & opiatas dicitur.

Est autem pilularum forma quædam compositio, quæ pauco cum liquore paratur, videlicet syrupo aliquo. Longo temporis spatio in officinis servantur, ut possint sub minori quantitate purgationes fieri. Verum fit ut medicamenta purgantia sub pilularum forma non ita exacte cum corrigentibus miscantur.

Est autem pilularum quantitas, quæ pro una vice exhiberi solent à drach. j. ipsius massæ ad scrup. iiij. quod est drach. j. & scrup. j. Ita tamen, ut si forsitan, quod majori ex parte fieri solet, duæ massæ pilularum præscribantur, ex unaquaque drach. sem. vel scrup. j. accipiendas esse erit præscribendum, addito diagrydio, vel scamonio cocto quantitate gran. iiij. usque ad gran. v. in robustis, ut illius beneficio acuties medicamenti tribuatur, quæ cum informa solida diutius servantur, solent vim suam aliqua ratione remittere. Cum pilulis etiam est præscribendum parum aquæ stillatitiæ foeniculi vel stœchados, dum in animo est caput purgare, quæ quamvis in exigua quantitate sit, non parum conducere videtur in acceptione medicamenti. Erit Autem ipsa

ipsarum pilularum forma in una dosi, sequens.

R. massæ pilul. aggreg. & de fum. terræ añ. scrup. ij. diagr. gran. iij. cum aqua fœniculi fiant pil. nu. xj. & deaurentur.

Solent aliquando pilulæ ad usum præscribi, ut per epicrasim, & sensim educantur humores, & tunc de tertio in tertium, vel de quarto in quartum tres sunt præscribendæ, pro unaquaque dosi, erit autem earum descriptio sequens.

R. massæ pilul. aggreg. & foetidæ añ. scrup. ij. cum aq. fœn. fiat pil. num. xij. adde uniusque per se gran. j. diagredij, & deaurentur.

Hæc eadem forma in reliquis pilularum massis servanda erit: nam variæ sunt illarum compositiones pro varia humorum natura quos attrahere debent.

Erit autem tempus ad pilulas exhibendas nocte media, præcipiendo ut dormiant ægri. Nam cum hujus medicamenti forma solida sit, majori indiget calore, ideo in quiete, scilicet in somno, melius in actum rediguntur. Postquam verò jam per alvum, vel per os humores evacuari inceperit, ne evacuatio impediat, in vigilia detinendi sunt ægrotantes.

Sunt qui existimant pilulas magis condu-

cere ad educendos humores ex partibus longinquis, neque id citra rationem: nam cum non possint cito in actum reduci, divitus de-
tentæ in ventribulo ex longinquiore partibus valent humores educere, atque ideo ad capitis affectus, oculorum, &c. pilulæ potius sunt præscribendæ quam potiones.

Nec me latet hieram diacolocynthidos ditam potentissimum esse remedium ad humores educendos ex cerebro. Cæterum ob illius saporem ingratisimum, quantum fieri poterit ab illius usu abstinendum moneo. Tum etiam, & quia ventriculo contrariatur. Quod indicat temporis diurnitas in illius actione: longissimo enim tempore in actum reduci-
tur, quod signum est non posse ab ipso superari.

DE LIQUIDIS MEDICAMENTIS.

Solent medici in forma liquida purgantia medicamenta exhibere, & ipsa dissolvuntur cum decocto communi dicto; ita ut potionis quantitas non excedat unc. vj. quæ est quantitas unius quadræ: erit autem purgantium medicamentorum quantitas usque ad drach. xv. ad summum pro una dosi.

Est autem advertendum per purgantia hoc loco non esse intelligenda simplicia, sed composita, id est, compositiones quæ vulgo laxativæ dicuntur, quarum non exigua est sylva in officinis ad omnes humores educendos parata. In quibus sunt purgantia medicamenta multum correcta ut possint citra noxam suas actiones exerere. Solent ferè semper dictis potionibus permiscere syrupum rosarum Alexandrinarum ex novem infusionibus, qui licet ad bilem educendam commendetur, habet facultatem educendi omnem crassam humiditatem, & potissimum sanguinis serum. Quare fit ut à medicis in omnibus ferè potionibus præscribatur, tum etiam, & quia gratissimum est medicamentum inter purgantia aliquod aliud, & quia ejus dosis est ab unc. j. usque ad unc. iij. Observandum etiam erit quod una quæque unc. hujus syrupi idem præstat quod drach. ij. alterius confectionis laxativæ. Atque ideo si in animo fuerit potionem aliquam præscribere in qua ingrediantur unc. iij. hujus syrupi; adnumerandæ sunt alterius confectionis drach. vj. ita, ut non excedat numerum drach. xv. omnium medicamentorum quantitas. Quando autem in animo est in modum opiatae dictas confectiones propinare, pro

unaquaque dosi cochlearium unum, vel duo sunt præscribenda. Est autē pro unaquaque ad potionem præscribendam sequens schedulas.

R. conf med. hamech, & diaph. añ. unc. sem. syr. ros. Alex. ex ʒ. infus. unc. iij. decocti communis q. s. misce, & fiat potio. In pueris præter id quod in exigua quantitate sunt præscribenda medicamenta, observa quod in schedulis scribitur ad finem, fiat potio parva, nā si magna fuerit, difficulter propinari solet.

Opiatarum verò descriptio sequens fit.

R. conf. medic. hamech. & diaphæn. añ. unc. ij. syr. ros. Alex. ex ʒ. inf. q. s. misce, & fiat in modum opiatae.

Similiter ex alijs medicamentis fieri debet, quia ad multas dies præscribi debent, atque non permiscetur decoctum, ne forsan corrumpantur, & ut diutius serventur.

In opiatis verò, & confectionibus solent permiscere aliquam simplicia medicamenta purgantia, ut Rhabarb. Agaricus, Turbith. & aliquando Helleborus niger. Verum observandum venit, quod ex dictis, in unaquaque potione drach. j. sufficit usque ad drach. ij. dempta helleboro, & turbith, quorum drach. j. quantitas plus julto sufficiens vix permittitur, & una cum his medicamentis quæ ad illa corrigenda veniunt, valent in eadem

scilicet quantitate, vel dimidia, ut est zinzi-
ber, quod est Agarici, & Turbith. correctivū
spicanardi quæ corrigit Rhabarbarum, & his
similia. In opiatis verò pro unaquaque unc.
confectionis sufficit drach. j. dictorum medica-
mentorum adhiberi, ita ut ad unc. iiij. confe-
ctionis sufficiant drach. iiij. Quod si medica-
mentum fuerit ingratum, ut est hiera diacolo-
cynthidos (si fortasse aliquando præscribenda
venit) per se sola præscripta, vel cum Helle-
boro nigro, tunc. loc. syr. ros. Alex. ex 9. inf.
syr. ex cort. citri permisceri debet in potioni-
bus ad unc. j. ad unc. ij. in opiatis vero q. s. ut
liquida fiat confectio, magisque grata ven-
triculo: nam dictus tyrupus non parvam ha-
bet cum ventriculo familiaritatem.

De torrefactione medicamentorum purgantium.

Aliquando, solent medici medicamenta
purgantia præscribere eo consilio, ut compri-
mendo evacuant, ita ut evacuatio sic fiat, ut
non multum irritetur natura quod fieri solet
majori ex parte in dysenteria, & diarrhœa, id
que potissimum quando præscribitur Rha-
barbarum, & myrobalani, in quibus non so-
lum ad purgationem, verum etiam ad com-
primendum egregia facultas reperitur. Tunc
igitur, ut melius id fiat, solent medici prædi-
cta medicamenta torrefacere; media enim

torrefactione purgatoria facultas exhalatur & ex compressione minuitur, cum in substantia tenui, & calida existat. Hoc autem dupliciter fieri solet, nam, aut multum torrefiunt, aut parum: Multum torrefiunt, quando in animo est magis cohibere evacuationem quam ipsam provocare, ut in dysenteria, & diarrhœa, immodica existente evacuatione. Et in hoc etiam est discrimen, nam ubi multum torrefiunt dicta medicamenta, lavanda sunt in aqua plantaginis. ut amittant empyreuma ab igne susceptum. Quando vero parum torrefiunt dicta medicamenta, non est necessaria lotio, cum exigua caliditas sit introducta.

Sint itaque dictorum medicamentorum exempla sequentia.

R. Cort. myrob. citrinorum, & chæbulorum añ. scrup. ij. Rhab. drach. sem. torrefiant syr. ros. sicarum unc. j. aquæ arnoglossæ q. s. misce, & fiat potio.

Alia potio cum lotione.

R. Cort. myrob. citr. & chæbul. añ. scrup. ij. Rhab. drach. sem. torrefiant multum, & laventur in aqua plantam syrup. ros. siccrum unc. j. aq. plant. q. s. misce, & fiat potio.

POTIONES PURGANTES EX SIMPLICIBUS medicamentis.

Possumus etiam præscribere potiones purgantes ex solis simplicibus medicamentis, hoc modo.

R. Agarici recenter trochiscati cum oxymelite drach. ij. tubith. opt. & electi drach. j. vini albi generosi unc. j. zinziberis scrup. ij. decoct. communis q. s. misce, & fiat potio.

R. Rhab. electi infusi per hor. xij. in aq. endiviæ, & optime expressi dranch. ij. confect. diaphæn. & elect. de succo ros. Mesuæ añ. drach. iij. syrup. ros. Alex. ex 9 inf. unc. ij. decocti communis q. s. misce, & fiat potio.

Hoc tamen unice observandum est, quod scammonium seu diacrydium nunquam ingreditur in aliqua ex dictis potionibus ob illius vim, & effrenem qualitatem, ut impie fieri solet à quibusdam pharmacopæis, non citra magnam perniciem, & medicorum peritorum infamiam. Jam ad simplicia, & composita medicamenta accedere tempestivum est.

MEDICAMENTA SIMPLI-
ciabilem purgantia eorumque
dosis.

Rhab, datur à drach. j. ad drach. ij. (infus.)
Scammon. five,) à gran. v. ad xij. (in subst.)
Diagrydium,)
Aloè) à drach. j. ad drach. iiij. (in subst.)
Mirob. citr. à drach. ij. ad drach. iij. (in subst.)
Calsia fistul,)
Tamarindi,) ab unc. j. usque ad unc. ij.
Manna,)

COMPOSITA EORUMQUE
dosi.

Syrup, ros, Alex, ex g, inf. ab unc. ij. ad iiij.
Elect. de succo ros, à drach. j. ad vj.
Pilul. aggregat. à scrup. ij. ad scrup. iiij.
Pilulæ coctiæ Gal. à drach. j. ad scrup. iiij.
Pilulæ de Rhabarb, à drach. j. ad scrup. iiij.
Pulveris hiertæ simp, Gal. à drach. j. ad v.
Pilulæ de hiera simp, Gal. à scr. j. ad scr. iiij.
Confect. diapr, sol,)
Confect. diacathol.) à drach. j. ad vj.
Confect. hamed.)

SIMPLITIA PURGANTIA, PITUITAM, eorumque dosis.

Agaricus) in subst. à drach. j. ad drach. &)sem. infus. à drach. j. ad drach. ij.
Turbith.) infus. à drach. j. ad drach. ij. in subst. à drach. sem. ad drach. j. coct. ad unc. sē. Myrobol. chebulo. à drach. ij. ad drac. iij.

COMPOSITA PITUITAM, PURGANTIA, & dosis.

Elect. de diacarth.)
Conf. diaphoenic.) à drach. ij. ad vj.
Elect. ind. majus, & minus)
Hiera diacol. Gal. sine) à drac. ij adl vj.
Elleboro, & scamon.)
Pilul. aggregativæ.)
Pilul. de Agarico) à scrup. ij. ad scrup. iij.
Pilul. coccia.)

SIMPLICITA PURGANTIA, MELANCHOLIAM, & dosis.

Elleborus niger. à scrup. j. ad iij.
Fol. senæ. à drach. j. ad unc. sem. (infu
Myrobol. indic. à drach. j. ad drach. ii
Serum caprinum, ab unc. j. ad v
COA

COMPOSITA AD IDEM, ET
dosis.

Confect. hamech.)

Confect. dialenæ.) à drach. ij. ad vj.

Pilul. aggreg.)

Pilul. de fun. ter.) à scrup. ij. ad iv.

Pilul. de lap. laz. à drach. sem. ad j.

Pilul. lucis minores. à scrup. ij. ad iiij.

SANGVINIS SERUM EDUCEN-
tia, & dosis.

Syr. ros. Alex. ex 9. infus. ad unc. ij. ad iiij.

Tamatindi.) ab unc. j. ad ij.

Calsiar.)

Ex dictis compositis medicamentis pur-
gantibus, possumus præscribere sequentes
formas.

POTIO AD PURGANDAM
bilem.

R. Elect. de succo ros. & diapr. sol. añ. drach.
v. syr. ros. Alex. ex 9. infus. unc. ij. decocti
communis q. s. misce, & fiat potio.

Ad 2

Ad idem pilulæ.

R. massæ pilul. aggr. & de Rhab. añ. scrup. ij. diagr. gran. iiij. cum aqua foeniculi, fiant pilulæ numero xj. & deautentur.

Ad idem opiata confectio.

R. electuarij de succo ros. unc. j. cassiæ fistulæ recenter extractæ per evaporationem & diap. sol. añ. unc. j. & sem. syr. ros. Alex. ex 9. inf. q. s. misce, & fit conf. opiata, ad usum Dos. à drach. j. ad ij.

POTIO AD PURGANDUM

pituitam.

R. elect. de diacarthamo, & diaphæn. añ. drach. v. Agarici recenter troch. cum oxim scrup. ij. syr. ros. Alex. ex 9. inf. unc. j. & sem. de cocti communis q. s. misce, & fiat potio.

Ad idem pilulæ.

R. massæ pil. aggr. & de Agarico añ. scrup. j. diag. gr. v. cum aq. fæn. fiant pilulæ num. xj. & deaurentur.

Ad idem opiata.

R. conf. diaphœn. & elect. de diacarth. añ. unc. j. Agar. recenter troc. cum oxym. scrup. iiij. zinzib. scrup. j. Syr. ros. Alex. ex 9. inf. q. s. misce. fiat conf. opiata ad usum à drach. j. usque ad ij.

POTIO AD SUCCUM MELANCHO-
licum educendum.

R. conf. diasenæ, & hamech. añ. unc. sem.
syr. ros. alex. ex 9. inf. unc. iij. decocti cum mu-
nis q. l. misce, & fiat potio.

Ad idem pilulæ.

R. massæ pil. aggreg. de fum. ter. añ. scrup.
ij. diag. gran. iij. cum aq. foen. fiant pilulæ
num. xj. & deurentur.

Ad idem opiata

R. conf. diasenæ, & hamech. añ. unc. ij. fol.
senæ pulver. unc. iij. syr. rosarum Alex. ex 9.
inf. q. l. misce, & fiat conf. opiata ad usum à
drach. j. usque ad ij.

Ex his facile est, ubi est in animo duos vel
plures humores evacuare, compositum me-
dicamentum constituere, sive in forma soli-
da, sive liquida.

PILULÆ AD EVACUANDAM
bilem, & pituitam.

R. massæ pil. aggr. & de Agarico añ. scrup.
ij. diag. gran. iij. cum aq. foen. fiant pilulæ
num. xj. & deurentur.

Ad-

Ad idem potio.

R. elect. de succo ros. & diacarthami añ.
unc. sē. syr. ros. Alex. ex 9. infus. unc. ij. deco-
cti communis q. s. misce, & fiat potio.

Ad idem opiata.

R. conf. diap. sol. & elect. de diacarthamo añ. unc. ij. syr. ros. Alex. ex 9. infus. q. s. misce, & fiat opiata servanda ad usum.

POTIO AD BILEM, ET PITUITAM
*educendam ex ventriculo, &
primis venis.*

R. conf. hieræ s. Gal. drach. v. Rhodomellis s. unc. j. decocti hordei, & foeniculi q. s. misce, & fiat potio. Aliquando addi solet drach. j. Agarici, ubi magnæ pituitæ copia in ventriculo, & primis venis continetur, idque troscilcati cum oxymelite.

*Ad idem ubi ad juncta fuerit
febris.*

R. Pulveris hieræ s. Gal. & calsiæ fis. præparatæ añ. drach. iij. Rhodom. s. unc. ij. decocti hord. & fæn. q. s. misce, & fiat potio.

Me

Medicamenta facultatem habentia evacuandi (vel ut melius dicam leniendi) humores in primis venis contentos nulla indigent præparatione ad hoc, ut suas agant operationes. Quæ autem indigent alteratione, vel præparatione sunt reliqua purgantia medicamenta, præterquam illa quæ torrefacta propinari debent, quare quæ ante expulsionem veniunt præscribenda, his medicamentis, tam simplicibus, quam compositis præparari solent.

SIMPLICIA PRÆPARANTIA.
biem.

Endivia.

Acetosa.

Viola.

Plantago.

Portulaca.

Cichoreum.

Buglossa.

Rostrum porcinum.

Nenuphar.

Hor deum.

Ex his aquæ stillatitiæ, vel decoctiones sunt.

Composita ad idem.

- Syr. Borriginis.
- Violarum.
- Ros. viridium.
- De succo rosarum.
- Endiviæ simplex.
- Endiviæ compositus:
- Cichorij.
- Aggrestæ.
- Granatorum.
- Acetositis citri.
- Limonum.
- Acetosæ simp.
- Oxyfacchar.
- Rob. de Ribes.

SIMPLICITA PRÆPARA-
rantia pituitam.

- Fœniculum.
- Apium.
- Absinthium.
- Mentha.
- Pulegium.
- Satureia.
- Sabina.
- Majorana.

Fructus

Salvia.

Origanum.

Rad. asparagi.

Rad. petro selini.

Rad. præoniæ.

Composita ad idem:

Acetosus simpl.

Acetos. compos.

De duab. rad.

De quinque rad.

Syr. Destoccad.

De mentha.

Oxym. simpl.

Oxym. comp.

Oxym. scyllit.

Rhodomel. simpl.

SIMPLICIA BILEM ATRAM*preparantia.*

Melissa.

Borrago.

Buglossa.

Fumaria.

Lupulus.

Absinthium.

Majorana.

Scolopendriæ

Cap. veneris.

Tamariscus.

Flores genistæ.

Composita ad idem

Oxym. simpl.

Borraginis.

Buglossæ.

Fumariæ,

Syr. De byzantijs.

De epithymo.

De scolopendria.

Regis Sabor. j. de pomis

& est valde efficax.

DE MEDICAMENTIS
respitibus propria membra.

Caput respicientia.

Melissa.

Beronica.

Rosmarinū coronariū.

Majorana.

Salvia.

Thus.

Mel. rosatum,

Syr. de stoechad.

G

Top.

Torcacem Respicientia

Tussilag.

Gnaphalion.

Adianth.

Hyssopus.

Salvia.

Scabiosa.

Syr. De Hyssopo.

Violarum.

Liquiritiæ.

De prafsio.

De calamintha.

Cap. Ven.

Oxym. simpl.

Oxym. comp.

Oxym. scyllit.

Sed non utimur oxymelite composito, nec
 Scyllitico, & deprafsio, nisi in humoribus
 valde crassis, & viscidis, quia vehementissi-
 mi sunt.

Respicientia ventriculana

Absinthium.

Culcuta.

Semen foeniculi.

Cinnamomum.

Medicinæ.

99

Hordeum.

Mel ros.

Syr. de Menta:

De absinthio:

De liquiritia.

De cort. citri:

Respicientia jecur.

Cichoreum.

Eupatorium.

Absinthium.

Cuscuta.

Oxym. S.

Oxym. C.

Syr. de absinthio:

De eupatorio:

Buglossæ.

De thimo.

De calaminthas

De cichoreo.

De endivia.

Respicientia renese

Rad. asparagi.

Rad. saxifragi.

Rad. foeniculi.

Cicera nigra.

Syr. de duabus rad.

G 2

Syr:

Fructus

Syr. viol.
 Oxym. S.
 Oxym. C.

Uterum respicientia:

Arthemisia.
 Melissa.
 Nepeta.
 Foeniculum.
 Oxym. S. C.
 Syr. Artemisiae.
 De rub. tinctorum:
 Cap. ven.

DE MEDICAMENTIS
concoquentibus biuē flavā.

In capite.

Syr. Rosarum.
 Violar.
 Nenuph.
 Papaveris, cuius usus non
 est ita tutus.
 Acetosæ.
 Citoniorum.
 Myrtil.
 De succo agrestæ.
 De succo rosarum

Aqua

Medicinae.

ION

Aquæ lactucæ.

Nenuph.

Rosarum.

In thorace:

Syr. violarum.

De jujubis.

Liquiritiæ.

Papaveris.

Cap. Ven.

Aquæ violarum.

Portulacæ.

In corde.

Syr. de succo agrestæ.

Acet. Citri.

Julep. Rosarum.

Aquæ acetosæ.

Buglosæ.

Borraginis.

Rosarum.

In stomacho:

Syr. Acetos. S.

Granatorum.

Rosarum.

Oxyfacch.

Miva Citoniorum

G 3

Aquæ

Aquaë Citoniorum.

Acethosæ.

Portulacæ.

Violarum.

In hepates

Syr. endiviæ S. & C.

De Cichorio.

Acet. S. & C.

Acetof. Citri.

Aquaë endiviæ.

Acethosæ.

Cichorij.

Portulacæ.

DE MENDICANTIS CON-
coquentibus pituitam.

In capite.

Syr. de Betonica:

De Stœchado:

Aquaë Betonicæ.

Majoranæ.

Salviæ.

Roris marini.

In pectore.

Syr. Cap. Veneris.

De Hislopo.

de Prassio.

De Calamintha.

De liquiritia.

Aquæ Cap. Ven.

Scabiosæ.

Scolopendriæ.

Marrubij.

Thymi.

In stomacho.

Syr. de mentha.

De Absintio.

Mel. ros. colatum.

Aq. Absintij.

Menthæ.

Fœniculi.

Rutæ.

In hepate.

Syr. de duabus radicibus.

De quinque radicibus.

De eupatorio.

De byzantijs.

Aquæ Eupatorij.

Prasij.
Hepaticæ:

In renibus:

Syr. de duabus, & quinque radicibus
Oxym. compositum.

Aquæ Erucæ.

Cicerum rubr.

Nasturtij.

In Matricæ:

Syr. Arthemisiæ.

De Calamintha.

Aquæ matricariæ.

Eupatorij.

Arthemisiæ.

DE MEDICAMENTIS

concoquantibus bilem
atram

In capite.

Syr. fumaris.

De epithymo.

Lupulorum

Aq. fumaris.

Lupulorum.

In splene.

Syr. fumatiæ.

Ceterach.

De epithymo.

De pomis sim.

Aq. Scolopendriæ.

Epitimi.

Eumaræ.

In corde.

Syr. de pomis.

Buglogæ.

Aquæ melissæ.

Buglosæ.

Viperinæ.

Borraginis.

Nota me subiunxisse aquas; eo fine, ut si ex convenientibus simplicibus decocta non liceat præparare, illis in promptu uti possis, cum passim in officinis prostent. Solum advertas velim, aquas stillatitias (si suo tempore distillatæ fuerint) toto anni tempore suam propriam, & omnimoda virtutem, & facultatem conservare, quæ non semper ex optatis in plantis viget.

CORRIGENTIA MEDICAMENTA
purgantia.

A Garicum corrigimus cum zinzibere, & oxymelite.

Senna corrigitur cum aniso, vel sine eo cum jure gallinæ.

Rhabarb. corrigitur cum spicanardi, addito scrup. j. spicæ ad drach. j. Rhab.

Turbith. corrigitur cum zinzibere in eadem quantitate drach. j. ad drach. j.

Scammonium corrigitur coquendo ipsum cum malo cotoneo, & fit diacrydium; similiter corrigitur cum mastiche, cum thure, vel cum pulegio, & ideo ad emendandas noxas quæ in ventriculo ex scammonio fiunt miscetur cum decocto myrobolanorum, vel aqua Citoniorum, cujus dosis est scrup. sem.

Myrobalani non habent aliud correctivum, quam torrefactionem; quia clementiora sunt: in qua tamen vis purgandi perit.

Tamarindi similiter carent correctione: nam tamarindorum pulpa datur ad ardorem in quantitate unc. j. & totidem cassiæ sittucum drach. j. Rhab. & aliquando citra correctionem.

Polypodium corrigitur cum zinzibere, cinnamomo, vel semine anisi.

Epithymus corrigitur additis aliquot granis piperis, vel salis gemmæ.

Elleborus corrigitur cum seminibus calidis, vel odoratis, ut anisi dauci, foeniculi, vel petroselini.

Hæc omnia veniunt corrigenda, præcipue cum administrantur per se: nam cum præscribuntur cum alijs confectionibus, tunc temporis parum refert (etsi semper prodest) absque correctione propinare. Jam tempus est de clysteribus aliqua pertractandi.

DE CLYSTERIBUS.

Clyster. est medicamentum per sedem injectum ad solvenda potissimum intestinorum excrementa: quamquam etiam ad alios usus quotidie clysteres à medicis adhibeantur.

Clyster. duplex est, alter ex parte evacuans, nempe ex intestinis, alter ex toto corpore. Prioris meminit Galen. 4. *Aph. comm.* 2. ubi post medicamenta purgantia possuit errhina, & apophlemtilmata, tamquam ex parte evacuantia particulariter, cum ex cerebro hu-

humorem educant: & addit statim clysterem esse ex eodem genere, ac si dixisset. Medicamentum est clyster evacuans ex parte, scilicet ex intestinis, ut supra dictum est. Posterioris meminit idem Gal. *lib. de salubri dietâ, com. 15.* Quo loco ut in anigina humorem facilius educeret, clysteris purgantis meminit, tumetiam, & 2. *de comp. med. sec. locos cap. 10.* ex Archigenis sententia, clysterem evacuantem ex toto corpore validum propinabat, ut ea quæ infima hepatis parte erant evacua-
ret. Id etiam nobis demonstrat quotidiana experientia in curanda apoplexia, cæterisque caroticis affectionibus: tum etiam, & in quotidianis febribus; in quibus quandoque medicamenta purgantia, ut est Agaricus. Diacatholicon, & benedicta, per sedem injiciuntur.
Est etiam usus clysterum utilis ad discutiendos flatus, & quod magis est, ad nutritionem aliquam faciendam.

Sed quoniam quæ dicta sunt rudibus difficilia videri possent, id amplius, à nobis explicandum erit: nimirum qua ratione, ea quæ per sedem injiciuntur, possint nutritionem efficere, tum etiam, & ex cerebro, & ex toto corpore evacuare: cum certissimum sit non posse ea quæ per sedem injecta sunt, secundum substantiã ad ventriculũ per venire. Quare

re observandum est primo crassa intestina eadem tunica prædita esse ac tenuia, quemadmodum, & ventriculus; unde eandem vim habent concoquendi, etsi minorem ob excrementorum proventum.

Secundo observandum est, posse intestina crassa longiori tempore alimentum concoquere, quamvis nutritio insignis nequaquam fiat ex hac cœctione, unde similiter medicamenta possunt à calore intestinorum reduci in actum. Et licet illorum substantia non perveniat ad ventriculum, neque ad aliã partem ulteriorem: potest tamen vis, & facultas medicamenti ad longinquas partes pervenire.

Tertio observandum est, ea non esse in magna quantitate per sedem injicienda, quæ in animo est, ut diutius detineantur: nam intestina pondere gravata, subito ad ea expellenda moventur. Et ideo recta cum ratione medici clysteres nutrientes in exigua mole præscribunt, ut hac ratione diutius immorentur in intestinijs. In alijs verò clysteribus administrandis contraria ratione fit: exhibentur enim in magna mole medicamenta, ut intestina gravata, statim ad expellendum moveantur, sive purgans clyster sit sive lenibus, à quo scilicet alvus solum emolilitur.

Ex

Ex his manifestum fiet, quare purgantia medicamenta per sedem iniecta breviori tempore evacuationem efficiant, quam exhibita per os, quamvis minor sit color in intestinis, quam in ventriculo.

Pro cuius explicatione observandum est, purgantia medicamenta duplicem habere substantiam, alteram à qualitate manifesta, alteram à tota substantia. Aqualitate manifesta plus iusto sunt acria, quia sunt plus iusto calida, & ita irritando secundum hanc facultatem solent aliquando evacuationem efficere, ut accidit in clysteribus, in quibus purgantia à qualitate manifesta sunt admixta: nam partem irritat vis prius in actum reducta, quam illa quæ est totius substantiæ, cum gravata pondere intestina, atque irritata subito evacuationem efficiant: ita tamen ut evacuatio ex toto fiat corpore, & ex cerebro; quæ quidem in potionibus, & pilulis fieri non possunt. Nam quamvis pars quæ irritat, prius in actum reducatur, cum non sit mole gravatus ipse ventriculus, nec qualitate medicamenti citò irritatus, non movetur ad expulsionem: & ideò progrediente ulterius actione caloris pars purgativa in actum reducitur, ita ut non irritando, sed atrahendo à similitudine

totius substantiæ humores, educantur. Ex quibus manifestum fit, quod si verb.g. unc. ij. Diacathol. per sedem injiciantur medio clystere, & totidem per os, citius, & promptius clystere evacuatio fiet.

Est præterea alius usus in clysteribus non contemnendus; quando ad cohibendum alvum, & sedandas dejectiones in diarrhœa, & dysenteria injiciuntur: tum etiam ut somnus concilietur. Eorum enim benefica humectatione facultas medicamentorum cerebrum petit, etsi per sedem injecta sint.

Valent etiam clysteres aliquando ad tergenda ulcera intestinorum, & ad eadem agglutinanda: qui omnes usus nec parvi, sunt nec exigui momenti, imò maximè considerationis, & ideo singulorum formam instituo.

Clyster nutriens.

R. Juris carniū arietis, & gallinæ quadrā unam, olei. ros. unc. j. vitellorum ovorūm num. 2. misce pro enemate; adhiberi debet tepidè, ut diutius detineatur.

Clyster

Clyster lenitivus.

R. aquæ fontanæ quadram j. & sem. olei communis, & mellis añ. lib. sem. salis gemmæ drach. j. conquantur adignem, ita ut recte misceantur, & calidus administretur.

Alius ad idem.

R. decocti herbarum emollientium, s. malvarum, achanti, mercurialis, violarum, betæ, & fufuris lib. j. olei ros. & viol. añ. unc. ij. conf. bened. & hieræ s. Gal. añ. unc. j. salis gemmæ drach. j. misce, & fiat enema.

Ad pituitam, & flatum discutiendos clyster.

R. decocti rutæ, sem. lini, radicum althææ, & Chamo. lib. ij. & sem. olei rutacei unc. ij. olei viol. unc. j. Agarici drach. ij. misce pro enemate.

Hic clyster calidus administretur, ut diutius si fieri possit detineatur.

Clyster irritans, ex capite, & alijs partibus humores educens.

R. Centaurij minoris m. j. fufuris, sem. focæ

foeniculi, & lini añ. p. j. coquantur omnia in
sufficiente quantitate aquæ, donec tertia pars
absumatur, cola, & decolatura sume lib. ij.
hierælogodion. unc. j. benedictæ unc. sem.
olei rutacei unc. iij. misce pro enemate.

Cilidus administretur, & si vis majorem
irritationem efūcere, adde trochisc. Alhand.
drachm. ij. valet potissimu in apoplexia.

Clyster discutiens flatu, potissimum ex utero.

R. juris intestinorum arietis quadras iij. flo-
rum meliloti, & sem. lini añ. p. j. coquantur
cum predicto jure, de quo accipe quadras ij.
olei chamemæmelin. vel aneth. unc. iij. misce
pro enemate.

*Clyster ad contemperandam aliquando acrimo-
niam in febris.*

R. hordei integri p. j. coquatur in quadris
quatuor aquæ usque ad consumptionem me-
diætatis cola, & accipe quadram j. & sem. sac-
chari albi unc. ij. misce pro enemate, & tepi-
dè administretur.

Alter ad idem.

R. lactis caprini quadras ij. rectè bulliat ad
ignem, cola, & tepidè administretur.

H

Cly

Clyster ad abstergenda ulcera intestinorum

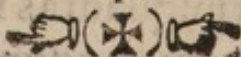
R. hordei integri p. j. coquatur in quadris
 iiij. aquæ ad consumptionem tertiæ partis,
 cola, & colaturæ adde mellis albi coclearia
 iiij. vel. Rhodomellis in eadem quantitate,
 misce pro enemate, & calidum adminstretur,
 sicque dicitur lavativum.

Clyster contra fluxum.

R. lactis caprini lib. iiij. coquatur ad ignem,
 & postquam ebullierit fac chalybeare, vel ex-
 tinguantur in ipso lapides igniti, & tepidè
 adminstretur: & si in animo est magis cohi-
 bere fluxum, adde amyli unc. sem. & si forsan
 in animo est uti extremis remedijs, cum lacte
 misceatur drach. j. philonij majoris, aut Perfici

Ad idem aliud.

R. hordei integri, ros. siccarum, plantag-
 ginis, sanguinariæ, bursæ pastoris, caudæ equi-
 næ añ. p. j. coquantur omnia in aqua ad con-
 sumpt. tertiæ partis, cola, & adde vitellum
 pvi olei ros. unc. j. amyli tosti unc.
 sem. misce pro enemate.

*Ad idem, & conciliandum
somnum.*

R. hordei integri, ros. siccarum, & fol. plantag. añ. p. j. capitum papaveris contusorum cum sem. num. ij. coquantur omni in debita quantitate aquæ cola, & de colatura accipe lib. j. amili unc. j. vitel. ovurum nu. j. olei ros. unc. ij. misce pro enemate, & calidum admistretur.

[Clyster ad conglutinanda ulcera.]

R. juris pedum hirci quadr. ij. amili unc. j. misce pro enemate, & tepide administretur. Ad hunc etiam usum valet lac chalybeatum, quod crustam inducant supra vlcus.

DE SUPPOSITORIIIS.

Cogimur, & aliquando in forma solida per rectum intestinum medicamenta intrimittere: tum quia clysteres minus recipiantur à quibusdam, tum etiam quia magno cum periculo administrentur ij. qui hernia aliqua laborant, & potissimum intestinali dicta, & proinde hanc formam

instituo.

Ha

Suppo

Suppositorium ad subducendam alvum:

R. pul. hieræ picræ drach. ij. salis gemmæ
drach. j. mellis. q. s. misce, & fiant duo sub-
positoria filo appensa.

Ad idem aliud:

R. conf. hieræ picræ drachm. ij. benedictæ
drachm. sem. salis gemmæ drachm. j. mellis
q. s. misce, & f. duo suppositoria, ut supra.

Aliud multum irritans.

R. specierum hierælogod. drach. ij. salis
gemmæ drach. j. mellis q. s. misce, & f. duo
suppositoria filo appensa.

Ad idem aliud.

R. interioris colocynthidos Gal. drach. ij.
salis, & c.

*Suppositorium ad sedandum dolorem fluxumque
succubend. in intestinis.*

R. philonij. majoris drachm. ij. opij grana
iiij. mellis q. s. misce, & fiant duo supposito-
ria filo appensa.

DE VOMITORIIS.

Etsi vomitus non sit procurandus nisi urgeat necessitas, cum exhibere ut evomat non vomenti periculum sit, nec citra rationem fiat vomitus per superiorem ventrem, in quo valde exquisitus sensus viget ob nervos recurrentes dictos, qui sanè insignes sunt; nihilominus tamen aliquando cogimur medicamenta vomitum provocantia præscribere. Ad id autem efficiendum non solum mitiora exhiberi debent, & quæ tergendo, irritando, & impellendo ventriculum præstent; verum etiam in hoc casu mos fuit antiquis, medicamentis purgantibus ad vomitum accommodatis uti, quæ inter purgantia vehementissima sunt, ut est Elleborus, qui inter omnia, quæ per vomitum nata sunt humorem educere, maximè commendatur. Quod autem vomitoria antiquis in usu essent, testatur Hip. 5. *Aph. sent.* 6. 7. & 8. & alibi. in quibus sententijs præcepta ab Hipp. proponuntur ad dictas purgationes præscribendas.

Sunt etiã ex usu vomitus in quibusdã morbis curandis, ut sit potissimũ in cholera morbo curando, & in tertiana notha, & similiter in alijs morbis, in quibus os ventriculi affici solet aliquo humore plus justo molestante.

Debeat autem semper vomitus fieri exhibitō medicamento vomitorio in magna quantitate, ita ut quantitas potionis sint quadræ iiij. vel amplius. Tutius est demum à cibo vomitum excitare, potissimum in tertianis curandis.

Cæterum consueverat Hipp. corpora præparare, ut vomitoria medicamenta præscribere, quiete, & alijs, quibus ventriculus humidus reddebatur, deinde corpora humida reddebant, & mitiora medicamenta exhibebat, per vomitum. Huc accedit consuetudo antiqua invomendo: erat autem vomitus maximè in usu, quod contra fit hac nostra tempestate: unde majori cum periculo solent purgationes per vomitum fieri. Et si aliquando accidat ut per vomitum pharmaco exhibitō humores educantur, maxima anxietate, & non exiguo labore vexari solent ægrotantes. Tunc autem prudens medicus, vomitum cohibentia non debet præscribere, ne scilicet mortis sit auctor: sed potius medicamenta vomitoria administrare. Vomitus autem ut feliciter succedat, digiti intra gulam inferendi, vel penna oleo imbuta ut ex his, nascabundis factis ægrotantibus, vomitus efficiatur. Neque incommodum est aliquod medicamentum vomitorum com-
mu-

mune præscribere, ut qui in ventriculo sunt humores melius educantur.

Est autem vomitus humoris innatantis eductio sive evacuatio. Nausea verò ex humore impacto fit in orificio ventriculi superiori.

Vomitorium Commune.

R. hordei integri p. ij. & sem. foeniculi p. j. & sem. feminis raphani p. j. coquantur omnia in lib. iij. aquæ ad consumptionem medietatis, cola, & colaturæ adde sachari albi unc. ij. aceti optimi cochlearia ij. vel iij. misce, & fiat vomitorium.

Vomitorium purgans.

R. Ellebori nigri, & Agaric. añ. drac. j. aquæ mellis unc. iij. misce, & fiat potio, et si non sit tuta, sed si admittretur: sit tepida.

DE SUPERPURATIONIBUS.

Accidit aliquando ut immodica purgatio ex medicamento assumpto contingat, quod potissimum cognoscitur ex defectu virtutis; quum vires languescunt, & pulsus debiles fiunt. Aliquando etiam citra immo-

dicam purgationem maxima anxietate, & dolore ægotante, cruciantur in orificio ventriculi ob portionem pharmaci ibi relictam, vel ex humore plus julto irritante, quem medicamenta sua facultate attrahit: huic semper occurrendum est adhibito amylo; quantitate unc. j. decocto in aqua, & moderate frigida adhibita.

Ad immodicam verò purgationem conducunt crurum frictions, pedum potissimum, & manuum, tum etiam, & ossam panis biscocti in optimo vino madefactam propinare, & si ulterius progrediatur immodica purgatio, supra ventriculum appones interiora panis cum vino optimo obruta, & ad ignem parum cocta, ad miscendo drach. j. vel drachm. ij. cinnamomi, & si sæviat evacuatio, drach. j. mastichis. In hoc casu conducunt clysteres ex lacte cocto, & quandoque etiam healybeato, cui amyllum interdum utiliter permiscetur. Conducat etiam aquam chalybeare. Sint alimenta adstringentia, & boni succi. Conficiantur juscula ex gallina, & ariete, in quibus fructum mali citonei vel pyri cum corticibus decoquatur: cum quo jure panem conficies tritum, & prius coctum, vulgo (*pan rallado*) ad miscendo semper parū cinnamomi. Quæ omnia non citra rationem

â nobis observatur, si aliquando contingat purgationem in multos dies trahi.

Quod si contra ex medicamento assumpto exigua, vel nulla evacuatio succedat, quod fieri solet eodem die, nihil movere oportet præter appositionem pannorum calidorum ad ventrem: altero verò die clyster communis præscribendus est. Quod si id non sufficiat, iterum erit repetendus clyster medicatus cum hiera, & benedicta.

De Errhinis medicamentis.

Aliquando post universales evacuationes, & particulares per purgantia medicamenta factas, solent medici utiliter humorem ex eadem parte educere, quod fit potissimum per errhina medicamenta, & masticatoria, cum quibus ex cerebro particulares humores educuntur. Dicitur autem errhinum medicamentum evacuans per nares, & hoc duplex est humidum s. & siccum. Humidum manu imponitur tepide mane, & jejuno corpore, idque tribus, vel quatuor vicibus, ita ut pro unaquaque vice post attractum medicamentum nares optimè repurgentur ab omni humore, & excremento. Siccum errhinum in pulverem reducitur, & per pennam intra nares exsufflatur: quamvis soleant aliquando cum aliquo aliquore, vel citra li-

quorem dicta errhina imponi, ita ut uncto
filonariibus aptentur.

Sicca errhina.

Piper, castoreum euphorbium, elleborus
albus, & niger, Agaticus, ex quibus pulvis
componitur æquis partibus in hac forma.

R. piperis, castorei, ellebori añ. drach. j.
pulveriscentur, & misceantur.

Ad idem aliud.

R. piperis, & ellebori añ. drach. j. succibe-
tæ, & majoranæ depurat. añ. q. l. misce, & ad
ignem misceantur in forma liquida.

Errhina humida.

Parantur hæc errhina ex succo brassicæ,
ceparum, absinthij, radicis nigellæ, marrubij,
betæ, majoranæ, qui duo succi posteriores
magis apud nos sunt in usu. Errhinum hu-
midum fit hoc modo.

R. succi betæ depurati unc. sem. Agarici
scrup. sem. & mellis drach. iij. misce.

Est tamen advertendum quod majorana
non ita reperitur ut beta, & ita magis tutum
erit ex succo betæ errhinum præscribere,
cui aliquando miscebis succum ireos depu-
ratum.

Horum est usus in longis, & diuturnis mor-
bis capitis, ut sunt dolores diuturni, alijsque
ut

ut in morbo comitali , ad revellendam distillationem impetum facientem in cavitationem pectoris , & ventriculi , & in fauces , & aliam quamcumque partem. Commendantur etiam oculorum diuturnas affectiones , ut sunt ophthalmiæ , suffusiones , ungues , & aliæ hujusmodi. Valent etiam ad difficultatem odoratus , ad nervorum obstructions , & aliquando ad tergendam ulcera , quæ fieri solent in morbo gallico circa colatoria , in quo affectu fieri solet erosio in osse ipsius nasi , ita ut os concidat.

DE MASTICATORIJS.

Ad eos usus ad quos errhina præscribuntur à medicis , masticatoria , apophlegmatifmata , dicta , præscribi solent. Nomen autem sumplerunt ab eventu , quod scilicet in ore detenta , & ipsa masticando , per os humores soleant educere , & evacuare , potissimum ex cerebro facilius , & ventriculo , & alijs vicinis partibus. Sunt autem hæc medicamenta varia , ex quibus alia mitiora , alia fortiora dicuntur.

Mitiora sunt.

Hyssoppus , thymus , nux muscata , origanum , & pulegium.

Vae

Valentiora sunt.

Sinapi, pyrethrum, piper, semen staphisagrios, mastiche, zinziber, & radix acori. Hæc aliquando per se sola detinentur in ore, & veluti commanducantur, dentibusque confringuntur. Aliquando ex his solent medicum cum cera orbiculos parare in modum lupinorum, ut hac ratione in ore medicamenta detenta suum efficiant opus, est autem orbiculorum descriptio sequens.

R. medullæ seminis staphisagrios unc. sem. mastichis, pyrethri, piperis, & radicis acori añ. scrup. ij. cereæ albæ q. s. melle, & fiant orbiculi in modum lupinorum. Quod si forsan hæc medicamenta non reperiuntur, ex aliis simplicibus in eadem quantitate orbiculos confice. Comendantur autem masticatoria in apoplexia, & paralyti curandis, & potissimum nuxi pla moscata, cujus fructum statim in ore detinendum esse præcipiunt medici in paralyti curanda. Atque dicta sint masticatorijs, quibus pituitam ex cerebro per palatum evacuamus.

DE SUDORIFICIS.

Solent medici aliquando curationem

moliri per sudorem; applicatis ad id moven-
tibus sudorem, idque dupliciter, vel in forma
humida, vel sicca, & sic vulgo dici solet (*estu-
phas en seco, ò sudores con baño.*) Qued po-
tissimum fit in morbis frigidis curandis. Sufitu
etiam interdū utuntur in aliquibus morbis vel
unctiōe, per hydrargyū, ut in lue venerea.

Parantur sudorifica medicamenta in for-
ma humida quibusdam sacculis longitudine
duorum palmorum, & latitudine unius pal-
mi: qui sacculi adimplentur medicamentis
sudorificis, deinde in aquam igni superpositā
conijciuntur, donec bulliant vehementer.
Hos sacculos sic calentes, prope caput unus
apponitur in summitate; alter vero prope
pedes, alter curvatis cruribus, in spatio va-
cuo ingenua, similiter brachijs in unecuoq;
spatio unus est apponendus, deinde rectè coo-
periatur æger, & jaceat forma supina. Sunt
autem medicamenta quæ intra sacculos po-
nuntur sequentia.

R. salviæ montanæ, toris marini coronarij,
majoranæ, fol. lauri, basilicenis sylvest. cha-
mæm. rutæ, origani, menthæ, & pulegij, añ.
p. xij. piperis lib. j. caryop. hil. unc. j. myrthæ
unci. se. ligni aloes, & cinnamomi añ. drachm.
j. ros. siccatum p. v. contundantur omnia, &
indicta forma hi sacculi impleantur.

Supra

Sudorifica in forma sicca parantur ex Cinnabrio (vulgo sanies draconis, vel vermellon) in hac forma præcipiunt, ut æger nudus in cubiculo plus justo calido stet, ipsumque rectissimè cooperiendum esse præcipiunt cum stet rectus, ita tamen ut caput, & os nequaquam cooperiantur: solet enim vapor Cinabrij infestissimus esse thoraci, & nervis. In hac ergo forma detento egro supra prunas ignitas apponant Cinnabrij unc. sem. ex quo vapor quidam calidissimus, & vehementissimus elevari solet, qui ob suam vehementiam, & caliditatem sudorem exitat quam plurimum. Sunt autem qui hujus medicamenti usum reformidant ob illius fervercentiam (& meritò) nec utuntur nisi in morbo Gallico admodum, pertinaci, & alijs similibus.

Præsidia verò pro lue venerea curanda efficacissima esse inunctiones ex hydrargyto plerumque experti fuimus: adeò ut quos diætæ ex radice Chinæ, & Guaiaco, & sarfa parrilla curare non potuerat, hoc postea adhibito remedio, ex toto revaluerint. Hoc modo unguentum paretur.

R. axungia: tuillæ sine sale unc. viij. argenti vivi dessecati unc. iij. cineris sarmentorum, lithargyri, & cerusæ añ. unc. j. masticis unc. sem

sem. olei laurini unc. ij. ther. magnæ unc. sem. agitetur primo loco argentum vivum cum axungia, post cujus extinctionem reliqua adantur, & fiat unguentum.

De medicamentis digerentibus evacuantibus

Sunt autem medicamenta digerentia evacuantia, quibus medici potissimum utuntur ad humores digerendos, qui sunt in tumoribus præter naturam, & etiam in partibus dolore affectis. Valent similia ad discutiedos flatus, tum etiam, & ad calefaciendas, partes refrigeratas, & roborandas imbecilles ex frigida intemperie. Hæc digerentia, vel mitiora sunt, vel vehementiora.

Mitiora sunt oleum chamomelinum, rosaceum, amygd. dul. aneth. & de nucibus.

Valentiora sunt oleum inniperi, ruta ceum, absinthij, amygd. amararum, oleum laurinum, oleum nardinum, oleum vulpinum, & oleum scorpionum.

His utimur aliquando solis, unguendo partes cum aliquo ex dictis oleis, & ex alto super infundendo supra partem, aliquando vero unguenta ex his conficiuntur cum cera, & aliqua axungia humectante habent vim digerendi.

In forma liquida sic præscribitur.

R. olei chamom. & anethini añ. unc. ij.
misce.

In modum unguenti talis est
forma.

R. olei vulpini, & scorp. añ. unc. j. olei
laur. unc. ij. axungia gallinae drach. iij. axun-
gia vulturis drach. ij. cerae parum, misce, &
fiat unguentum.

De Medicamentis evacuans per urinam.

Per urinam potissimum humores crudos
& crassos solent etiam medicamenta aliqua
evacuare, ubi per coctionem à natura mo-
ventur: nam tunc naturæ motum servamus,
quæ solet magna ex parte hos humores per
urinam movere, raro vero per alvum, juxta
Gal. *sentent. 3 prog. com. 23*. Hæc autem me-
dicamenta quam plurima esse solent, potissi-
mum autem sequentia.

Radices pastinacæ, folia raphani, cicera
nigra, & alba, terebinthina abietis cum sac-
charo confecta in modum pilularum, radi-
ces asparagi, rad. foeniculi, semen petroseli-
ni, dauci, & anisi. His utimur etiam ad tollen-
das obstructions: nam diuretica, aperientia
sunt. Verum in tertianis nothis utimur ubi
diu-

diutius traxerint, & potissimum quando ista diuretica sunt multum calida: & tunc optimum erit si una cum his semina cucurbitæ coquantur contusa, mundata tamèn à cortice; nam semen cucurbitæ, quamvis frigidum sit tenuium est partium, & aliqua ratione diureticum. Erit autem descriptionis forma sequens.

R. sem. cucurbitæ contus. unc. sem. cichorii cum toto borraginis, & cap. veneris añ. m. j. corticum rad. aspar. unc. ij. cicerum nigrorum num. xv. coquantur omnia in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem tertiæ partis, cola, & de colatura accipe lib. ij. syr. cap. veneris, & de v. rad. añ. unc. ij. misce, & si mavis dictam decoctionem cum saccharo poteris exhiberi, pro quinque, aut sex dosibus.

De medicamentis moventibus menses.

Moventia menses eadem sunt ac divertica. Præcipuè obtinent principatum in his cap. veneris, cort. rad. sabinæ, arthemisia, & limatura chalybis, vel scoria ferri cum acero præparatæ, dummodo prius in tenuissimum pulverem redactæ fuerint. Hæc non nisi post universalem evacuationem

totius corporis ipsiusque ventriculi usurpan-
tur.

Formantur etiam ex limatura ipsa pilulæ
vulgo dictæ *de la ferricha*, vel deribes: quæ
conficiuntur cum mithridatica confectione, &
antidoto hæ magogo añ. q. s. ut informā mas-
sæ pilularum limatura chalybis deducatur.
Sunt semper in exigua quantitate conficien-
dæ ad magnitudinem v. granorum piperis.

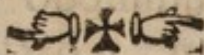
Præparatur etiam in forma confectionis
aliquando permiscendo pulverem chalybis
in quantitate unc. ij. cum melle optimo, &
despumato, cujus quantitas sunt cochlearia
duo, aut iij. In pilularum verò forma, num.
vij. vel viij. unoquoque die mane jejuno sto-
macho.

Est tamen maximè observandum, ut per
spatium unius horæ continuò mulieres mo-
veantur, sensim de ambulando. Pilulæ in sche-
dula ita describuntur.

R. massæ pilul. ex limatura chalybis unc.
sem.

Confectio sic describitur.

R. limaturæ chalybis præp. unc. ij. cinna-
momi drach. ij. mellis despumati unc. vij.
misce, & fiat confectio.

De medicamentis pectoralibus.

Sunt quædam medicamenta in usu apud medicos ad humorem in cavitate thoracis educendum, quæ aliqua ratione evacuantia dici possunt, vulgo dicta *lamedores*, à lambendo, sensimque deglutiuntur. Sunt autem ex his quædam mitiora, alia verò vehementiora. Mitiora sunt confer. viol. syr. viol. syr. liq. confer. cap. veneris, sy. cap. veneris, & oxym. Potentiora sunt syr. de hisso, de prasio, oxym. scyll. quod semper in exigua quantitate prescribi debet ob illius vehementiam, & à cerrimum saporem.

Sunt, & pectoralia Elect. diatragacanh. frigid. succus liquiritiæ, diaireos, confectum ex radice lilij albi, quod est potissimum pectorale.

Sunt etiam, & pectoralia, amilum, penidiæ, sacch. cand. simplex, & violaceum, & cap. ven. radix liquiritiæ, hyssopus, jujubæ, ficus pingues dactili, quales apportantur ex Argel.

Syrupi pectorales prescribuntur in hac forma.

R. syr. cap. ven. & viol. añ. unc. ij. misce.

Alius fortior.

R. syr. liq. unc. iij. oxym. s. unc. iij. misc.

R. syr. liq. & cap. ven. añ. unc. iij. oxym. s. unci. ij. misce.

Alius fortior.

R. syr. liquirit. & oxym. simp. añ. unc. iij. oxym. scylit. unc. j. misc.

Forma decoctionis pectoralis.

R. liq. rasæ, & contusæ un. sem. cap. ven. & hyss. añ. m. j. jujubarum num. iij. coquantur omnia in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem tertiæ partis, cola, & pro usu serva.

Fieri etiam solent ad expurgandum pectus alia medicamenta in forma diversa, quæ vulgò dicuntur *aloffas*. Conficiuntur autem ex dictis pectoralibus rebus, & similiter ex varijs generibus. Adde quod inter pectoralia etiam numerantur ad expurgandum humorem contentum in pectore, ut sunt looch. de pino, & caulibus, & pulmone vulpis. Est autem aloffæ de scriptio.

R. looch. sani, & experti unc. j. penidiarum, & sacchari candi añ. unc. sem. pul. liquiritiæ, & gammidraga canth. añ. unc. j. & sem. syr. liquiritiæ.

quiritiæ, vel viol. vel cap. ven. vel oxym. s.
unci iij. amyli ad inspissandum misce, & fiat
alossa.

Diacodion cum melle similiter commen-
datur ad expugandum humorem conten-
tum in pectore, & usus etiam cum mele, &
sapa. Hujus autem non licet magnam quan-
tatem propinare, quia fit medicamentum
ex capitibus papaveris. Sufficit unoquoque
die cochlearium unum exhibere noctu hora
somni, & si urgeat necessitas, cochelearia
duo tempore interposito. Potissimum com-
mendatur in distillationibus, quarum impe-
tus cavitatem pectoris fertur, tum etiam, &
in quibusdam febribus, quando ex humore
aliquo gravitas perferitur in pectore. In
pleuritide tamen nunquam hoc uti licet.

Est etiam sulphur album pectorale medi-
camentum; potissimum in phthisi, ad exsic-
canda ulcera, utiliter commendatur quanti-
tate drach. j. cum melle, admixtum cum ovo
vel decocto hordei. Bolus similiter. Arme-
na ad id commendatur in eadem quantita-
te, & simili modo.

Electuarium magistrale ad pectus.

R. Pulveris liquiritiæ, & dragacanth. gummi
añ. scr. iij. conf. viol. & cap. veneris añ. unc. j.

facch. dissol. in aq. cap. ven. q.s. misce, & fiat
elect. in tab. drachm. j. pond.

Ad idem medicamenta exterius applicata.

Solent medici, in pleuritide potissimum, ad humorem exterius attrahendum, & ut sensim illum digerant, & attenuent, & aptiorem reddant, ut melius per sputum educatur, medicamenta aliqua exterius applicare supra partem dolore affectam. Sunt autem hæc potissimum duo, emplastrum filij Zacharię, & de meliloto, cum discrimine tamen. Nam si crassus sit humor. Emplastrum de meliloto erit in dupla quantitate apponendum, eo quod sit magis digerens. Si verò non sit crassus, æquis portionibus. Emplastrum etiam pulverificare solent cum pulvere ireos, addendo parum terebinthinę communis, ut possit emplastrum supra partem detineri: est autem descriptio emplastri sequens.

R. massę emplastri filij Zacharię, & de meliloto partes æquales, terebinthinę communis parum, malaxentur, & extendantur super alutam ad formam quartę par. folij papyri.

Aliud magis digerens.

R. massę emplastri de meliloto unc. ij.
massę

massę emplastri filij Zacharię, unc. j. terebinthinę communis parum, malaxentur, & extendantur supra alutam ad formam quartę partis folij papyri, pulverifetur cum pulvere ireos.

Alia medicamenta topica solent etiam supra partem apponi, ut sunt calfactoria dicta quę utiliter commendantur in statu, & declinatione pleuritidis. Paratur hujusmodi medicamentum ita.

R. sem. lini. sem. fanugreci, fursuris, chamomillę, florum meliloti, & cort. rad. altheę añ. p. i. ficcum pinguium num. vj. aq. q. s. misce, & fiat decoctio usque ad spissitudinem aquę, cola, & intra calfactorium instrumentum injice, vel hujus defectu intra vesicam bovis, & supra partem dolentem calidum plus justo detineatur.

De roborantibus post purgationem.

Accidit aliquando ut ventriculos, & hepatis ab evacuatione imbecillia reddantur: tunc medici solent hujusmodi partes roborare aliquo prescripto electuario, ut diarrhodonis Abbatis, & diamargaritionis, & diarrhinum santalorum. In causa frigida valent. Electuarium atom. ros. ex descript. Gabrie-

lis, Elect. diacuminum, Elect. rosatæ novellæ, & similia.

Fiunt etiam aliquando elect. magistralia, quæ ad dictos usus non parum conducunt, ut in causa frigida.

R. pul. arom. ros. ex descrip. Gab. scrup. iiij. confer. melissæ drach. iij. sacch. dissoluti in aqua borraginis q. s. misce, & fiat electuarius per tabell. pond. drach. ij.

Aliud ad exitandum venerem, & mullum calidum faciendum ventriculum.

R. pul. diacamaronis, & arom. ros. ex descript. Gabrielis, añ. scrup. ij. confer. melissæ drach. iij. sacch. dissol. in aq. melissæ q. s. misce, & fiat Elect. in tab. drac. ij pond.

Aliud pro hepatis, & venarum obstructionibus.

R. pul. rosatæ novellæ, & diarth. Abb. añ. drac. j. confer. florum cichorij drac. iij. sacch. dissol. in aq. cap. Ven. q. s. misce, & fiat Elect. in tab. drach. ij. pond.

In causa calida.

R. pulveris diamargar. fr. diarth. Abb. añ. scrup. ij. confer. roi. unc. sem. sacch. dissol.
in

in aq. ros. q. s. misce, & fiat Elect. in tab. drac.
ij. pond.

DE CONDITIS, VEL CONSERVIS RO-
borantibus post purgationem.

Ad eosdem usus valent condita, vulgo
conservæ. Ex his parati solent electuaria opia-
ta, & similia ad morbos frigidos, & calidos,
addendo aliquem pulverem magistralem una
cum sufficienti quantitate aquæ, ut fiat in mo-
dum conditi.

Conservæ ad morbos calidos.

Conserva rosarum, violarum, borraginis,
buglosse, nenupharis, quæ omnes ex floribus
paratur, cōserva acetosæ quæ paratur ex folijs.

Conservæ ad morbos frigidos.

Electuarium liquidum arom. ros. ex des-
criptione Gabrielis; conser. florum cichorij.
florum fum. florum rotismarini, conser. cap.
veneris, conser. raphani gallicani omnium
calidissima, & cortices citri saccharo conditi.

Ex frigidis paratur conditum sequens.

R. conser. ros. buglosæ, & borraginis añ.
unc.

unc. j. & sem. pul. diamargaritionis f. drach.
j. sacch. q. s. misce, & fiat conditum.

Ex calidis pro melancholicis.

R. confer. borraginis, & melissæ. añ. unc. j.
& sem. confer. flor. fumiterre unc. j. corticum
citri sacch. condit, & minutim incis. drachm.
vj. pul. arom. ros. discip. Gabrielis scr. iij.
sacch. q. s. misce, & fiat conditum in modum
opiatæ.

Ad idem pro divitibus.

R. Elect. liquidi arom. ros. Gab. unc. iij.
pulveris diacamaronis drach. j. syr. ex corti-
cibus citri q. s. misce, & fiat conditum.

Condita sumuntur mane prima luce, quo-
rum quantitas est cochlearia duo, aut tria
cum aqua melissæ, vel viperinæ, vel borragi-
nis, vel fontanæ, ut erit occasio, vel cum vino
albo aqua diluto. A cibo autem assumpto,
non nisi post quatuor, aut quinque horas.
Horis etiam decubitus interdum ubi licebit.

Similiter etiam, & Electuaria supradicta
mane dicto modo sumuntur sub quan-
titate iij. tabellarum.

(✠)

DE MEDICAMENTIS FLATUM*discutientibus.*

Discutiunt flatus quæ calida sunt, & tenua-
rum partium. Hæc magnos habent usus in
opere practico sumpta per os, & injecta per
sedem, & extrinsecus apposita, & supra par-
tem dolentem applicata.

Simplicia discutientia.

Vinum generosum, non multum, nec va-
porosum, vinum claretum vel album dictum,
semen foeniculi, semen cumini, semen anisi,
semen dauci, semen raphani, camomilla ur-
gelensis, ruta, & cinnamomum.

Composita discutientia.

Pulvis diacymini, rosatæ novellæ, arom.
ros. Gab. elect. ejusdem Gab. arom. ros. in for-
ma solida, & liquida, diamochi dulcis, & usua-
lis. confectio de baccis, lauri, oleum nardi-
num, anethimum, de lilio, de absinthio, &
denique conf. Gent. cort. contr. melancholiã.

POTIO AD DISCUTIENDOS FLATUS,*potissimum in uteri affectibus.*

R. diamoschi usualis, vel dulcis (si fuerit
di-

(dives) & conf. gentilis cord. contra melanc:
añ. drac. sem. syr. decorticibus citri unc.
s. aq. melissæ, q. s. misce, & fiat potio.

Confectio ad discutientibus flatu.

R. confectionis Gent. cord. contra melanc:
ch. & diamosch. utualis añ. drachm. j. pul-
veris arom. ros. Gab. drachm. iij. conser. me-
lissæ unc. j. syr. ex cort. citri q. s. misce, &
fiat in modum confectionis cordialis.

Electuarium ad discutiendos flatu.

R. pulveris arom. ros. Gab. scrup. iij semi-
nis foeniculi pulverisati scrup. ij. conser. me-
lissæ drach. iij. sacch. dissol. in aqua endivię q.
s. misce, & fiat elect. in tab. drachm. ij. pon-
dere. Sumi poterit quacumque hora diei,
potissimum tamen ante cibum cum vino albo
dilutum.

Clyster ad discutiendos flatu.

R. semin. foeniculi, anisi, anethi, & sem. li-
ni añ. pug. j. foliorum raphani, & rutæ añ. m.
sem. florum chamom. p. j. sem. coquantur
omnia cum duabus partibus aquæ, & una vini
albi, cola, & decojatura accipe lib. j. olei
rutæ unc. ij. benedictæ unc. j. butyri unc. sem.
salis gammæ drachm. j. misce pro enemate.

Ad

Ad idem alius:

R. juris confecti ex intestinis, arietis quadras iij. seminis lini, fol. parietariæ, & florum comomillæ añ. parum coquantur omnia indicto jure, & cola, & decolatur sume quadram unam, & semissem, conf. benedictæ unc. j. olei rutacei unc. ij. misce pro enemete.

Alius in melancholia hypochondrica.

R. fol. malvarum m. j. rad. althææ, & malvarum añ. unc. ij. sem. malvæ, & althææ añ. unc. sem. prunorum dulcium Ibericorum, & passularum enucleatarum añ. num. xv. seminif drachm. ij. succi herbæ mercurialis unc. j. sem. coquantur omnia i. ar. (excepto succo mercurialis) cum capite arietis animalis in sufficienti quantitate aquæ, ad consumptionem medietatis, cola, & de colatura sume libr. j. sem. & decocto adde olei violacei, de lilio, & de camo. añ. unc. ij. cum his misce succum mercurialis, & diaphæn. unc. j. & misce pro enemate.

Unguentum ad discutiendos flatus.

R. olei nardini, & de absinthio añ. unc. iij. pul. arom. ros. Gab. drach. ij. cinnamom. drachm. j. ceræ parum, misce, & fiat unguentum.

Ad idem aliud.

R. conf. de baccis lauti unc. iiij. utere in modum unguenti.

Syr. ad discutiendos flatus.

Aliquando solent medici ubi syrups; & apozemata præscribuntur, intenti esse ut flatus discutiant una cum alijs scopis, ut verbi gratia in curanda tympanite, & in eum finem una cum alijs simplicibus, in decoctione solent adhibere semina anisi, & petroselini in quantitate unc. sem. & deinde facta decoctione præcipunt ut aromatizentur in unc. j. cinnamomi, & altera uncia pulveris arom. ros. Gabrielis.

De stupefacientibus, & somnum inducentibus.

Stupefacientia, & somnum inducentia medicamenta caute sunt administranda, potissimum quando intra corpus devoranda assumuntur. Nam si vires languidæ sunt, ex his non parum periclitantur ægrotantes. Quæ verò extrinsecus apponuntur vel superfussa applicantur, minoris sunt effectus, & periculi, potissimum ubi admoventur supra partes minus præcipuas, ut Gal. 5. simpl. cap. 9. docet.

et. Hæc medicamenta quædam sunt simplicia, & quædam composita, & omnia, vel fortiora, vel mitiora. Simplicia fortiora, vel ut melius dicam, vehementiora sunt opium, meconium, semen papaveris, nigri, succus cicutæ, cortices radices mandragore (quorum usus omnino est contemnendus, propter ingentem frigiditatem) semen papaveris albi, cujus usus tutus est.

Simplicia mitiora sunt, succus lactucæ, succus papaveris, succus portulacæ, succus solani.

Composita vehementiora sunt, Philonis antidotus, Athanasia, Diacodion cum sapa, confectio melisse, oleum radices mandragoræ, oleum papaveris, unguentum populeonis addito opio, decoctum corticum radices, mandragoræ.

Composita mitiora sunt syr. viol. conf. florum nenuph. oleum rosaceum, syr. papaveris, si debita ratione efficiatur, conserva violarum.

Potio ad concilliandum somnum.

R. emulsionis drachm. j. & sem. papaveris albi in aqua foeniculi extractæ, cujus aquæ sint unc. ij. syr. papaveris albi unc. j. conf. Hyacinthorū, aut Gent. Cord. contra mel. scr. ij.

ij. aquæ lactucæ q. s. misce, & fiat potio.

Ad idem decoctio.

R. capitum papaveris albi cum semine con-
tulorum num. vj. hyoscyami, & fol. lactucæ
añ. m. j. camom. urgelen. p. ij. coquantur
omnia in sufficienti quantitate ad consump-
tionem medietatis, & pro usu serva ad laban-
dum caput.

Ad idem potio.

R. Philonij majoris drach. j. syr. buglossæ
unc. j. aq. lactucæ unc. ij. misce, & fiat potio.

Unguentum ad sedandum dolorem.

R. olei violarum, & papaveris añ. unc sem:
opigrana vj. olei camo. unc. j. ceræ parum
misce, & fiat unguentum.

De roborantibus cerebrum.

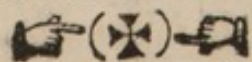
Medicamenta roborantia cerebrum, sunt
potissimum bene olentia, quæ aliquando de-
vorata usum præstare solent, cum ex ven-
triculo in cerebrum vapores elevantur. Ali-
quando etiam manibus gesta per magnos
usus solent præstare, tum etiam supra
caput ad usum cu-
cuphæ,

Simplicia roborantia cerebrum.

Melissa, salvia, radix galangæ, flos anthos; id est, roris marin coronarij. Hæc dicta administrari solent in decoctis, vel aquæ ex his distillatis, lignum aloes, cinammomum, moschus, ambar, labdanum, rosæ, siccæ, & rubræ, rosmarius, salvia, gith, majorana, cariophylli, quæ omnia in suffumigijs naribus ad odorem gratum exitandum in formam pomii administrari debent; coriandrum præparatum, cortices capitum papaveris albi tostæ, rosæ siccæ sandaracha Arabum, id est radix juniperi arboris, sal tostum: quæ omnia exterius applicari solent in pulverem redacta ad formam cucuphæ.

Composita.

Conserva melissæ, syr. ex corticibus citri, pulveris arom. ros. Gab. in forma solida, & liquida, conserva florum anthos, diagalange, diamoschus dulcis, & usualis: quæ omnia in modum Electuarij, vel in modum confectio- nis cordialis, vel in pulverem debita ratione solent administrari sumpta cum melle, vino, & decocto melissæ.

Syr. ad roborandum capud.

R. Salviæ pug. sem. melissæ p. j. borrag. fœniculi recentis, & cap. veneris añ. m. s. corticum citri drach. ij. coquantur omnia in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem tert. part. cola, & colatura sume libr. ij. syr. ex corticibus citri, & cap. ven. añ. unc. iij. syr. borrag. unc. iij. misce, & aromatizetur cum drach. j. pulveris rad. galangæ, & alteræ pulveris arom. ros. Gab.

Ad idem pomum.

R. salviæ florum anthos, lignialeos, cinnamomi, & ros. rubearum añ. drach. j. pulveriscentur cum moschi, & ambre añ. granis iv. labdam depurati unc. sem. succi melissæ, vel majoranæ q. s. misce, & fiant duo poma.

Cacufa ad roborandum cerebrum, corrigendo illius intemperiem, & digerendo excrementa.

R. pulveris coriandri præparati, & ros. rubearum añ. drach. j. gummi juniperi drach. iij. cariophyllorum drach. j. & sem. salis tostii drach. ij. pulvericentur omnia, & fiat cucufas. ar.

Ad idem alia.

R. corticum papaveris alb. drach. ij. coriandri

riandri præparati, & ros. añ. drach. ij. gummi
janiperi drach. vj. cariophyllorum unc. sem.
salis tosti drach. ij. pulverifcentur, & fiat cu
cusaf. artem.

De roborantibus cor.

Omnia medicamenta cardiaca ; vulgo
cordialia, ad roborandum cor idonea sunt
potissimum tamen commendantur ad promp
tam, & subitam vitalium spirituum regene
rationem, & inter omnia vinum optimum, &
generosum maximè commendatur. Quod
possit reficere vires, & deperditam spirituum
substantiam restaurare, ex Gal. patet. lib. de
comp. med. secund. locos 4. capite ad finem.
Solent etiam roborantia cor medicamenta
dici, quæ nata sunt cordis intemperiem co
rrigere, idque contraria inducta qualitate. Tū
etiam, & quæ discutientem flatus faculta
tem habent, cor etiam roborare solent : & si
militer quæ à tota substantia venena destruunt
ut sunt alexipharmaca medicamenta. Verum
fit, ut in animi deliquio non semper eadem
medicamenta conducant, cum ex varijs cau
sis fieri soleat. Nam sit ex defectu alimenti,
discipata virium substantia, animi delinquium
contingat, ad roborandum cor vinum idoneum
erit non solum in potu sumptum, verum

etiam naribus ad motum. Sanè etiam utiliter idem vinum adhibetur ad eundem usum, in omni deliquio a quacumque causa proveniat, cum ex illius tenuis substantia promptè spiritus reficiantur.

Est autem advertendum ; quod perpetuo ad tres partes vini , una aquæ admisceatur, & si possit æger offam panis vino madefactam accipere , melius solo vino id efficiet. Si autem delinquium contigerit opresso corde ob copiam spiritum (quod accidit aliquando in cordis palpitatione) tunc discutientia flatus idonea sunt , ut confectio cord. Gent. contra melancholiam.

Accidit autem aliquando ægrotantes præ nimio langore , non posse confectioes accipere : tunc utiliter sequens pulvis præscribitur , cujus una pars sumi poterit cum vino, aut cum jure gallinæ , idque brevissimè , nec multo interposito tempore ab una vice ad aliam , semper tamen in pauca quantitate, ut possint à calore languido alterari. Est autem pulvis sequens.

R. pulveris diacamaronis , & arom. ros. Gab. drach. j. & sem. pulv. diarrhod. Abb. scr. ij. misce.

Aqua , vel decoctum melissæ, vel corticum citri, roborare solet cor, conserva similiter

ex melissa confecta ex rosis, & buglossa.

Ubi verò ex veneno, vel ob pestilentem febrem (utpote quæ cor promptè impetere solet) animi dellquium acciderit, ut fit quoque in morfu alicujus animalis venenati, ut viperæ, vel scorpionis, cancri, & hujusmodi: tunc alexipharmaca conveniunt. Cum autem, ut plurimum propria alexipharmaca ignorentur, commune alexipharmacum erit præscribendum, quod theriaca magna vocatur.

Sunt etiam, & medicamenta, quæ possunt, inimicam illorum facultatem à manifesta qualitate pugnantes impedire, ut sunt bolus Armenus, scordium verum, ex quo aqua distillata, conserva, & pulvis parati solent in febribus pestilentibus. Sunt namque maximè utilia, cum etiam in his qui assumpserunt auripigmentum, & sublimatum, & alia hujusmodi.

Confectio ad hoc usus.

R. theriacæ magnæ unc. j. pulveris scordij veri, & boli armeni præparati añ. drach. j. confect. hyacinthorum unc. sem. confer. scordij veri unc. sen. syr. acet. citri, vel buglossæ q. l. misce, & fiat confectio, ex hac sumatur quantitas unius amigdalæ pro unaquaque vice, cū aqua, vel decocto scordij veri vel cicorij vi-

pirine vulgo scursoneræ.

Ad idem Potio.

R. theriacæ magnæ drach. j. pulveris scor-
dij. veri, & boliarmeni Preparati, añ. scrup.
sem. syr. acetositis citri unc. j. aquæ cicho-
rij viperinæ q. s. misce, & fiat potio. In febr.
malignis conducunt aquæ acetosæ loco
scursoneræ.

De roborantibus hepa.

Hepar roborant, & illius substantiam ad-
augent, quæ dulcia sunt potissimum. Quod
apertè colligitur in avibus, quæ saginantur vel
nutriuntur lacte: tum etiam in senibus qui
fructibus dulcibus saturantur. Hac etiam ra-
tione caro passularum ad roborandum he-
par utilitèr commendatur. Cyphoides cõpo-
sitio ab Andromacho tradita in hydrope cu-
rando à medicis usurpari solet sumpta quan-
titate trium cochleariorum nocte cum unc.
vj. vini albi, & generosi. De hujus laudibus
lege Gal. 8. de comp. med. sec. locos.

Conducunt etiam ea quæ sunt frigida, &
subamara, & moderatè astringentia, potissi-
mum ad calidas intemperies curandas, & in-
ter hæc cichorem potissimum commenda-
tur, at minus album, sed viride, & subama-
rum, nec solum illius decoctio utilis est, ve-
rum etiam ipsum cichoreum coctum, cum
acc-

aceto dilutum, & saccharo paratum.

Ad eosdem usus commendatur conserva, ex floribus cichorij, quæ in officinis subinde non servatur: est autem illius eadem conficiendi ratio, ac reliquarum.

Agrimonia herba dicta, etiam hepar corroborat, potissimum in frigidis hepatis intemperiebus, ab obstructione provenienti- bus. Verum in his curandis quotidie medici præscribere solent, aquam decoctam cum agri- monia, quæ vulgaris consuetudo quotidie à medicis servatur. Pulvis etiam diarth. Abb. & Electuarium ex ipso confectum solent he- par corroborare.

Electuarium ad roborandum hepar.

R. pulver Diarth. Abb. scrup. iv. conser. florum cichorij. unc. sem. saccha. dissol. in aq. ci- chorij. s. misce, & fiant tabulæ pond. dra. ij.

Sunt, & alia quæ exterius applicata hepar roborare solent, cum illius exolutionem prohibeant, ut est oleum citoniorum, oleum de absinthio: quæ duo cum moderatè ad stringant ad illum usum commendantur: unde in curandis inflammationibus he- patis semper cum digerentibus permiscen- tur, ubi occasio est digerendi humorem in hepate contentum. Optima ergo ra- tionæ cum oleo camomilino habente vim

digerendi ; dicta olea permiscentur in hac forma.

R. olei cham. unc. iiii. olei de absinthio, & citonitorum añ. unc. ij misce.

Ad roborandum ventriculum.

Roborant ventriculum omnis aromati-
ca, & potissimum cinnamomum, femina si-
militer calida, & potissimum foeniculi, & ani-
si: melissa similiter ventriculum roborat, &
spicanardi. Sunt etiam, & alia composita me-
dicamenta, quæ ventriculo dicuntur familia-
ria, quæ etsi vim habeant evacuandi ex ventri-
culo, & primis venis, simul etiam roborant,
ut est potissimum pul. hieræs. Gal. cujus me-
minit Gal. varijs in locis, & potissimum 8. de
comp. secund. locos cap. 2. quam hieram ex
aloe ipse appellat. Valet potissimum ad hu-
midam, & frigidam ventriculi intemperiem
corrigenam præsertim ubi vomitus, vel nau-
sea adfuerint. Quæ duæ notæ potissimum
sunt observandæ in ejusdem exhibicione jux-
ta Galeni doctrinam dicto loco. Est enim
hoc medicamentum valde utile, non solum
ad bilem crassam educendam, verum etiam
ad tergendam pituitam in ventriculo con-
tentam, quam actionem perficere scimus alo-
em ob illius amaritudinem. Solent etiam
hoc

hoc medicamentum aliquando propinari in febribus, quando ventriculus afficitur, & tunc cassia una cum hiera est permiscenda ad tollendam caliditatem medicamenti. Est autem administratio hujus medicamenti talis.

R. pulv. hieræ s. Gal. drach. v. rhodom. unc. j. decocti ord. & fæn. q. s. misce, & fiat potio.

Alia in febribus.

R. pul. hieræ s. Gal. & cassiæ fistulæ recenter extracte añ. drach. iij. rhodomellis unc. j. decocti hord. & fœn. q. s. fiat potio.

Possunt quacumque hora diei, vel noctis propinari prædictæ potiones, licet nullus præcesserit syroporum usus.

Est, & aliud medicamentum ventri accommodatum ad roborandum ipsum, ubi debilitatur ob crassorum humorum multitudinem idque citra manifestam qualitatem, quod vocatur diospoliticon, cujus meminit Galen. 4. sanit. tuend. cap. 5. quod desumpterat ex Dioscor. 5. de materia medicinal. cap. 131. pipere pro anethoposito, cum id reliquis similis sit compositio. Præscribitur in ichedulis sic.

R. diospolitici medicam unc. iiij. sit quanti-

titas cochlearium unum mane cum optimo vino, & generoso, non tamen tenuè, hoc enim facultatem habet attenuandi, discutiendi, & confitiendi succorum crassitiem citra manifestam qualitatem, ut docet Gal. Oxymel. simplex idem præstat, ut à Gal. ad eosdem usus eodem cap. præscribitur, tum etiam, & secundo ad Glau. cap. de accidentibus febrium in animi deliquio, quod oritur ex super abundantia pituitæ, & succorum crudorum. Conducit etiam ad roborandum ventriculum Diacidonites ex descriptione Gal. 8. de comp. med. secund. locos cap. de pharmaco ex succo malorum citoniorum. In schedulis sic præscribitur.

R. Diacidonites unc. iiii. sit dos. cochlearia duo cum vino optimo, non ad modum tenui.

Pulvis etiam arom. ros. Gab. ventriculum roborat, & similiter pulvi rosatæ novellæ.

Exterius sunt aliqua quæ applicantur ad roborandum ventriculum, interque sunt oleum de absinthio, oleum nardinum, mastichinum, irinum, & emplastrum stomaticon, confort. caro malorum citoniorum vino cocta, & madefacta, insperso paucopulvere cinamomi, aut mastichis, & rosarum
sic

ficcarum in forma mice panis vulgariter dictæ. Ex dictis oleis potest parari unguentum ita.

R. olei irini, & nardini añ. unc. j. olei de absinthio unc. sem. massæ emplastri stomaticonis confort. drachm. iij. ceræ. parum, misce, & fiat unguentum.

Ex dicto emplastro fiunt emplastra (vulgo *pegados*) ad formam scuti, ad roborandum etiam stomachum, & sedandam fluxionem ventris mirabiliter. In schedulis præscribitur ita.

R. massæ emplastri stomaticonis confortati vi unc. iij. extendatur super alutam ad formam scuti pro stomacho.

Quod apponi debet supra ventriculum, ita ut pars acutior ad mucronatam cartilagineam apponatur supra ipsius ventriculi orificium, & latior super ventriculum extendatur. Hæc medicamenta in dysenteria, & diarrhœa utiliter commendatur, & potenter juvant.

uterum roborantia.

Inter simplicicia uterum roborantia sunt aqua, & decoctum melissæ. Inter composita Diamoscus dulcis, & ululis, confectio Gent. cor. cont. mel. Ambar, gallia moscata ex
qui

quibus sequens potio parari solet.

R. Diamoschi usualis, & confect. Gent: cont. mel. añ. drach. j. pul. arom. ros. Gab. scrup. ij. syr. de corticibus citri unc. j. aq. mellisæ q. s. misce, & fiat potio. Exterius ad uterum roborandum aliqua applicantur, ut sunt oleum rutaceum, laurinum, & nardinum, manibus dicto oleo madefactis fricando, postea in regione umbilici sequens emplastrum apponatur.

R. massæ emplastri stomaticonis confort. unc. j. galbani depurati drach. ij. galliæ moschatae drach. j. & sem. moschi, & ambrae añ. grana vij. olei nardini, & sambucini parum misce, & extendantur supra panem ad formam rotundam pro umbilico.

Observandum tandem est suprascripta omnia roborantia non esse administranda, nisi postquam præcesserint universales evacuationes, aut magna urgeat necessitas: nam tunc indicatio sumpta a partis virtute deficiente reliquas omnes antecellit.

DE SANGUINIS MISSIONE.

Magnus medicinae fructus, est sanguinis missio cum omnibus præpoleat medicamentis, & omnibus fere affectibus conveniat.

Nam

Nam plethoricis, etate florentibus, tempera-
turis calidis, & humidis, robustis, consuetis
tempore veris, & autumnis, inflammationi,
febris omnibus putridis, & alijs similibus
convenit.

Sanguis in nostro corpore duplex est, ar-
terialis, & venalis. Ille in corde genitus, per
arterias ad omnes partes viventis mittitur.
Iste in hepate elaboratus, per venas tam mag-
nas, quàm parvas, quasi per canales defertur.
Cor autem cum sit primum vivens, & ulti-
mum moriens, sua actione, & virtute, vel fa-
cultate, ut vivant partes, spiritus vitales si-
mul cum suo sanguine, mediantibus diasto-
le, & systole mittit: quod sua solum modo ex-
pulsive facultate facere videtur: quæ actio
tam subita est, & improvissa, ut motu artifi-
cioque pene divino exerceatur. Arteriæ nam-
que omnes simul dilatantur, & comprimun-
tur (et si sint in paribus distantissimis) quan-
do dilatatur, & comprimitur cor: quod signum
est non fieri hanc actionem, nisi à facultate
expultrice cordis. Iste sanguis arterialis in
corde perfectus, ut dixi, generatus à putriori
sanguine venali, ipsius cordis facultate attra-
hente elicitus, & ab hepatis expultrice misso,
nullo modo potest à subjecto corporis huma-
ni separari, quin sequatur mors statim, vel
sal.

saltem extremum vitæ periculum. De hoc sanguine, quando de missione sanguinis locuti sunt omnes medici, nulla fit mentio: solum de sanguine venali qui in venis reperitur, intelligendum venit. Hic namque est ille sanguinis, qui in hepate, oritur, & generatur, & a facultate propria expultrice per venas expellitur, à venis sua attractrice elicitur, & ab omnibus partibus ad suinutritionem, & conservationem attrahitur, & retinetur. Ipse inquã est ille sanguis, qui mediante phlebotomia, vel evacuatur, vel revellitur, vel derivatur à parte, vel à partibus: ubi aliquis, vel aliqui affectus reperiuntur. Quapropter si hæc dicta belle, & absque cavillationibus ab omnibus considerentur, quomodo possit medicus absque periculo ægrotantis sanguinis missionem exercere facillimo negotio invenietur: nam sanguis in venis, tam magnis, quàm parvis (ut dixi) semper continetur; si quantitate, vel qualitate peccat, profecto, nullo intercedente impedimento, semper sanguinis missio erit proficua, tam ratione quantitatis, quàm qualitatis. Nam si sanguis quantitate solum excedat, nonne ipsa sublata, natura ab oppressione levata, ut docet Gal. 2. *Aph.com.* 29. melius concoquet id quod restat, & noxium est, utile ab inutili faci-

cilius separabit, & deinde ad expulsionem alacrius exurget? Si peccat qualitate, nonne etiam illa diminutio per sanguinis missionem facta erit proficua, cum humor qualitate peccans in ipso sanguine mixtus evacuetur? Eadem est ratio si revulsionis gratia si t phlebotomia. Nam si redundantia (ut ita loquar) humoris ad aliquam partem ubi putrescit humor, fluit (ut in febribus putridis in principijs morborum accidere solet) quæ pars focus putredinis dicitur, nonne sanguinem mittere, ne fluat ad focum, conveniet? Pari- ter etiam conveniet quando fit sanguinis missio derivationis gratia. Nam si in aliqua parte humor redundat, & possimus illam re- dundantiam sanguinis missione ex eadem par- te, vel viciniore extrahere, nonne illa deriva- tio erit salutaris, licet illa redundantia non sit ad vasa? Unde sanguinis missio non solum in morbis à sanguinis copia ortis, administra- ri potest; verum etiam & cum ab alijs humo- ribus excitatur: semper enim maximum na- turæ levamen inducet. Solum animadverte- re oportet, quæ docet Gal. lib. de cucur. scã. cap. 16. quo in loco hæc verba scribit: *Opor- tet autem antequam eas adibeamus* (loquitur enim de scarificatione cucurbitularum ven- trem jam emollitum fuisse, aut omnino nullam infe-

infestantium excrementorum adesse suspitionem. Ex quibus verbis demonstrat non esse exercendam sanguinis evacuationem, quin prius sit lenitus venter. Si igitur in ista levi evacuatione præcipit Gal. ventrem lenire; quanto magis oportebit illum expurgare in magna evacuatione facta per sanguinis missionem? Semper itaque sollicitus sit medicus antequam venas indicere præcipiat, ut leniatur venter aliquo clystere, vel vomitorio, vel medicamento solum facultatem habente evacuendi ea quæ sunt in primis venis; alioquin enim non erit naturæ imitator. Atque hæc de materia medica, & sanguinis inissione breviter dicta sint.

DE FACULTATIBUS MEDICAMENTORUM compositorum, & dosibus.

Licet in tractatu de materia medica dicta fuerint multa quæ ad facultates, & doses medicamentorum pertinent, nihilominus tamen, ut omnes fructus necessarij ad morborum curationem in hoc opusculo reperiantur, & statim inveniat medicus ipsas facultates, & doses in unoquoque composito, operæ pretium visum est, breviter scribere, quæ à nostris. Valentinis medicis circa præ

praxim exercentur. Est namque maximi momenti facultates, & doses in quocumque eventu, & occasione in promptu habere: non enim semper consulere libros potest, antequam de remedio deliberet medicus, cum sit periculum in mora propter urgentes necessitates. Quare ad ea properare jam tempus ad Est. Interim advertas velim, quod medicamenta aliqua simplicia inter composita reponuntur, quoniam arte parantur, & etiam non in omnibus invenietur dosis, sed solum facultas medicamenti, cum non sit necessaria illius dosis ad præscribenda medicamenta quæ dosis minima pro pueris, & delicatissima vero pro robustis erit.

Aqua ex quinque radicibus.

Facultatem habet præparandi humores pituitosos, & crassos in venis gibbæ hepatis partibus existentes, & ad calculosos affectus, ut in nephritide ex calculo, & arenis Dosis minima unc. iiij. maxima unc. vj.

Aqua Angelorum.

Optima est exterius apposita in cordis palpitatione, ad rarefaciendum habitum corporis, & aliquatulum discutiendum flatus, ex qua fomenta parantur, aut perse, aut

L

CUM

cum quibusdam aromaticis medicamentis, valet etiam ad affectus matricis.

Rob. vel. sapa vini.

Habet facultatem cohibendi fluxione sua astrictione, & distillationes acres, & mordaces, si paretur cum diacodion. Gal. ex capitibus papaveris nigri.

Rob. mororum.

Habet insignem facultatem repellendi si cum decocto hordei, & fol. plantaginis in angina in principio præscribatur.

Rob. citoniorum.

Ventriculum roborat, & refrigerat.

Fulep. rosarum.

Habet vim frenandi bilem, contemperandi calorem, & roborandi viscera, interna Dol. ab unc. j. ad. unc. iiij.

Fulep. violarum.

Facultatem habet mitigandi ardores urinae ex pituita salsa, præparandi humores biliosos, valet ad lambendum simul cum alijs syrupis, expectorantibus; optimus est in maximo est tum ventriculi, tum totius corporis

ris, & in lassitudine phlegmonosa. Dos. ab
unc. j. ad. iiij.

Syrupus rosarum viridium.

Ad compescendum bilis fervorem valet,
& ad super purgationes. Dos. ab. unc j. ad
unc. iiij.

Syr. jujubarum.

Optimus est in affectibus trachiae arteriq[ue]
ex asperitate, aut siccitate contractis, habet
enim facultatem leniendi citra ullam acri-
moniam, & gustui est gratissimus Dos. est in
modo, ut sensim per intervalla deglutatur.

Syr. borraginis, & buglossæ.

Valent ad præparand. pituitam salsam, &
contemperandam illius acrimoniam, & ad
emendandam siccitatem quam plurimorum
syruporum. Dos. ab unc. j. ad unc. iiij.

Syr. ros. siccarum.

Optimus est hic syrupus in diarrhœa, in
hæmorrhagia, in muliebri profluvio, & in
quocumque affecto, in quo oporteat lan-
guinem sistere. Dos. ab unc. j.

ad iiij.

La

Syr

Syr. de succo indiviæ.

Valet ad liberandum hepar, & venas mesenterij ab obstructionibus, & præterea roborat ipsum hepar, tum etiam est optimus ad præparandum bilem: nam succus endiviæ ex quo paratur, frigidus, & est siccus, & modicè amarus; proinde detergendi habet facultatem, & illius siccitas emendatur permixtione sacchari propter lentorē. Dosis ab unc. j. ad ij.

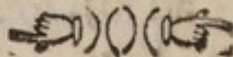
Syr. acetositis citri.

Habet facultatem refrigerandi, incidendi, & atenuandi, & penetrandi, & refrenandi bilem, contemperandique cordis calorem, proinde commodissime eo utimur in febribus ardentibus, in pestilenti constitutione, in morbilis, & variolis, in febre punctulari. Dos. ab. unc. j. ad iiij.

Syr. acetositis limonum.

Easdem ferè habet vires sicuti de citro; tantummodo differunt, quoniam magis tenuis sit quam syr. acetositas citri.

Dos. etiam est eadem.

Syr;

Syr. de Agresta.

Facultate pollet ad modice sistendum fluxiones, ad roborandum ventriculum, ad corrigendum calorem, & æstum. Eo igitur utimur ad frenandam bilem in diarrhœa biliosa, in tenesmo, & dysenteria. Dos. ab unc. j. ad iiij.

Syr. citoniorum.

Habet potentiores vires quam syrupus de agresta ad cohibendas fluxiones, ad roborandum ventriculum, sed non constat adeò tenui substantia ac ille. Utimur eo cum pane tosto, & in eo madefacto in prima mensa ad roborandum ventriculum, ut amplectatur alimenta, & præterea additur hic syrupus in portionibus ex mitobalanis, & in illis qui parantur contra casum, & in omnibus in quibus in animo est roborare. Dos. ab. unc. j. ad iiij.

Syr. oxalidis, vel acetosa.

Optimus est in febribus pucticularibus in morbilis, & variolis, tam per se, quam dum ex eo confectioes cardiacæ parantur.

Dos. ab unc. j. ad v.

Syr. de succo fumiterræ simplicicum saccharo.

Est optimus in lue venerea, præsertim in gonorrhœa, & scabie. Dos. ab. unc. j. & sem. ad unc. iiij.

Syr. capill. veneris.

Valet ad expectorandum: nam lenit, & cum securitate incidit humores existentes in cavitate vitalia, paulatim deglutiendo illum, proinde optimus est in orthopnoea, & asthma, estque vehiculum pluribus medicamentis: provocat menses, præparat etiam humores pituitosos, & melancholicos. Dos. ab unc. sem. ad unc. ij.

Syr. pimpinelle.

Hic syrupus fit eodem modo, quo paratur syr. cap. ven. Habet facultatem incidendi, & attenuandi humores crassos in gibba hepatis parte contentos, & venis magnis. In febribus etiam intermittentibus est mirabile remedium, ac etiam in omnibus febribus, ubi per urinas natura incipit humores expurgare. Dos. ab unc. sem ad ij. & sem.

Syr. liquiritiæ.

Optimus est in catarrho, in pleuritide, in

Orthopnoea, in tufis, in aſthmate, in aſperita,
te trachiaë arteriaë, & in quibuſcumque pecto-
ris affectibus. Valet etiam ad præparandam
pituitam, ad renum affectus, & ad calculoſos,
ad gonorrhœam, ad modicè urinam provocan-
dam. Doſ. ab unc. j. ad iij.

Syr. limonata mellis.

Utuntur mulierculæ hoc ſyr. ad incidendos
humores craſſos ventriculi, & eos modicè ter-
gendos in pueris lactentibus.

Syr. mivæ citoniorum ſimplex.

Habet facultatem roborandi ventriculum
juvat coctionem, ſiſtit fluxiones proinde eo
utimur in lienteria, in diarrhœa, in vomitus
ex imbecillitate retentricis. Doſ. ab unc. ſem.
ad iij.

*Syr. roſarum Alexandrinarum ex novem infu-
ſionibus.*

Optimus eſt ad purgandam bilem, & hu-
mores ſeroſos in venis contentos, frequentiffi-
mus eſt illius uſus ad parandas potiones, &
confectiones purgantes. Doſ. ab unc. ij. ad
unc. v.

Rhodomel rosarum Alexandrinarum;

Habet easdem vires, sed imbeciliores, cum solum habet duas infusiones nam si omnes haberet, esset calidior. Dos. ab. unc. ij. ad iiij.

Rhodomel rosarum rubearum.

Valet ad evacuanda excrementa pituitosa ventriculi, ad modicè tergendum, abluendum, roborandum eundem ventriculum, proinde nulla est ætas, & nullum fere temperamentum, in quibus non possimus commode uti in affectibus ventriculi, & prætera in paralyti, apoplexia, epilepsia, convulsionum speciebus, capitis dolore distillatione, & similibus ortis ex materia pituitosa, Dos. ab. unc. j. ad iiij.

Syr. acetosus simplex.

Habet vim hic syrupus contemperandi calorem humorum acrium, & mordacium, quod præstat frigida facultate, præterea materias frigidas, & crassas incidit, attenuat, tergit ex modo substantiæ, aceti scilicèt, propter illius tenuitatem, & proinde eo utimur ad incidendum, & attenuandum humorem melancholicum, in quartana, & in spleniticis. Dos. ab. unc. ij. ad iiij.

Oxye

Oxymel simplex.

Optimum est ad incidendum, & attenuandum, & liberandum ab obstructionibus, ad provocandum sputum, sine manifesto calore, proinde fere semper cum omnibus syrups expectorantibus permiscemus oxymel, & præterea illud pueris exhibemus cum rhodomelle permixtum, eo etiam præparamus pituitam, licet in longinquis venis contineatur: ut in Arthritide, in Podraga, Chiragra, & similibus affectibus. Denique cum oxymellite trochiscamus Aggaricum ad confectiones, vel potiones parandas. Dos. ab unci. j. ad unc. ij.

Syr. de byzantijs.

Est optimus ad febres diurnas curandas: nam est mediocris facultatis inde obstruendo, proinde in omnibus hydropis speciebus propter venarum obstructiones, à quibus hepatis liberatur, & illius intemperies frigida corrigitur: tum etiam in cachexia optimus est. Dos. ab. unci. j. ad ij.

Syr. granatorum i. oxisaccharum simplex.

Frequentissimus est usus in morbilis, & variolis, incidit, & attenuat etiam humores cras-

los ratione aceti, frænât bilem, & fervorem
ejus mitigat. Dos. ab unc. ij. ad iiij.

Syr. de cortibus citri.

Gratissimus est hic syr. gustui, & jucundis-
simus odoratui. Habet facultatem roboran-
di ventriculun, hepar, & cor, & illorum in-
temperiem frigidam modicè emendandi; est
etiam optimus in uterinis affectibus, in palpi-
tatione cordis, quo utimur cum alijs syru-
pis, vel ex eo paramus confectiões cardiacas
discutit etiam flatus. Dos. ab unc. j. ad ij.

Syr. looc. caulium.

Optimus est ad tergenda excrementa tho-
racis puerorum, incidit, attenuat, & conco-
quit excrementa ventriculi ipsorum. Dos. à
drach. iiij. ad unc. j.

Syr. papaveris.

Optimus est ad sedandum dolorem in ar-
dore urinæ quando urget, valet etiam ad con-
ciliandum somnum. Dos. ab. unc. sem. ad j.

Syr. nenupharis.

Hic syrupus optimus est ad eosdem affe-
ctus ad quos syr. papaveris, sed mitioris est
facultatis; & ita ytuntur hoc iyrupo medici
ia

in calida renum intemperie ex qua sequitur diabetes, & præterea, in erysipelate, & alijs affectibus calidis. Dos. ab unc. sem. ad unc. ij.

Syr. de a d sinthio.

Valet ad roborandum ventriculum, ad corrigendam intemperiem frigidam, & ad iuvandam coctionem. Dos. ab unc. j. ad iij.

Syr. de mentha.

Roborat optime ventriculum, & valet ad necandos vermes. Dos. ab unc. j. ad iij.

Syr. de endivia compositus.

Optimus est ad corrigendam calidam hepatis intemperiem, ipsumque roborat, & liberat ad obstructionibus: tergi namque, modicè incidit, & attenuat: proinde quotidie ad humores præparandos in omnibus ferè febribus describunt medici hunc syrupum. Dos. ab unc. j. ad unc. iij.

Syr. Regis Sabor. i. buglossæ.

Facultatem habet præparandi humorem melancholicum in hypochondriaca affectione, in quartana, in melancholia, & in similibus affectibus ortis ex atrabile. Dos. ab unc. j. ad iij. & si sumantur unc. iij. aliquomodo ha-

habet facultatem purgandi dictos humores:

Syr. Diamoron.

Optimus est in principio Anginæ : nam sistit fluxionem. Dos. unc. sem. ad unc. j.

Syr. Dianucum.

Facultatem etiam habet repellendi, & cohibendi humores in Angina in forma gargarismatis cum decoctione plantaginis. Dos. eadem est.

Diacodion Galeni.

Utuntur medici cum sapa in distillationibus humoris acris, & mordacis, & in diarrhœis biliosis, & ad somnum inducendum, cum melle verò ad incidendam, & attenuandam materiam existentem in thorace. Dos. ad unc. sem. ad iij.

Syr. de bissopo.

Facultatem habet extergendi, & incidendi humores in cavitate thoracis existentes, habet, etiam vim præparandi pituitam salfam in ardore urinæ, & lenit dolorem illarum partium. Dos. ab unc. sem. ad unc. ij. & sem.

Oxymel compositum.

Utimur hoc syrupo dum intensius volumus

mus expectorare, itaque in asthma, in orthopnoea, & pleuritide, si leviora expectorantia non sufficiant, possumus uti hoc composito oxymelite. Dos. ab unc. sem. ad unc. ij.

Oxym. scilliticum.

Nullus est alius usus quam ad expectorandum ac proinde in affectibus, in quibus rebellis est humor, & contumax propter crassiciem, viscositatem, & lentorem, utimur hoc syrupo, præsertim in perniciosis, & lethali-
bus affectibus. Dos. ab unc. sem. ad unc. j.

Syr. de fumiterræ compositus.

Optimus est ad modice evacuandum, proinde eo utimur in lue Gallica dum syrupos longos paramus, quo utimur loco sacchari, præparat etiam humorem melancholicum in pruritu, & lepra, quo nunquam utendum est, nisi præceiserint generales evacuationes. Dos. ab j. ad iij.

Syr. de Epitymo.

Vim habet, & facultatem purgandi quoscumque humores adustos, & illos præparata & in morbo Gallico etiam peractis universalibus evacuationibus, ut dictum est de syrupo fumitteræ comp. sub eisdem dos.

Syr.

Syr. de duabus radicibus.

Optimus est hic syrupus ad præparandam pituitam existentem in partibus longinquis ad aperiendas obstructions hepatis, lienis, & præcipue renum, proinde in calculo affectis utimur hoc syrupo cum syr. cap. ven. Dos. ab unc. j. ad unc. iiij.

Syr. de quinque radicibus.

Ad eosdem affectus optimus est, ad quos diximus usurpari syrupum præcedentem de duabus radicibus, quamvis iste minoris facultatis sit propter minorem quantitatem aceti. Quantitas eadem est.

Syr. de eupatorij.

Facultatem habet aperiendi obstructions hepatis, & corrigendi ejus intemperiem frigidam: & ita in qualibet hydropis specie eo utimur, dummodo non sit febris. Dos. ab unc. j. ad iiij.

Syr. de mucilaginibus.

Optimus est, si quis alius ad sedandum dolorem in urinæ pruritu, ad emendandum calorem in ardore urinæ, ad modice diluendum pituitam salisam, materiam hujus affectus, &
caus

causam. Sed præscribendus est hic syrupus prius peractis evacuationibus necessarijs, ne scilicet humor ad partem affectam ducatur, & præterea hujus medicamenti uis sit per plures dies, ut per duos, aut tres menses, quo tanquam securissimo possumus uti diebus Canicularibus, cum decocto liquiritiæ, hordei malvarum, & similium. Dos. ab unc. ij. ad v.

Oxyfaccharum compositum.

Frequentissimus usus est apud obstetrices in pueris, ad modice incidendum, & attenuandum humorem pituitosum: quem permiscet cum syr. byzantino. Optimus est etiam ad provocandam urinam. Dos. ab unc. j. unc. ij.

Mixa citoniorum aromatica.

Optimus est hic syrupus ad roborandum ventriculum, & ad corrigendam intemperiem frigidam hepatis, juvat enim coctionem, exciât appetitum, sistit vomitum ex imbecillitate retentricis, & dejectionem; proinde optimus est in lienteria si absit febris. Dos. ab unc. j. ad iij.

Syr. Artemisia.

Valet ad menstrua provocanda, ad incidens

dendos, & attenuandos humores crassos, ad liberandum uterum ab obstructionibus, & ad insigniter calefaciendum illum. Dos. ab unc. sem. ad unc. ij.

Syr. de Scolopandria simpl.

Cujus usus securissimus est in affectibus lienis, scilicet ad lienem deobruendum, & roborandum. Dos. ab unc. j. ad iij.

Syr. de Scolopendria compos.

Cum foelicissimo successu utimur hoc syrupo in quartana, in lienis scirtho ad præparandos humores melancholicos. Dos. ad unc. sem. ad ij.

Syr. de Betonica.

Optimus est ad corrigendam frigidam intemperiem cerebri, nam incidit, & attenuat humores viscidos, & lentos, & ipsos tergit, roborat cerebrum, & modice flatus discutit. Optimus est in paralyfi, in paraplegia, & convulsione à repletionem, & similibus affectibus. Dos. ab unc. ad iij.

Syr. stœchados.

Habet easdem facultates, & doses ut supra prædictur de Betonica.

Acetum rosaceum.

Vim habet refrigerandi, exsiccandi, roborandi, & penetrandi, propter tenuitatem substantiæ, & proinde in parando oxythodina addimus acetum rosaceum, propter penetrationem: cujus siccitas corrigitur oleo rosaceo, tum etiam, & aqua rosacea. Possunt etiam parari plura unguenta, & multa cerata in renum intemperie calida, in hectica & alijs similibus.

Acetum scilliticum.

Hujus usus interne sumpti non est tutus, & securus. Valet in foetido oris odore ex excrementis retentis in gingivis, aut ex carne putrefacta gingivarum: nam tergit, exsiccat, incidit, attenuat, dividit, & excrementa expurgat. Valet etiam ad unguenta paranda ad incidendum, & attenuandum crassos humores, ut in paralyti, & similibus affectibus, in quorum uso pro singulis uncijis unguenti addimus drach. j. vel ij. dicti aceti.

DE CONSERVIS.

Conserva rosarum.

¶ Habet vim roborandi facultatem re-

M

te-

tenericem , & si antiqua sit sistit fluxiones; proinde ad confectiones parandas addimus cum reliquis unc. j. hujus conservæ. Tum etiam si paretur electuarium in tabulis ad roborandum ventriculum , vel adcohibendam fluxionem : quod possumus facere in muliebri profluvio sanguineo , in sputo , in diarrhoea , & similibus affectibus : in quibus præscribimus prædictum electuarium ex hac conserva , temperie modice frigida , & sicca , quamvis tam caliditas , quam siccitas rosarum retundantur. Possumus uti hac conserva in febribus cum potu aquæ frigidæ , præcipue indeclinatione , & principio accessionum , hocque ratione putredinis solum , non autem in principijs febrium , neque in augmento ; nam augetur obstructio. Dos. ab unc. sem. ad ij.

Conserva florum borraginis , & buglossæ.

Habent facultatem modice calefaciendi , & humectandi , proinde in affectibus melancholicis utimur his in tempore intermissionis medicamenti purgantis , & ad exhibitionem alterius medicamenti , ut R. conser. borraginis , & buglossæ añ. unc. iij. sacch. unc. iij. fiat conditum , & si sint aperiendæ aliquæ obstructiones , addimus his pulverem Diarrhodo-

donis Abbatis, vel similem huic: si vero discutendi sint flatus rosatae novellae vel aromatici rosati Gab. vel cinnamomum causa penetracionis, vel ne lubricum reddant ventrem propter humiditatem. Ex his eisdem conservis possunt parari confectiones, vel electuaria, vel boli cum alijs medicamentis permixtis. Dos. ab unc. sem. ad ij.

Conserva oxalidis. i. acetosae.

Vis inest refrigerandi, & exsiccandi, cum tenuitate substantiae, cujus usus est optimus ad parandas confectiones in febribus punctularibus, in morbilis, & varioli, tum in febribus malignis, tum, & in affectibus, in quibus oportet altius refrigerare, & aliquomodo cohibere fluxionem. Possimus etiam uti in electuarijs, ut supra. Dos. est eadem

conserva violarum.

Frigida, & humida est haec conserva, & si recens sit lubricando movet alvum parantur ex hac conserva medicamenta dicta linctus, & electuaria ad asperitates trachitarteriae, tum etiam haec est conserva, ex qua in officinis paratur syrampus violarum per annum. Dosis illius eadem est ac conservae borraginis.

Conserva florum nymphaeae:

Habet easdem facultates quemadmodum conserva violarum, & easdem doses.

Conserva florum cicorij.

Optima est ad modice de obstruendum hepar, iludque corroborandum, corrigendo calidam ipsius intemperiem. Dos. ab unc. sem. ad unc. ij.

Conser. cap. veneris.

Utilis est hæc conserva ad apetiendas obstructions, modice incidendo, & attenuando, & presertim si obstructions in venis uretri sint. Et præter id vehiculum est hæc conserva alijs medicamentis, licet facultate contrarijs: proinde præterquam quod describitur in formam conditi, ut superiores conservæ, describitur etiam ad parandas confectiones in profluvio muliebri, cum medicamentis quæ valent hunc fluxum cohibere; in qua forma pro unc. iiij. confectionis ex pluribus medicamentis paratæ injicimus dra. vj. vel vij. hujus conservæ. Est enim in ea confectiones sub actione transeuntis, non vero sub actione rei permanentis. Dos. ab unc. j. ad iiij.

Conserva Sacados.

Habet vim calefaciendi, & exsiccandi cerebrum, quod etiam roborat, proinde ea utimur dum repletum est cerebrum crassis humoribus, ut in paralyti, convulsione ex repletionem, in memoria deperdita, & similibus affectibus. Dos. ab unc. sem. ad unc. j. & sem.

Conserva roris marini.

Easdem habet facultates, & doses, & præter dicta corrigit, & emendat frigidam intemperiem ventriculi.

Aliæ multæ conservæ possunt parari: verum omnes conspirant circa facultates supradictarum.

DE ELECTUARIJ.

Electuarium ex succo liquiritiæ.

Optimum est incidendos, & attenuandos crassos humores in thoracis cavitate contentos, ad emendandam etiam asperitatem trachiarteriæ, ut in tussi, catattho, & alijs similibus affectibus.

Electuarium ex radice ireos.

Est ejusdem facultatis, sed potentius agit

M3

quam

quam elect. de succo liquiritiæ ; neque ita gratum est gustui.

Electuarium ex succo rosarum.

Valet ad purgandam bilem à drach. ij. ad unc. j. & sem.

Electuarium ex semine carthami.

Purgat pituitam crassam ex partibus longinquis. Dos. à drach. ij. ad unc. ij.

Elect. Diarrhod. Abb.

Facultatem habet roborandi hepar post purgationem illius. Dos. à drach. j. ad drach. ij. per intervalla.

Elect. rosata novelle

Utuntur medici hoc electuario in frigida ventriculi intemperie, & in ventris subversione, roborat namque illum, & discutit flatus. Dos. à drach. j. ad ij.

Electuar. diatrium santalorum.

Roborant hepar, & ventriculum. Dos. eadem est.

Elect. arom. rosati.

Utuntur medici hoc electuario in intem-
pe-

perie frigida ventriculi, & ad discutendos flatus, est etiam optimum medicamentum in palpitatione, & affectibus uterinis. Dos. à drach. j. ad iij.

Elect. diacymini.

Ad discutendos flatus, & dolores ventris ab intemperie frigida ortos multum prodest. Dos. à drach. j. ad iij.

DE SPECIEBUS LOOCH.

Looch. de scilla.

Optimus est in asthmaticis, in apoplecticis, in orthopnoicis, & similibus affectibus, ad optime tergendum, & summe incidendum crassa thoracis excrementa.

Looch. de pulmone vulpis.

Prodest in pulmonis ulceris, ut dicunt, à qualitate occulta.

Looch. sanum, & expertum.

Eo utimur ad lambendam in affectibus thoracis.

Looch. lentium.

Valet ad morbillos, & var iolas quando af-

ficitur guttur. Permiscetur aliquando cum
theriaca de citro ad eisdem affectus. Dos. à
drach. sem. ad ij.

DE PULVERIBUS.

Pulvis diatragacanthi.

Optimus est in consumptis in marasmo
affectibus, in hecticis, in gutturis asperi-
tatibus.

Pulvis diapapaveris.

Est etiam optimus, ut supra, in hecticis;
præcipuè nimium vigilantibus.

Pulvis Electuarij resumptivi.

Habet etiam easdem facultates ut supe-
riores, omnes enim sumuntur in pauca
quantitate.

Pulvis diamargaritones frigidi.

Hepar, cor, & ventriculum roborat, & re-
frigerat, unde utimur hoc pulvere in calida
harum partium intemperie, in deliquijs
animi. Dos. à drach. ad ij.

Pulvis diarrhodonis Abbatis.

Corrigit calorem contractum ex medica-
men-

mento purganti, & facultates lacésitas roborat, tum etiam, & obstructionis reliquas absumit. Dos. à drach. sem. ad ij.

Pulvis diatrium santalorum.

Optimum est hoc medicamentum ad corrigendam calidam hepatis intemperiem, ut in diarrhoea biliosa, & alijs laborantibus prædicta intemperie, deinde jecur roborat, & illius obstructiones emendat. Dos. à scrup. iij. drach. ij.

Pulvis latitiæ Galeni.

Calidus est, & siccus in recessu secundi, & preditus substantiæ tenuitate; proinde omnes affectus frigidos emendat longin quarum partium, ut cordis, & cerebri propter crocum, qui ut vaporosus reliquorum simplicium facultates ad cerebrum ducit, unde in paralyticis, & apoplecticis, & similibus prodest. Dos. ut supra.

Pulvis arom. ros. Gabrielis.

Hoc medicamentum est suavissimum olfactui, & jucundissimum gustui, & saluberrimum, & securissimum in frigida cujusvis intemperie partis: propterea eo utuntur medici in paraplegia, paralyti, epilepsia, convulsio-

sione ex repletionem, in stupore, & alijs, frigidis, viscidis, & crassis: nam hos humore incidit modice, & attenuat, partes calefacit, & easdem roborat, prætereà in palpitatione ventriculi, & cordis optimus est: nam flatus modice discutit, & easdem partes roborat, corrigendo intemperiem. Dos. à drach. sem. ad drach. j. & sem.

Pulvis diambrae.

Omnibus visceribus roborandis efficacissima est diambra, si à causa frigida sint imbecilla: nam reficit spiritus, fovet calorem nativum, uteri affectibus prodest, & valde senibus, & mulieribus convenit. Dos. à drach. sem. ad ij.

Pulvis rosarum novellarum.

Imbecillum ventriculum roborat, flatus discutit, appetentiam excitat, nauseam sedat, humores lentos incidit, colico dolori medetur, & vomitum compescit. Dos. à drach. sem. ad drach. j. & sem.

Pulvis Diaymini.

In regionibus frigidis utuntur medici hoc pulvere ad discutiendos flatus. Dos. à drach. sem. ad drach.

Pul-

Pulvis letificans Rhasis.

Ex hoc pulvere parantur sacculi in cordis, & ventriculi palpitatione, pilei, aut semi cucuphæ in frigidis cerebri intemperiebus, ut in memoria deperdita, id apoplexia, & affectibus similibus. Præterea possunt parari potus ex hoc pulvere, addito aliquo liquore, veteris affectionibus, & hystericis. Dos. à scrup. j. ad scrup. iij.

Pulvis pliris acroticon.

Tutissimus est usus hujus medicamenti in frigidis affectibus cerebri, ubi opus est calefacere, & flatus discutere. Dos. est eadem.

Pulvis ducis.

Datur cum aquis diureticis in suppressione urinæ ex calculo, atenualis humoribus frigidis, viscidis, & lentis. Dos. à drach. sem. ad unc. sem.

Pulvis Electuarij resumptivi.

In marcore, febre hæctica, & consumptis utuntur medici hoc pulvere. Dos. à drach. j. ad iij.

Pulvis diagalange.

Discutit flatus ventriculi, hepatis, & cerebri

bri intemperiem frigidam, & humidam corrigi-
 rit, & aliquantulum urinam movet. Dos. à
 drach. sem. ad drach. ij.

Pulvis Regina Aragonum.

Obstetices in abortu utuntur frequentissi-
 me hoc pulvere. Possunt etiam ex eo parari
 elect. ad præcautionem abortus. Dos. drach. ij.

Pulvis restrictivus.

Frequentissimus usus est ad condensandum
 & incrassandum sanguinem, ad comprimē-
 das, repellendas, firmandasque partes laxas,
 & salutas. Præcipuus tamen usus ad externa in
 forma linimenta, aut cataplasmatum, in ossium
 fracturis, in contusionibus, & profluavijs san-
 guinis narium.

Pulvis contra vermes.

Optimus est ad vermes necandos. Dos. dr.
 sem ad drac. j.

Pulvis Papæ Benedicti.

Valet ad corrigendam ventriculi frigidam
 intemperiem, in senibus, ab discutiendos fla-
 tus, ad provocandam urinam, ad consummē-
 das humiditates, & excrementa quæ præce-
 dunt, ut materia calculi, & denique ad juven-
 dam

dam coctionem, & roborandum cerebrum;
Dof. drach. ij. post prandium, & coenam.

Pulvis contra casum.

Optimus est ad roborandas partes internas
in casu. Dof. à drach. ij. ad iij.

Pulvis hieræ Galeni.

Utuntur medici hoc pulvere ad billem
purgandam ex primis tantum venis, quoniam
ob terrenam substantiam non transitus facul-
tas ad hepar. Roborat etiam ventriculum;
incindit, atque attenuat humores illius crassos.
Dof. à drac. j. ad unc. sem.

Pulvis hieræ comp. & benediæta.

Utuntur medici his pulveribus ad paranda
suppositoria in affectibus frigidis cerebri, &
ventriculi.

*Pulvis hiralogodionis, & hieræ
diacolocynthidos.*

Etiam utuntur ad eisdem affectus quando
vehementer urgent.

DE TROCHISCIS.

Trochisci galliæ moschata.

¶ Valent ad roborandum cor, cerebrum;
ma-

& matricem. Ex ipsis fiunt emplastra pro matrice.

Trochisci galliæ moschata Nicolai.

Vim habent calefaciendi, & exsiccandi, roborandi, & discutiendi flatus in utero. Itaque corrigunt intemperiem humidam afluxu ilap-
sue illius.

Trochisci Aiptæ moschata.

Valet ad conficienda emplastra uteri pro sterilibus.

Trochisci galliæ elephanginæ.

Sunt efficaces ad roborandum ventricu-
lum, cor, cerebrum, hepar, & reliquas partes
nutrientes. Dos. à scrup. ij. ad drach. j.

Trochisci ramich.

Roborant cor, ventriculum, & hepar ma-
gis quam predicti galliæ elephanginæ, sub
eadem dosi; fluxionem sistunt.

Trochisci de spodio.

Etiam fluxionem sistunt, & facultatem
retentricem roborant. Dos. à drach. j. ad
drach. j. & sem.

Tro-

Trochisci de Karabe.

- In muliebri profluvio, in hæmorrhagia, in diarrhœa. & similibus evacuationibus valet. à scrup. j. ad scrup. iiij.

Trochisci de absinthio.

Plurimum conducunt ad excitandum appetitum, roborantque ventriculum, & hepar, & obstructions harum partium emendant. Dos. à drach. sem. ad drach. j. & sem.

Trochisci de rhabarbaro.

Facultatem habent incidendi, attenuandi, tegendi, & roborandi, & purgandi, humorem biliosum per urinam, proinde cum foelici successu possumus ut in hydrope, ictero, & obstructionibus inveteratis, ut in his quæ relinquuntur in hemetritæo, aut in alia specie tertianæ spuria. Dos. à drach. sem. ad dr. j. & sem.

Trochisci de eupatorio.

Utuntur medici his trochiscis in ictericis, & hydropicis, profunt enim valde lienis, & hepatis tumoribus. Dos. à drach. j. ad ij.

Trochisci de terra sigillata.

Vim habent roborandi facultatem natu-

ralem retentricem, & incrassandi sanguinem; nam sunt efficacissimi in sputo sanguinis, thoracis, in profluvio muliebri, & denique cohibent reliquas immodicas evacuationes. Dos. à drach. sem. ad drach. j. & sem.

Trochisci de berberis.

Diarrhoeas sistunt præsentè febre ardente: Dos. à drach. sem. ad drach. ij.

Trochisci de mirrha.

Optimi sunt ad secūdinās pellendas in partu laborioso, ad foetum mortuum eijciendum, ad menstrua provocanda. Dos. à drach. sem. ad j. sem.

Trochisci de capparibus.

Conducunt in lienis scirrho, quod viscus ab obstructionibus liberant, flatus discutunt. Dos. est eadem.

Trochisci Diarrohodon.

Ad febres pituitosas valent, inveteratas, & alijs. implexas, ad ventriculi dolorem mulcendum, & humores ipsi adhærentes detergendos. Dos. à drach. sem. ad drach. j.

Trochisci de spodio cum semine acetosæ.

Valent ad sitim extinguendam, & ad ventri-

tri-

Medicinæ. 193

tricoli, & hepatis inflammationem. Dos. à drach. sem. ad drach. j. & sem.

Trochisci ad KeKengi.

Utuntur medici in ardore urinæ his trochiscis, profunt renibus ulceratis, uteribus, & vesicæ, & meatui urinario ulcerato, & dolores instarum partium mitigat. Dos. à drach. sem. ad drach. ij.

Trochisci albandal.

Optimi sunt ad purgandos humores crassos ex partibus longinquis, in stupore, paralyssi, in convulsiones ex repletionem, & similibus affectibus, in quibus, & in apoplexia parantur enemata, & suppositoria. Dos. à scrup. ij. ad iiij.

DE MEDICAMENTIS PURGANTIBUS.

Pilulæ aggregativæ.

PRæcipuè purgant bilem, & omnes humores: tum etiam humorem pituitosum, & melancholicum purgent. Dos. à drach. j. ad scrup. iiij.

N

Pi-

Pilula de Rhabarbaro.

Solum evacuant humorem biliosum
scrup. iij. ad iij.

Pilula fatidæ majores.

Purgant ex partibus longinquis humores
crassos, & contumaces, melancholicos, &
pituitosos. Dos. à drach. sem. ad scrup. iij.

Pilula Inde.

Humorem pituitosum in thorace posi-
tum purgant hæ pilulæ. Dos. à scrup. ij. ad
drach. j.

Pilula lucis majores.

Profunt cum foelici successu in oculorum
affectibus: nam purgant humorem pituito-
sum in cerebro contentum. Dos. à scrup. ij.
ad iij.

Pilula lucis minores.

Eadem habent facultatem, sed potentio-
rem. Dos. à drach. sem. ad drach. j.

Pilula Inde.

Utuntur medici his pilulis ad purgandos
humores melancholicos. Dos. à drach. sem.
ad scrup. iij.

Pilula stomatica.

Ad juvandam coctionem, & retentionem alimentorum utuntur medici: utuntur namque ante cibum, præsertim in ijs in quibus non fit retentio alimenti. Dos. à drach. j. ad ij.

Pilula elephangina.

Ad munificandum ventriculum; cerebrum, & instrumenta sensum ad humoribus crassis, & putridis valent. Valent etiam ad corroborandum stomachum; juvant enim coctionem. Dos. à scrup. ij. ad iiij.

Pilula cocciæ Rhasis.

Utuntur medici his pilulis in dolore capitis inventerato, ut in hemicrania, & cephalæa in paralyfi, & epilepsia, & alijs affectibus, in quibus oportet cerebrum purgare ab humoribus pituitosis. Dos. à scrup. ij. ad iiij.

Pilule fumarie.

Valent in pruritu, scabie, & affectibus cutaneis: nam succus fumiterre facultatem habent purgandi humores biliosos, & à ductos per urinam. Dos. à scrup. ij. ad drach. j.

Pilula Azaiereth.

Facultatem habet purgandi humorem biliosum contentum in primis venis: evacuant etiam excrementa putrida ventriculi. Valent ad præcautionem pestis, si sumantur per plures dies. Dos. drach. sem.

Pilula Rbafis.

Tempore pestis ad præcautionem possunt exhibere singulis diebus, juvant, enim ventriculi coctionem, illumque expurgant ab excrementis pituitosis, biliosis, & alijs putridis, præ quibus parati sunt hominis incidere in obstructions. Præterea possumus optime uti his pilulis absente constitutione pestilenti ad præcavendos alios morbos. Dos. drach. j.

Pilula Aure.

In ophtalmia, & hemicrania calida, possumus uti his pilulis. Dos. a scrup. ij. ad iiij.

Pilula arthritica.

Ad podragam, chiragram, & similes affectus articulorum profunt. Dos. a drach. j. ad scrup. iiij.

Pilula mastichina.

Valent ad purgandam bilem, & pituitam
te-

tenuem. Dos. à scrup. ij. ad iiij.

Pilula sine quibus.

Quibus utimur in ophthalmia ex bile, & in alijs affectibus, ut in tertiana nota, ad purgandum humorem biliosum, & pituitosum. Dos. à drach. j. ad drach. j. & sem.

Pilula cocciæ Galeni.

Ad purgandos crassos humores de partibus longe distantibus valent. Dos. à scrup. j. añ. drach. j.

Pilula de quinque generibus myrobalanorum.

Optimæ sunt ad purgandum bilem, pituitam, & melancholiam. Dos. à drach. sem. ad scrup. iiij.

Pilula de lapide Ameno.

Vehementi facultate sunt prædictæ ad purgandum humorem melancholicum. Dos. à scrup. ij. ad iiij.

DE MEDICAMENTIS PURGANTICIS
in forma confectionis.

Confectio bamech.

¶ Utuntur medici hac confectione ad

N₃

pur-

purgandam melancholicam, & bilem flavam.
Dof. à drach. iij. ad drach. x.

Confectio diaphenicon.

Evacuat ex partibus propinquis pituitam
Dof. à drach. iij. ad drach. xij.

Confectio diacatholicon.

Omni redundantiam humorum purgat,
& præcipuè bilem. Dof. à drach. iij. ad xv.

Confectio diasenę.

Cum foelici successu utuntur medici hac
confectione in melancholia laborantibus.
Dof. à drach. iij. ad xij.

Confectio Indi majoris, & minoris.

Valet ad purgandam pituitatam. Dof.
drach. iij. ad drach. xiv.

Confectio diaprunis solutivi.

Optima est hæc confectio ad purgandam
bilem, ad emendandam jecoris calidam in-
temperiem. Dof. à drach. iij. ad xij.

Confectio Gentilis laxativa.

Humorem melancholicum evacuat. Dof. à
drac. iij. ad xiv.

Con-

Confectio benedictæ.

Utuntur medici hac confectione ad enemata paranda in quibuscumque frigidis affectionibus ad irritandum. Dos. per sedem unc. ij.

Confectio hieræ. S.

Eisdem affectibus est optima, quibus exhibetur pulvis hieræ s. Gal. Dos. à drach. iii. ad ix.

Confectio hieræ. C.

Ad enemata paranda possumus uti hac confectione ad pituitam vitream evacuandam. Dos. ab unc. j. ad unc. ij.

Confectio hieræ lagodionis.

Etiam ad enemata paranda utuntur medici hac confectione ad apoplecticos, & paralyticos. Dos. eadem sit.

Confectio hieræ diacolocynthidis.

In dolore capitis inveterato valet, nam crassos humores ex partibus longinquis evacuat. Dos. à drach. iij. ad unc. j.

Confectio electuarij rosati.

Valet ad purgandam bilem, estque gra-

tum medicamentum. Dos. à drach. iiij. ad .ij

Cassia preparata.

Optima est ad potiones purgantes, ad enemata paranda, & ad conficiendos bolos, Dosis à drach. iiij. ad unc. ij.

Confectio zaqualtipan, nostra vulgo xalapa.

R. Zaqualtipanis ----- drach. iiij.
 Sacchari albi ----- drach. j. & sem.
 Cinnamomi)
 Zinziberis) añ. ----- drach. iiij.
 Coriophyllorum)
 Polypodri quercivi ----- drach. ij.
 Mannæ electæ ----- unc. sem.
 Pulveris dragacant. fr. ----- drach. iiij.
 Turbith. ----- drach. ij. & sem.
 Radicis saxifragiæ ----- drach. j.
 Rhabatbari electi ----- drach. vj.
 Spicænardis)
 Piperis longi) añ. ----- dra. ij. & sem.
 Anisi -----)

Terantur subtilissime, & cum melle q. s. fiat confectio, quæ sub quantitate drach. vj. ad summum, & drach. iiij. ad minimum datur. Permiscetur etiam cum alijs confectio- nibus, ad purgandum humorem biliosum, & pituitosum.

Za-

Zaqualtipan, vulgo xalapa, est radix quædam nova ex India Occidentali oportata: est namque medicamentum benignum, & fuit à nobis expertum foelici cum successu. Solus etiam pulvis datur à drac. j. ad ij.

Noster optimus, & peritus senex Pater frater Antonius Castell. hujus monasterij Montisserrati insignis Pharma copola, rerum indicarum vigilantissimus indignator, in Hispania fuit primus qui periculum de hujus radicis proprietate fecit, cum à quodam religioso consorte suo in ipsa insula Zaqualtipan nuncupata, eleemosynas pro suo Cœnobio quælitante, missa fuit quædam quantitas radicis supra dictæ, illiusque virtutem (ut scriptum fuit ab illo) veram, & quasi miraculosam invenit, quare inter confectiones purgantes visum fuit hanc nostram reponere, ut possit medicus si voluerit, vel in pulverem, vel in formam dictam præscribere.

CONFECTIONES CARDIACÆ.

Confectio Al Kermes.

UTuntur medici ad roborandum cor in syncope, in palpitatione, & alijs cordis affectibus. Dos. à drach. j. ad drach. ij.

Cen-

Confect. Gent. cord. cont. melanc.

Valet ad flatus discutiendos melancholicos; ad roborandum cor, & omnes partes internas, & ad conciliandum somnum. Dos. à drach. sem. ad drach. ij.

Confectio hyacinthorum.

Valet tempore pestis, & alijs morbis malignis. Dos. à scrup. ij ad drach. j. & sem.

Confectio diamoschi dulcis.

Valet ad uterinos affectus, & ad discutiendos flatus. Dos. à drach. sem ad drach. j. & sem.

Confectio diamochi usualis.

Habet facultatem roborandi cerebrum, & ventriculum, ad affectus melancholicos etiam valet. Dos. est eadem.

Confectio limonate smaragdorum.

In epilepsia puerorum est efficacissimum remedium, valet etiam in cordis affectibus. Dos. à scrup. j. ad scrup. iiij.

Confectio Theriacæ de citro.

Utuntur medici hac theriaca in morbilis, & variolis, præterea in febribus puncti-
cula-

ularibus, & fere in omnibus puerorum ab
obstetricibus commendatur. Dos. à scrup. j. ad
drach. j.

ALIÆ CONFECTIOES.

Confectio requiei puerorum.

HAc confectioe utuntur mulierculæ in
affectibus ventriculi, & cerebri frigidis
est namque familiarissimum medicamentum
pueris cum foelice successu. Dos. à scrup. j. ad
drach. j.

Confectio diacidonitis Placæ.

Summoperè roborat, & purgat aliquomodo
ventriculum. Dos. à drach. sem. ad drach.
j. & sem.

Confectio diacidonitis Galeni.

Ad roborandum ventriculum valet yomen-
ibus biliosa quotidie. Dos. à drac. sem. ad
drach. j.

Confectio diasatyrion.

Celebrata est hæc confectio ad excitandam
venerem, hecticis etiam prodest. Dos. à drach.
ij. ad iij.

Con-

Confectio cyphoides.

Valet in Anasarca, si sola exhibetur verum si datur cum electuario arom. ros. valet in tympanite. Et si datur cum succo ireos, valet in Ascite. Dos. à drach. iij. ad drach. vj.

Confectio de baccis lauri.

Utuntur Medici hac confectione in dolore colico ex pituita vitrea. Dos. à drach. j. ad iij.

Confectio anacardina.

Si datur cum conserua stœchado, vel mellisæ, valet ad recuperandam memoriam: datur etiam in apoplexia, & paralyfi. Dos. à scrup. ij. ad drach. j. & sem.

Confectio diacurcumæ moris.

Optima est in frigida jecoris intemperie, ventris, rennum, & matricis. Dos. à drach. sem. ad scrup. iij.

Confectio dialacæ majoris.

Valet ad eisdem affectus, ad quos valet diacurcumæ, sub eadem quantitate.

Confectio diolacæ Isaa.

Sub eadem quantitate, & ab eisdem affectus

Etus valet hæc confectio, ad quos ipsa diacurcuma.

Confectio dianisi.

Valet ad discutiendos flatus ventriculi, etiam prodest tussi a pituita ortæ. Dos. à drach. j. ad drac. iij.

Confectio lithotripon.

Optima est in suppressione urinæ ex humoribus lentis, & crassis. Dos. à drachm. ij. ad iij.

Confectio philanthropos.

Easdem habet vires, quas habet lithotripon.

Confectio philonij majoris.

In ingenti dolore, & inflammatione ventriculi utantur medici hac confectioe, & ad conciliandum somnum in febribus biliosis cautè tamen utenda venit hæc confectio. Dos. à drach. sem. ad drach. j.

Confectio philonij Persici.

Valet in sputo sanguinis mirabiliter, & in diarrhœa, & dyenteria, quando mitiora medicamenta non profunt. Dos. à scrup. j. ad scrup. iij.

Con-

Confectio requiei magna.

Ad somnum conciliandum in quacumque febris specie valet. Dos. à scrup. ij. ad drach. j. & sem.

Confectio micletæ.

In diarrhœis contumacibus est utilis. Dos. à scrup. j. ad iiij.

Confectio trium piperum s. Gal.

Ad flatu ventriculi discutiendos, & quando refertus est pituitæ copia, valet hæc confectio, addendo electuarium liquidum arom. ros. Dos. à drach. j. ad iiij.

Confectio Theriacæ magna.

Optima est adversus frigidos uteri affectus cerebri, renum, & aliarum partium, tempore pestis adversatur venenatæ qualitati, moribus animalium venenatorum, & denique ipsis venenis assumptis. Dos. à dra. sem. ad drach. j. & sem.

Confectio Mithridati.

Valet ad menses purgandos, & ad omnes affectus, ad quos valet theriacæ magna. Dos. drach. sem. a d scrup. iiij.

Confectio triphera magnæ.

Prodest si conficitur sine opio, ad flatu in longinquis partibus existentes discutiendos, & adversus intemperiem frigidam. Obstetrices utuntur hac confectio ad menstrua purganda. Dos. à drach. j. ad drach. ij.

Confectio antidoti hæmagogi.

Etiam est optima ad purgandos menses cum aqua melissæ vel sabinæ. Dos. à drac j. & sem. ad drach. iij.

Confectio scordij.

In constitutione pestilenti multum prodest, si datur cum aqua stillatitia scordij. Dos. à drach. sem. ad drach. j.

Confectio triphera Sarracenicæ.

Valet ad discutiendos ventriculi flatu, & ad sedandum dolorem in ipso contentum. Dos. à drach. j ad drach. ij.

Confectio diospolitici.

Ad eisdem affectu valet, ad quos valet triphera Sarracenicæ, sub eisdem dosibus.

Confectio diateffaron.

Optima est ad epilepsiam, paralysem, &
alios

alios morbos frigidos ventriculi, & hepatis, & aliquando ad morsus scorpionum. Dos. à drach. j. ad drach. ij.

DE MEDICAMENTIS EXTERNIS.

Collyrium Lancfranc usuale.

Facultatem habet exsiccandi, & tergendì ulcera sordida pudendi, & aliarum partium.

Collyrium album Rhasis.

In ophthalmia utuntur medici hoc collyrio cum opio, si ingens ad sit dolor, & absque opio, si non est dolor.

Collyrium album usuale.

Utuntur enim medici hoc collyrio in oculorum ægri tudinibus, nam facultatem habet repellendi, exsiccandi, & refrigerandi, & dolorem levem mitigandi.

Oleum amygdalarum dulcium.

Mirificè prodest hoc oleum in varijs affectibus. Imprimis optimum est ad emendandas siccitates asperæ arteriæ ex siccitate contractas, valet ad dolorem nephriticum cum saccharo candido permixtum, in oleo, & in

colico ad emolliendam alvum, & ad dilatandas partes. Dos. ab unc. sem. ad unc. iiij. Præterea exterius applicatur in dysuria, si dolor adest, in meatu urinario si injiciatur per fistulam. Prodest etiam ad emendandas, & corrigendas siccitates nervorum; utile est in marasmo affectis, atrophia, & tabidis, valet ad unguendos articulos in defatigatis ex itinere; nam lassitudinem emendat; valet etiam ad juvandum sputum in pleuritide.

Oleum sesaminum.

Valet ad jubandum sputum in catarrho, in pleuritide, & asthmate.

Oleum recininum ex bacis lauri.

Optimum est in dolore colico, ad discutiendos flatus, aperit, emollit, & intemperiem frigidam absque fluxu humoris emendat. Valet etiam in quibuscumque frigidis affectibus partium nervosarum, & cerebri.

Oleum rosarum omphacinum.

Valet in principio phrenitidis, nam refrigerat, & repellit, & alijs affectibus capitis; præcipuè in ulneribus, ne cerebri partes tententur aliqua inflammatione, & valde efficax est adparendum ceratum refrigerans Galeni pro febre hectica.

O

Oleum

Oleum rosarum.

Facultatem habet modice digerendi, res-
pelendi, & refrigerandi. Parant ex eo medici
oxirrhodina in incremento phrenitidis.

Oleum violarum

Optimum est in calida intemperie, in infla-
mmationibus, parantur etiam ex eo oxyrrho-
dina, & enemata, & unguenta ad siccitatem
emendandam, & corrigendam, spinæ dorsi
ibita, ut in marasmo, aut in siccitate contracta
per febrilem calorem.

Oleum chamomille.

Modice calefacit, resolvit, & partes nervo-
sas roborat, & dolorem sedat.

Oleum anthinum.

Facultatem habet digerendi, sedandi dolo-
res ad partes nervosas.

Oleum cydoniorum.

Valet ad cohibendas fluxiones ventriculi
in diarrhœis, & vomitionibus.

Oleum myrtinum.

Ad eisdem affectus valet ad quos valet
oleum

oleum cydoniorum, sed efficacius.

Oleum mastichinum.

Ad emendandas immodicas evacuationes
sive per alvum, sive per uterum valet.

Oleum nardinum.

Facultatem habet digerendi, adstringendi,
& calefaciendi, unde in uteri affectibus he-
patis, & ventriculi utuntur medici, & obste-
trices in coriza puerorum, naribus appolita.

Oleum absinthij.

Valet ad corroborandum ventriculum,
& corrigendam intemperiem frigidam ojus-
dem.

Oleum rute.

Insignem habet facultatem calefaciendi,
extenuandi, & digerendi in colico dolore
ex pituita vitrea.

Oleum costinum.

Valet in nervorum affectibus: nam habet
insignem facultatem roborandi, calefacien-
di, attenuandi, apperendi nervosi generis
meatus.

Oleum de euphorbio.

Optimum est hoc oleum in hemicrania,

cephalalgia, & lethargo: Valet etiam in affectibus frigidis nervorum.

Oleum de lilio.

Utuntur medici hoc oleo in glandulis inflammatis, tum in collo, tum in inguinibus, & etiam sub alis: nam habet facultatem calefaciendi, concoquendi, & resolvendi.

Oleum irinum.

Valet ad resolvendum, maturandum, & dolorem sedandum, etiam in glandulis induratis, & in quibuscumque alijs tumoribus.

Oleum de croco.

Habet facultatem roborandi nervos, & uterum, sedat dolores harum partium, & durities dissipat.

Oleum laurinum.

Habet easdem facultates, quas habet oleum ex baccis lauri.

Oleum de piperibus.

Habet facultatem calefaciendi, attenuandi, tetgendi, & liberandi ab obstructionibus: Proinde utuntur medici hoc oleo in paralyfi, & convulsione, & in quibuscumque ner-

Medicinæ.

213

vorum frigidis aff. etibus uteri, colli, renum,
& vesicæ, quarum partium calculos commi-
nuit. In arthritide, & ischiade etiam valet.

Oleum moschelinum.

Ad omnem frigidatem corporis valet, po-
tissimum ventriculi, & lateris in pleuritide
notha.

Oleum de capparibus.

Ad aperiendas obstructions lienis valet.

Oleum tamarisci.

Easdem habet facultates, ac superius expli-
catum de caparibus.

Oleum castorei.

Habet facultatem incidendi, & attenuan-
di crassos humores in articulis existentes: est
enim optimum in quibuscumque frigidis
affectibus, in locis profundis præsertim exi-
stentibus.

Oleum scorpionum.

Utuntur medici hoc oleo in dolore nephi-
tico, in colico, in retentione urinæ, & simili-
bus.

Oleum lumbricorum.

Habet facultatem incidendi, leniendi, &
digerendi humores in partibus colli, & articu-
lorum.

O 3

Oleum

Oleum hyperici.

Medici utuntur hoc oleo in dolore nephritico, colico, & ischiadico: chirurgi in capitis vulneribus.

Oleum vulpinum.

In atritide, podraga, & chiragra valet oleum hoc, ut docet Sylvius.

Oleum de portulaca.

Frigidam habet facultatem, unde existente nimis calido hepate, ut indiarrhoea, multum prodest.

Oleum papaveris albi.

Ad sedandos dolores ingentes medici, & chirurgi utuntur hoc oleo, hebet animum lenissimum. Valet ad conciliandum somnum in phrenitide.

Oleum sambucinum.

Hoc oleum lenit, & mundificat cutim, & confert doloribus nerborum, & fovet, & corroborat eos.

Oleum sampsuchinum.

Nervos fovet, & calefacit, & mirifice adjuvat stomachum, & capitis dolori confert.

Oleum cheyrim.

Humores crassos resolvit, & dolores qui sunt in nervis, & juncturis, in pectore, renibus, & vesica sedat.

Oleum

Oleum de mirrba.

Maculas faciei ex sole contractas detergit.

Oleum ex ovis.

Valet ad curanda ulcera maligna, & fistulosa, & viria cutis expurgat.

Oleum de lateribus.

Insignes habet facultates: nam calefacit, & siccatur multum, & digerit, & materiam omnem excrementitiam consumit: Quare epilepsiæ paralyfi, vertigini, oblivione, & lienis, renum, vesicæ, uteri, nervorum, articularum omnium doloribus frigidis mirificè conducit.

Oleum de terebinthina.

Hoc oleum in omnibus ægitudinibus frigidis, & flatuosis convenit, & frigidis nervorum affectibus, in asthma, & difficultate anhelitus etiam prodest.

DE VNGVENTIS.

Vnguentum album Razis.

Facultatem habet refrigerandi, & exsiccandi, chirurgi utuntur illo in ulceribus ex combustione, & in vulneribus superficialibus.

Unguentum de lithargiro.

Valet ad refrigerandum, & exsiccandum, & in pruritu, & scabie, sæpissimè applicatur.

Unguentum diapompholygos.

In inflammationibus ulcerum, & eorundem humiditatibus utuntur chirurgi hoc unguento: valet etiam in ulceribus contractis ex pruritu, est namque medicamentam cicatricem inducens.

Unguentum rosaceum.

Commendatur ad sedandum plhegmonem, erysipellata, herpes, & ad corrigendam calidam cephalalgiam, & denique ventriculi, & hepatis intemperiem calidam.

Unguentum rosatum Santalatum.

Magis refrigerat, & roborat, hoc unguentum quam superius propositum, ac proinde eo utuntur medici in hepatis intemperie calida, & in dolore renum contracto ex calida, intemperie, & in similibus affectibus.

De unguento Aegyptiaco.

Utuntur chirurgi hoc unguento in ulceribus cacoèthibus, inducit enim escharam incidit, & attenuat, & tergit carnem mortuam, & reliqua excrementa: valet in ulceribus pudendorum, ad collyria illius partis paranda, lotionesque conficiendas.

Unguentum ba siliconis.

Utuntur eo chirurgi in bubonibus, in per-
nionibus suppuratis, & apertis, & in alijs ca-
pitis, & aliarum partium ulceribus.

Unguentum media confectiois.

Valet ad vulnera simplicia, ad modice ter-
gendum, & exiccandum.

Unguentum nigrum Sarracenum.

Insignem habet facultatem atrahendi,
extergendi, & expurgandi excrementa, &
vulnera exsiccandi, hinc in capitis vulneri-
bus optimum est.

Unguentum resumptivum.

Valet ad corrigendam siccam intempe-
riem, & aliquantulum calidam, nam per ex-
cessum est frigidum, & humidum, ideoque
valet ad consumptos, hecticos, ad macie la-
borantes, & ad motus convulsivos, contra-
ctos in febribus ardentibus.

Unguentum citrinum.

Optimum est ad emendanda faciei vicia
ex causa externa, hinc maculas à sole con-
tractas tergere valet.

Unguentum de arthanita.

In ascite valet hoc unguentum, dum reli-
qua non possunt: nam abdominis purgat
aquas, & serosos humores.

Unguentum album Sarracenum.

Valet ad repellendum, & refrigerandum, proinde utuntur chirurgi eo comodissime in vulneribus, partibus circumstantibus appposito.

Unguentum apij.

Excrementa bubonum extergit. Utuntur eo chirurgi primis diebus cum ellychinis quæ apponuntur parti internæ bubonis.

Unguentum de minio.

Est sane optimum ad ulcera exsiccanda dum medicamenta leviora non profunt.

Unguentum pomorum.

Ad emendanda vitia labiorum, & narium valet, & ad faciem dealbandam, & illius vitia etiam emendanda.

Unguentum tuthie.

Valet ad oculorum inflammationes, nam repellit, & digerit.

Unguentum Apostolorum.

Facultatem hebet incidendi, & tergendi excrementa in ulceribus existentia, & eadem extrahendi, & exsiccandi humiditates. Hinc usus frequentissimus illius est in ulceribus uteri, & pudendi cacoethibus.

Unguentum de Althæa.

Insignem habet facultatem digerendi, unde valet ad resolvendos humores tumorum, & aliarum partium induratarum.

Unguentum Agrippæ regis.

Resolvit, & digerit tumores, unde in bubonibus, & in ventris tumoribus, & in hydrope utuntur eo medici.

Unguentum Cometissæ.

Valet ad sistendas fluxiones, uteri, & alvi, roborat namque, & adstringit, unde valet in profluvio rebeli muliebri, in contumaci diarrhœa, & in dejectionibus hepaticis.

Unguentum contra scabiem.

Potentissimè curat scabiem, & pruritus.

Unguentum aureum.

Optimum est ad vulnera curanda, excrementa tergenda, & humiditatem exsiccandam.

Unguentum contra tineam.

Valet ut titulus declarat.

Unguentum Aragon.

Habet insignem facultatem in quibuscumque frigidis affectibus, præsertim in colico dolore ex pituita vitrea, & alijs doloribus natis ex materia frigida.

Unguentum martiatum.

Anodinam quandam facultatem habet; proinde sedat dolores.

Unguentum populeon.

Narcoticum est hoc unguentum, proinde refrigerat, somnum conciliat, in febris ardentibus, & phreniticis prodest. Valet etiam ad combustos, & ad dolores sedandos, ad intemperiem calidam temperandam. Empy reumatico utimur.

DE CERATIS.

Ceratum refrigerans Galeni.

G Al. 10. meth. cap. 9. docet, unguentum, vel ceratum hac valde refrigerare, & humectare, valet ad hecticos, & consumptos.

Ceratum santalatum.

Optimum est ad roborandum, & refrigerandum hepar, in dejectionibus hepaticis biliosis, valet etiam ad intemperies calidas renum, & ad alias similes.

Ceratum ex thapsia.

Utuntur medici hoc cerato in vehementissimis distillationibus ad exsiccandum, ad atrahendum humorem efficiens distillationem,

Cora-

Ceratum sparadrap.

Frequentissimus est hujus cerati usus in
ulceribus antiquis exsiccandis

DE EMPLASTRIS.

Emplastrum diachylonis communis.

Temperatissimum est, & ita utrum illius
laudamus in scirrhis, & aliis rebelibus
tumoribus.

Emplastrum diachylonis magni.

Valet ad emolliendos, & digerendos tu-
mores.

Emplastrum diapalmæ.

Valet ad curanda ulcera antiqua.

Emplastrum stomaticonis confortativi.

Optimum est ad roborandum ventriculum;
& corrigendam intemperiem frigidam illius.

Emplastrum oxycroceum.

Optimus est hujus emplastri usus in dolo-
re contracto ex aliqua contusione in ossium
fracturis, & dislocationibus.

Emplastrum Guillermi servitoris.

Ad eosdem affectus valent ad quos valet
emplastrum oxycroceum.

Em-

Emplastrum contra conquassationem.

Habet vim digerendi ac dissipandi humorem extravasatum ex contusionibus.

Emplastrum de centaurea.

Optimum est in vulneribus capitis.

Emplastrum de palmitibus.

Valet ad extergenda, & exsiccanda excrementa, & humiditates quæ apparent in ulceribus, & præcipuè usus hujus emplastri est in ulceribus antiquis.

Emplastrum contra rupturam.

Ad hernias curandas valet hoc emplastrum; puerorum nimirum aquosas, valet etiam ad locum retinendum.

Emplastrum contra rupturam expellere arietina.

Valet ad consolidandum, & uniendum peritonæum ruptum in ea regione, in quam vel omentum, vel intestina descendunt. Etiam valet ad hernias aquosas, & flatuosas. Valet denique ad curandum aneurisma.

Emplastrum contra durities.

Prodest ad emolliendos duros tumores.

Emplastrum de ranis.

Doloribus ex morbo Gallico contractis, præcipuè talparis, prodest.

Em-

Emplastrum diaphæniconis.

Valet ad iuvandam ventriculi coctionem, ad vomitum sistendum, & emendandas contumaces alvi evacuationes.

Emplastrum catagenum.

Optimum est in tumoribus gallicis in capite existentibus.

Emplastrum de gracia Dei.

Valet ad ulcera antiqua curanda, quando alia emplastra non profunt.

Emplastrum Apostolicum chirurgicum.

Easdem habet facultates, & ad lienis scirrhos.

Emplastrum divinum.

Easdem, sed imbecilliores, habet facultates.

Emplastrum de geminis.

Optimum est ad curanda ulcera, in quibus levi occasione apparent quotidie inflammationes.

Emplastrum filij Zacharie.

Valet ad durities emolliendas, & faciliora reddit excrementa in thorace existentia ad expuendum.

Emplastrum de meliloto:

Habet vim emoliend , & discutiendi flo-
tus , & digerendi , tum etiam , & roborandi,
& hinc tumoribus duriusculis ven-
tris hepatis , & aliarum partium
prodest.

HIPPOCRATIS APHORISMORUM.

SECTIO PRIMA.

1 **V**ITA brevis, ars verò longa, occasio autem præceps, experimentum periculosum, iudicium difficile. Nec solum seipsum præstare oportet, opportuna facientem, sed, & agrum, & assedentes, & exteriora.

2 In perturbationibus ventris, & vomitibus spontinis, si talia purgentur, qualia purgari oportet, confert, & leviter ferunt: sin minus, contra. Sic, & vasorum inanitio si talis, fiat qualis fieri debet, confert, & benè tolerant: sin minus, contra. Inspicere itaque oportet, & regionem, & tempus, & ætatem, & morbos in quibus conveniat, aut non.

3 Habitus exercitatorum, qui ad summum bonitatis attingunt, periculosi, si in extremo constiterint: neque enim possunt in eodem permanere, neque quiescere. Cum verò non quiescant, neque possunt proficere in melius, reliquum est, ut decidant in deterius. His de causis, bonum habitum statim solvere expedit, ut corpus rursus nutrirì in-

P

cipiat

cipiat. Neque compressiones ad extremum ducendæ, periculosum enim: sed qualis natura fuerit ejus qui debet præferre, ad hoc ducere convenit. Sic, & evacuationes, quæ ad extremum deducunt periculosæ. Et rursus refectioes, cum extrema fuerint, periculosæ.

4 Victus tenuis atque exquisitus, in morbis quidem longis semper, in acutis vero, in quibus non convenit periculosus. Et rursus qui ad extremum devenit tenuitates, gravis est. Nam, & repletiones quæ ad extremum deveniunt, graves sunt.

5 In tenui victu ægri delinquent, quo fit ut magis lædantur. Quicumque enim error committitur magnus, major in hoc fit quam in paulo pleniori victu. Propterea etiam sanis periculosus existit valde exquisitus victus, & constitutus, quoniam errores gravius ferunt. Ob hoc igitur tenuis victus atque ad modum exquisitus, eo qui sit paulo plenior magis periculosus.

6 Extremis morbis, extrema exquisitè remedia optima sunt.

7 Ubi morbus paracutus est, statim extremos habet labores: & extremè tenuissimo victu utendum est. Ubi verò non, sed pleniorum victum contingit adhibere: tantum cibi indulgendum est, quanto morbus extre-

mis

mis est mollior.

8 Quando morbus in suo vigore consistit, tunc victu tenuissimo utendum est.

9 Conjectari autem oportet, an æger cum victu sufficiat perdurare donec morbus consistat, & numquid prius ille deficiat, nec possit cum victu perdurare: vel morbus antea deficiat atque habetescat.

10 Quibus igitur statim morbus consistit, ijs statim tenuis victus adhibendus est: quibus verò posterius debet consistere, ijs, & in ipso consistendi tempore, & parum ante illud, cibus subtrahendus: prius verò uberius alendum, ut æger sufficiat.

11 Id accessionibus abstinere oportet: nam cibum dare nocuum est; & quibus per circuitum fiunt accessiones, in ipsa accessione abstinere oportet.

12 Accessiones verò, & constitutiones morbi indicabunt, & anni tempora, & circuitam successiva incrementa, sive quotidie, sive alternis diebus, sive per majora intervalla fiant. Sed ex ijs quæ mox apparent, indicia sumuntur; quemadmodum in morbo laterali si circa incia statim sputum appareat, morbum breviat: si verò postea appareat, producit. Et urina, & albi excrementa, & sudores, quæcumque apparuerint, vel

bonam morborum judicationem, vel malam, vel breves, aut longos fore morbos ostendunt.

13 Senes facillimè jejunium ferunt, secundo loco qui ætatem consistentem habent, minus adolescentes, omnium minimè pueri, præsertim qui inter ipsos sunt vividiore.

14 qui crescant plurimum habent calidi innati: plurimò igitur egent alimento: alioqui corpus absumitur. Senibus verò parum calidi innati inest, paucis propterea fomitibus egent, quia à multis extinguuntur. Hanc etiam ob causam febres senibus non similiter acutæ fiunt: frigidum enim eorum est corpus.

15 Ventres hyeme, & verè natura calidissimi sunt, & somni longissimi: quare per ea tempora alimenta copiosiora sunt exhibenda. Etenim tunc calor innatus, plurimus est: undè, & pluribus egent alimentis: indicio sunt etates, & athletæ.

16 Victus humidus febricitantibus omnibus confert, maximè verò pueris, & alijs qui tali victu uti consueverunt.

17 Et quibus semel, aut bis, & quibus plurane, an pauciora, & particulatim oporteat

teat

reat offerre, considerandum. Condonandum autem aliquid tempori, regioni, ætati, & consuetudini.

18 Æstate, & autumnno cibos difficilimè ferunt, hyeme facillimè: secundum locum ver habet.

19 Ijs qui per circuitus accessiones habent, nihil dare oportet, neque cogere, sed subtrahere adjectioni ante iudicationes.

20 Quæ iudicantur, & iudicata sunt integre, neque movere, neque novare aliquid, sive medicamentis, sive aliter irritando, sed sinere oportet.

21 Quæ ducere oportet, quo maximè vergunt per loco conferentia, eo ducere.

22 Concocta medicari, atque movere non cruda, neque in principijs modo non turgeant: plurimum verò non turgeant.

23 Dejectiones non multitudine sunt æstimandæ, sed si talia deiciantur qualia conveniunt, & ægri facile tolerant. Atque ubi usque ad animi defectionem expedit ducere, faciendum, si æger possit tolerare.

24 In acutis morbis raro, & in principijs medicinis purgantibus uti, & hoc cum præmeditatione faciendum.

25 Si qualia oportet purgari, purgatur confert, & facile ferunt: si contra difficulter.

Sectio secunda.

IN quo morbo, somnus laborem facit, mortale. Si verò juvat, non mortale.

2 Ubi somnus delirium sedat, bonum.

3 Somnus, atque vigilia, utrumque si modum exceſſerit, malum.

4 Non ſatietas, non fames, neque aliud quidquam, quod modum nature exceſſerit, bonum.

5 Spontaneæ laſſitudines morbos præſunt nunciant.

6 Quicumque dolentes parte aliqua corporis, omninò dolorem non ſentiunt, ijs mens ægrotat.

7 Quæ longo tempore extenuantur corpora, lente reficere oportet: quæ verò brevi, breviter.

8 Si à morbo cibum aſſumens quis non corroboratur, pluri alimento corpus uti
signi-

significatur : quod si non assumentibus cibum hoc accidat , scire oportet , quod indiget evacuatione.

9 Corpora cum quispiam purgare voluerit , oportet fluida facere.

10 Non pura corpora quanto plus nutries , tanto magis lædes.

11 Facilius est impleri potu , quam cibis.

12 Quæ relinquuntur in morbis post indicationem , reciduas facere consueverunt.

13 Quibuscumque crisis , sit ijs nox gravis ante accelsionem : quæ verò subsequitur , magna ex parte levior existit.

14 In profluvio alvi mutationes excrementorum juvant nisi ad mala mutatio fiat.

15 Ubi faucis ægotant , aut tubercula nascuntur in corpore , excretionem inspicere oportet. Nam si biliosæ fuerint , corpus una ægotat. Si verò similes sanis , tutum est corpus nutrire.

16 Ubi fames , laborandum non est.

17 Ubi cibus præter naturam plus ingestus est hic morbum facit : ostendit autem

sanatio.

18 Eorum quę universim, & veloci-
ter nutriunt, veloces quoque sunt excre-
tiones.

19 Acutorum morborum non omninò
sunt certa prænunciationes, aut salutis, aut
mortis.

20 Quibus juvenibus alvus humecta
est ijs senescentibus exicatur: Quibus verò
juvenibus alvus sicca est ijs senescentibus
humectatur.

21 Famem vini potio solvit.

22 Quicumque morbi ex repletionem
sunt, curat evacuatio, & quicumque ex eva-
cuatione, repletio, & aliarum contrarie-
tas.

23 Acuti morbi in quatuordecim die-
bus judicantur.

24 Septenorum quartus est index. Al-
terius septimanę octavus principium. Est
autem, & undecimus considerandus ipse
enim quartus est secundę septimanę. Rur-
sus vero, & decimus septimus consideran-
dus ipse siquidem quartus est à quartodeci-
mo septimus verò ab undecimo.

25 Æstivę quartanę magna ex parte
breves, autumnales longę, & maximè quę
hyemem attingunt.

26 Febrem convulsioni supervenire melius est, quam febrî convulsionem.

27 His, qui ob justam causam non levius se habent, non oportet fidere, neque multum formidare mala quæ præter rationem eveniunt. Talium enim multa stabilia non sunt neque multum durare, & permanere consuevere.

28 Febricitantium non omninò leviter permanere corpus, & nihil minui, vel etiam plusquam ratio postulat contabescere, malum illud enim morbi longitudinem, hoc vero imbecillitatem significat.

29 Cum morbi inchoant, si quid movendum videtur, move: cum verò consistunt ac vigent, melius est quietem habere.

30 Circa initia, & fines omnia imbecilliora: circa statum verò fortiora.

31 Ejus qui à morbo cupide comedit, nihil proficere corpus malum.

32 Omnes fere qui malè se habent, circa initia cupide comedentes, nec quicquam præficientes, ad postremum rursus cibum non appetunt: qui verò circa initia cibum valdè fastidiunt, postea bene appetentes, in melius vadunt.

33 In quovis morbo mente constare, & benè se habere ad illa quæ offerunt: bonum

234 *Hipp. Aphor.*

num: contra verò se habere malum.

34 In morbis minus periclitantur, quorum naturæ, aut ætati, aut consuetudini, aut anni tempori magis congruit morbus, quam ubi nullis istorum congruit.

35 In quovis morbo, partes ad umbilicum, & imum ventrem atinentes crassitudinem habere, melius est multum verò extenuari ac contabescere, pravum. Sed, & hoc quoque ad inferiores purgationes periculofum.

36 Qui sanitate corporis fruuntur, medicamenta purgantia assumentes, statim debilitantur: & qui pravo utuntur cibo.

37 Qui corpore valent, difficulter ferunt medicationes.

38 Parum deterior potus, aut cibus, suavior autem, melioribus quidem, sed minus suavibus, est præferendus.

39 Senes in venibus plurimum quidem ægrotant minus: diuturnis verò morbis correpti, fere commoriuntur.

40 Raucedines, & gravedinis in valde senibus coctionem non admittunt.

41 Qui frequenter ac fortiter absque causa manifesta deficit animo, de repente moriuntur.

42 Solve-

42 Solvere apoplexiam fortem, impossibile: debilem verò, non facile.

43 Qui suffocantur, & à vita deficiunt, nondum tamen mortui sunt, non referuntur in vitam, quibus spuma circa hos apparet.

44 Quibus natura admodum crassi sunt citius intereunt, quam qui gracile.

45 Quicumque juvenes morbo comitiali laborant, mutatione maximè ætatis, & temporum, & locum, & victum quoque liberantur.

46 Duobus doloribus simul non eundem locum infestantibus, vehementior alterum obscurat.

47 Dum pus conficitur, dolores ac febres accidunt magis, quam jam confecto.

48 In omni corporis motu, ubi laborare caperit, quies statim lassitudinem aufert.

49 Consueti solitos labores ferre, etsi sint imbeciles, aut senes non consuetis, fortibus, atque juvenibus facilius ferunt.

50 Quæ ex longo tempore consueta sunt, etsi deteriora sint insuetis minus molestare solent. Oportet igitur etiam ad insueta transire.

51 Plurimum, atque repente evacuare, vel replere, vel calefacere, vel refrigerare, si-

ve

ve quovis alio modo corpus movere, periculofum: omne enim nimium naturæ inimicum: sed quod paulatim fit, tutum est, cum alias, tum cum ab altero ad alterum transitus fit.

52 Omnia secundum rationem, facienti, si non succedat secundum rationem, non est transeundem ad aliud, suppetente quod ab initio probaveris.

53 Quicumque alvos humidus habent, si quidem juvenes sint, in melius commutantur ijs qui siccas habent. Qui verò in senectute, eò deterius commutantur: nam senescentibus magna ex parte exliccantur.

54 Magnitudo corporis, juventæ quidem neque indecens, neque illiberalis: senectæ vero inutilis, & deterior parvitate.

Seçtio Tertia.

Mutationes temporum potissimum pariunt morbos: & in quibusdam temporibus magnæ, mutationes, aut frigidis, aut caloris, & alia pro ratione, eodem modo.

2 Naturam, aliæ quidem ad æstatem, aliæ verò ad hyemem benè, malève se habent.

3 Morbi quoque alij ad alia benè, vel malè se habent, & quædam ætates ad temporas, & loca, & victus genera.

4 In temporibus, quando eadem die modo calor, modo frigus fit, autumnales morbos expectare oportet.

5 Austri auditum habetant, caliginem visui offandunt, caput gravant, tarditatem ac languorem inducunt. Quando (igitur) invaluerint, talia in morbis accidunt. Contra si aquilonia sit tempestas, tusses (vigent) faucium asperitates, alui duræ, urinæ difficultates, horrores, costarum dolores, & pectoris. Quando igitur hæc viget, talia in morbis expectare oportet.

6 Quando æstas fit uteri similis, sudores in febribus multos expectare oportet.

7 In siccitatibus febres acutæ fiunt. Quod si amplius talis pergat esse annus, qualem fecerit constitutionem, tales plurimum morbos oportet expectare.

8 In legitimis temporibus, ac convenientem servantibus temperaturam, morbi legitimi, & boni judicij fiunt: in intempstivis autem, non legitimè, & mali judicij.

9 Au-

9 Autumno morbi acutissimi, atque exitiales, maxima ex parte. Ver autem saluberrimum, & minimè exitiale.

10 Autumnus tabidu malus.

11 De temporibus siquidem hyems sicca, & aquilonia fuerit, ver verò pluviosum, & australe, necesse est æstate febres acutas fieri, & lippitudines, & intestinorum difficultates, præcipuè verò mulieribus, & viris qui natura sunt humidiores.

12 Si verò hyems australis, & pluviosa, & serena fuerit, ver autem siccum, & aquilonum, mulieres quibus partus in ver incidit, ex quacumque occasione abortiunt: quæ verò parient, imbecilles, & morbidos infantes pariunt: quare, vel statim intereunt, vel tennes, & valetudinarij vivunt. Cæteris verò mortalibus difficultates intestinorum, & lippitudines siccæ fiunt, senioribus autem destillationes, quæ citò interiment.

13 Si verò æstas sicca fuerit; & aquilonia, autumnus verò pluviosus, & australis: dolores capitis ad hyemem fiunt, & tusses, raucedinis atque gravedines, quibusdam autem, & tabes.

14 Si verò aquilonius, & siccus, ijs qui naturam habent humidiores, & mulieribus confert: reliquis autem erunt lippitudines

sicca,

sicca, & febres acutæ, & gravedines, nonnullis vero morbi melancholici.

15 Ex anni autem constitutionibus, in universum siccitates imbribus sunt salubriores, & minus mortiferæ.

16 Morbi in pluviarum multitudine magna ex parte fiunt, febres longæ alvi profluvia, putredines, morbi comitiales, & apoplexiæ, & anginæ. In siccitatibus autem tabitudine, lippitudinis, articulorum dolores, stillicidia urinæ, & difficultates intestinorum.

17 Quotidianæ autem constitutiones, aquiloniæ quidem cogunt corpora, firmiora, & agilia, coloratiora, & melius audientia faciunt, & alvos exiccant, & oculos mordent: & si pectus dolor aliquis prius obsederit, dolorem augment. Austrinæ diffundunt corpora, & humectant, auditum obtundunt, capita aggravant, & vertigines faciunt, oculis atque corporibus difficilem motum præstant, & alves humectant.

18 Quantum ad tempora anni, vere quidem, & prima æstate pueri, & qui hos proximè sequuntur ætate, optimè degunt, & sani sunt maximè: æstate verò, & autumno aliquatenus, senes: per reliquum autem autunnum, & hyemem, qui mediam ætatem

tem habent.

19 Morbi, omnes quidem in omnibus temporibus fiunt, quidam verò magis in quibusdam ipsorum, & fiunt, & exacerbantur.

20 Verè etenim furores, & morbi melancholici, & comitiales, & profluvia sanguinis, & anginae, & gravedines, & raucedines, & leprae, & tusses, & impetigines, & vitiliginosae, & pustulae ulcerosae plurimae, & tubercula, & articulorum dolores.

21 Aestate autem nonnulli horum, & febres continuae, & ardentes, & tertianae febres plurimae, & quartanae, & vomitus, & alvi profluvia, & lippitudine, oculorum, & aurium dolores, & oris ulcerationes, & genitalium putredines, & sudores.

22 Autumno verò plurimi aestivi morbi fiunt, & febres quartanae, & erraticae, & lienosae, aqua inter cutem, & tabes, & stillicidia urinæ, & difficultates intestinorum, & coxendicorum dolores, & anginae, & asthmata, volvuli, morbi comitiales, furores, melancholiae.

23 Hyeme verò morbi laterales, & pulmonis, inflammationes, lethargi, gravedines, atque raucedines, tusses, dolores pectoris, laterum lumborum, & capitis, vertigines, & apoplexia.

24 In ætatibus autem talia contingunt parvis, & nuper natis puerulis oris ulcera (quæ aphthæ vocantur) vomitus, tusses, vigiliæ, pavores, umbilici inflammationes, aurium humiditates.

25 In progressu verò cum jam dentire incipiunt, gingivarum prurigines, febres, convulsiones, alvi profluvia, & maximè cum caninos ædunt dentes: & ijs præsertim pueris qui crassissimi sunt, & alvos duras habent.

26 Cum verò jam magis adoleverint, tonsillæ, & vertebræ que est in occipitio ad interiora luxationes crebri anhelitus, (quos Græci asthmata vocant,) calculi lumbrici rotundi, ascarides vearuæ, (quas Græci acrochordonas vocant.) satyriæ, stranguriæ, strumæ, & alia tubercula, sed præcipuè antedicta.

27 Grandioribus autem, & jam accedentibus ad pubertatem, & plurima ex his, & febres diurnæ magis, & ex natibus profluvia sanguinis.

28 Plurimi autem morbi puerilis judicantur, nonnulli quidem in quadraginta diebus, nonnulli in septem mensibus, nonnulli verò in annis septem, quidam verò jam ad pubem accedentibus. Qui verò permanserint, nec in pubertate finierint, puerulis, aut

Q

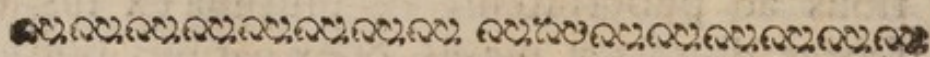
fami-

foeminis cum menstrua erumpunt, consenes-
cere consueverunt.

29 Juvenibus autem sanguinis spuitiones
tabes, febres acutæ, morbus comitialis, & alij,
sed præcipuè antedicti.

30 Ultra hanc ætatem progressis asth-
ma, *id est, creber anhelitus*, morbi laterales,
pulmonis inflammationes, lethargi, phre-
nitides, ardentes febres, diuturna alvi proflu-
via, choletæ, difficultates, & levitates intesti-
norum hæmorrhoides.

31 Senibus spirandi difficultate, destilla-
tiones cum tussi, urinæ stillicidia, urinæ diffi-
cultates, articulorum dolores, & renum ver-
tigines apoplexia, habitus corporis deprava-
tio, pruritus totius corporis, vigiliæ: alvi,
oculorum, & narium humiditates, visus obtu-
sus glaucedinis, auditus graves.

Sectio Quarta.

1 **U**TERO gerentes sunt medicandæ,
si materia turget, quarto mense,
& usque ad septimum, sed hæ minus
à juniore autem foetu, & seniore abstinere
oportet.

2 In medicationibus talia, educere è corpore, qualia sponte prodeunt, utile: quæ verò contrario modo prodeunt, cohibere oportet.

3 Si qualia oportet purgari, purgentur, confert, & leviter ferunt: contraria verò graviter.

4 Medicari æstate superiores magis hyeme verò inferiores.

5 Sub Cane, & ante Canem, difficiles sunt medicationes.

6 Graciles, & facile vementes, purgare superius, caventes, hyemem.

7 Vomentes verò difficulter, & mediocriter carnosos, per inferiora, caventes æstatem.

8 Tabidos verò, caventes superiora.

9 Melancholicos verò plenius per inferiora: eadem ratione contraria apponentes.

10 Medicari in valde acutis, si materia turget, eadem die: tardare enim in talibus, malum est.

11 Quibus adsunt termina, & circa umbelicum labores, & lumborum dolor, qui neque à medicamento, neque aliter solvitur, hydroppæ siccus contrahitur.

12 Quorum alvi intestinorum lævitate

Q 2

labo-

laborant: hyberno tempore per superiora purgari, malum.

13 Qui non facile per superiora purgantur, ad veratrum admittendi sunt, pleniore cibo, & quiete corporibus ante potionem humectatis.

14 Cum biberit quis helleborum, ad motiones quidem corporum ducere magis: ad somnos verò atque quietem minus. Indicat autem navigatio, turbari motione corpus.

15 Cum voles helleborum magis ducere, move corpus: cum vero sistere, somnum inducito, nec moveto.

16 Carnes sanas habentibus helleborus periculosus: facit enim convulsionem.

17 Eum qui non febricitat, cibi fastidium, morsus oris ventriculi, vertigo, & oris amaritudo, purgatione indigere per superiora significant.

18 Dolores qui sunt supra præcordia, quicumque egent purgatione, medicari oportet per superiora significant. Quicumque autem infra subsistant, per inferiora.

19 Qui in medicamentis purgati non sitiunt, non cessant priusquam sitiant.

20 Non fabricantibus si termina acciderint, & genum gravitas, & lumborum do-

Dolor, purgari per inferiora oportere significatur.

21 Dejectiones nigrae, sanguini atro similes, & sponte procedentes, siue cum febre, siue sine febre, pessime: & quanto colores pravi fuerint plures, tanto deterius: à medicamento verò procedentes, meliores sunt: idque quanto plures fuerint colores, non pravi.

22 Morbi quibuslibet incipientibus, si atrabilis, vel supernè, vel infernè exierit, lethale.

23 Quibuscumque per morbos acutos, vel diuturnos, aut vulnera, aut quemvis alium modum extenuatis, nigra bilis, aut veluti sanguis niger per inferiora subsederit, postridie moriuntur.

24 Difficultas intestinorum, si ab atrabile inceperit, lethalis est.

25 Sanguinem quidem supra ferri, qualiscumque sit, malum: infra autem, bonum cum viger deijcitur.

26 Difficultatem intestinorum habenti si veluti carunculæ deijciantur, lethale est.

27 Quibus febricitatibus sanguinis fluxerit multitudo quacumque ex parte: cum reficiuntur, alvi ijs humectantur.

Q 3

28 Qui-

246 *Hipp. Aphor.*

28 Quibus biliosæ sunt dejectiones, hæc superveniente surditate cessant: & quibus surditas adest, supervenientibus biliosis dejectionibus, cessat.

29 Quibus, febricitantibus sexto die rigores fiunt difficile judicium sequitur.

30 Quibuscumque accelsiones fiunt, quacumque hora febris dimiserit: si eadem cras occupaverit, judicium habent difficile.

31 Febricitantibus lassitudinem habentibus in articulos, & circa maxillas potissimum abscessus fiunt.

32 Quibus autem revalenscentibus ex morbo pars aliqua dolet, ibi fiunt abscessus.

33 Sed si ante morbum aliqua pars doluerit, ibi morbus statuitur.

34 Si febrem habenti suffocatio repente supervenerit, nullo tumore in faucibus existente: est lethale.

35 Si febrem habenti repente collum pervertantur, ac vix possit devorare, non existente tumore, lethale est.

36 Sudores febricanti si inceperint, boni, tertio die, & quinto, & septimo, & nono, & undecimo, & quartodecimo, & septimodecimo, & vigesimoprimo, & vigesimo-

simoseptimo, & trigesimoprimo, & trigesimoquarto. Hi enim sudores judicant morbos. Qui verò non ita fiunt, laborem significant, & morbi longitudinem, & recidivam.

37 Frigidi sudores, cum acuta quidem febre, mortem; cum mitiori autem, longitudinem morbi significant.

38 Et qua parte corporis sudor est, ibi significat morbum esse.

39 Et qua parte corporis calor, aut frigus, ibi morbus est.

40 Et ubi in toto corpore mutationes fiunt, & si corpus refrigeretur, vel rursus calefiat, vel color alius ex alio oriatur: longitudinem morbi significat.

41 Sudor multus ex somno factus absque causa manifesta, corpus uti pluri cibo significat: si verò cibum non accipienti hoc accidat, scire oportet, quod evacuatione indiget.

42 Sudor multus calidus, vel frigidus semper fluens, frigidus magis, calidus minus significat morbum.

43 Febres quæcunque non intermittentes tertia die fortiores fiunt, magis periculosa. Quocumque autem modo intermiserint periculum abesse significant.

44 Quos febres longæ exercent, ijs tubercula, vel labores in articulis fiunt.

45 Quibus tubercula, vel in articulis labores ex febribus accidunt, ij pleniore utuntur cibum.

46 Si rigor indicat febre non intermitente, ægro jam debili, lethale est.

47 Ex creationes in febribus non intermittentibus, libidæ, cruentæ, foetidæ, & biliosæ, omnes male. Sed si prospere excernuntur, sive per alvi excretionem, sive per urinas, bona. Si verò aliquid eorum quæ non confert excerni, per hæc loca excernitur, malum.

48 In febribus non intermittentibus, si partes exteriores sint frigidæ, interiores verò utantur, & sitim habeant, lethale est.

49 In febre non intermittente, si labrum, vel palpebra, vel supercilium, vel oculus, vel nasus pervertatur, vel non videat, vel non audiat, jam debili existente corpore, quicquid horum evenerit, mors proxima est.

50 Ubi in febre non intermittente difficultas spirandi, & delirium acciderit, lethale.

51 In febribus, abscessus qui ad primas judicationes non solvuntur, longitudinem

nem morbi significant.

52 Ijs qui in febris, vel in alijs morbis sponte iliacymant, nihil horribile accidit; qui verò non sponte, horribilius.

53 Quibus circa dentes in febris quidam lentores nascuntur, ijs fortes fiunt febres.

54 Quibus plurimum sicca tusses leviter irritantes in febris ardentibus fiunt, non multum siti infestantur.

55 Ex iuginum tumoribus febres omnes malæ, præter diarias.

56 Febricanti sudor superveniens febre non deficiente, malum. Protogatur enim morbus, & multum signifiat humiditatem.

57 Qui à convulsione, aut distensione nervorum tenetur, febre superveniente liberatur.

58 Febre ardente laboranti, rigore superveniente, solutio fit.

59 Tertiana exquisita, septenis circuitibus cum longissima est, judicatur.

60 Quibus in febris autem obsurderunt, sanguinis ex naribus fluens, aut alvus, turbuata solvit morbum.

Qui morbi diebus paribus judicantur, malè judicantur, ac lubenter reperunt.

61 Fe-

61 Febricitantem nisi diebus imparibus febris reliquerit, solet reverti.

62 Quibus in febribus morbus regius ante diem septimum accedit, malum.

63 Quibus in febribus quotidie rigores sunt, quotidie febres solvuntur.

64 Quibus in febribus morbus regius septimo, vel nono, vel undecimo, vel quattodecimo supervenerit, bonum: nisi dextrum hypocondrium obduruerit: si verò non, non bonum.

65 In febribus circa ventriculum fortis, æstus, & cordis, morbus, malum.

66 In acutis febribus convulsiones, & circa viscera dolores fortes, malum.

67 In febribus, ex somnis timores, vel convulsiones, malum.

68 In febribus spiritus, offensus, malum: convulsionem enim significat.

69 Quibus adhuc febricitantibus urinæ sunt crassæ, grumossæ, paucæ, multitudo earum tenuis superveniens, juvat: præcipuè verò tales veniunt, quibus ab initio, vel non ita multo post, sedimentum inest.

70 Quibus febricitantibus urinæ sunt perturbatæ, quales sunt jumentorum, ijs dolor capitis, vel adest, vel aderit.

71 Quibus septimo die fit crisis, ijs nubeb-

becula rubea quarto die in urina apparet, & alia ex ratione.

72 Quibus urinæ alvæ sunt, & perspicuæ malæ: præsertim verò in delitantes apparent.

73 Quibus hypocondria suspensa murmurant, lumborum dolore superveniente, ijs alvi humectantur, nisi flatus erumpant, aut urinæ multitudo proveniat: hæc verò in febribus.

74 Quibus speratur abscessus futurus ad articulos, eos liberat abscessu urina multa, crassa, & alba, qualis in laboriosis febribus quarto die quibusdam incipit fieri. Si verò etiam ex naribus fluxerit sanguis, brevi, admodum solutio fit.

75 Si sanguinem, aut pus mingat, aut renem, aut vesicæ exulcerationem significat.

76 Quibus cum urina crassa caruncula parvæ, aut veluti capilli una exeunt, ijs à renibus exernitur.

77 Quibus cum urina crassa fursurea quædam simul exeunt, ijs vesica scabie laborat.

78 Quinque sponte sanguinem mingunt, ijs à renibus venula rupta significat.

79 In-

79 In quorum urinis velut arenulæ subsistunt, ijs vesicæ laborat calculæ.

80 Si sanguinem mingant, aut grumos vel stillicidium urinæ habeant, & dolor in anum incidat ventrem, & pectinem, semen, ad vesicam labor est.

81 Si sanguinem, aut pus minxerit, aut squamulas, & gravis odor adsit, vesicæ exulceratione significat.

82 Quibus in urinaria fistula tubercula nascuntur: ijs supuratione facta, & eruptione, solutio advenit.

83 Mictio noctu plurima contingens, parvam significat dejectionem.

~~~~~

Sectio Quinta.

CONVULSIO ex helleboro, lethalis est.

2 Convulsio ex vulnere, lethalis est.

3 Ubi sanguis plurimus fluxerit, singultus, aut convulsio superveniens, malum.

4 Ex nimia purgatione convulsio, aut singultus superveniens, malum.

5 Si ebrius quispiam repente obmutuerit convulsus moritur, nisi febre corripiatur:

tur : aut ubi ad horam pervenerit, qua solvuntur crapulæ, vocem recuperet.

6 Quicumque tetano corripuntur, in quatuor diebus pereunt : si verò hos effugerint, sani fiunt.

7 Quibuscunque morbi comitiales fiunt ante pubertatem, mutationem accipiunt : quibuscunque autem vigesimoquinto anno, ferè commoriuntur.

8 Quicumque morbo laterali laborantes, in quatuordecim diebus non repurgantur, ij ad suppurationem vertuntur.

9 Tabes fiunt præcipuè ætatibus à decimo octavo usque ad trigessimum quintum.

10 Quicumque ab anguina liberantur, ijs ad pulmonem vertitur, & in septem diebus pereunt : si verò has effugerint, suppurantur.

11 Qui tabe molestantur, si sputum quod extulsiunt grave olet iniectum carbonibus, & capilli à capite defluunt, lethale.

12 Quibuscunque tabe laborantibus, capilli à capite defluunt : ij alvi profluvio superveniente, morientur.

13 Quicumque spumofum sanguinem expuunt, ijs è pulmone eductio fit.

14 Tabes laboranti, profluvium alvi super-

perveniens, lethale.

15 Quicumque ex morbo laterali suppurantur, si in quadraginta diebus purgantur, à die qua fit ruptio, liberantur. Si verò non, ad tabem transeunt.

16 Calidum ubi quis sæpius eo utitur, hæc mala affert, carnis effoeminationem, nervorum imbecilitatem, mentis torporem, profluvia sanguinis, animi defectionem: quibus mors succedit.

17 Frigidum autem, convulsiones, tetanos, livores, rigores febriles.

18 Frigidum, inimicum ossibus, dentibus, veruis, cerebro, spinali medullæ: calidum verò utile.

19 Quæcumque refrigerata sunt, excallescere oportet, exceptis ijs, quibus sanguis fluit, aut fluxurus est.

20 Ulceribus frigidum quidem mordax, cutem obdurat, dolorem insuppurabilem facit, livorem inducit, rigores febriles convulsiones, tetanos.

21 Est autem ubi in tetano sine ulceratione juvene bene carnoso, æstate media, frigida aquæ multa perfusio calorem revocat. Calor autem hæc solvit.

22 Calidum suppuratorium non in omni ulcere, magnum ad securitatem est iudicium,

cium, cutem mollit, extenuat, dolorem sedat, rigores, convulsiones, & tetanos mitigat; capitis solvit gravitatem plurimum autem confert ossium fracturis, sed nudis præcipuè eorumque maximè qui in capite ulcera habent, & quæcunque à frigore moriuntur, vel ulcerantur, & herpetibus exedentibus, sedi, pudendis, utero vesicæ, his calidum amicum, & judicans, frigidum inimicum, & perimens.

23 In his frigido est utendum; unde fluit sanguis, aut fluxurus est, non ad ipsa admoto, sed circa ea unde influit: & ubicumque inflammationes, aut velut incendia quædam ad rubum, & floridum sanguine recenti tendunt: ijs ipsis admoto: nam uteribus nigredinem offert. Erysipelas etiam non ulceratum juvat: nam exulceratum lædit.

24 Frigida, qualis nix, & glacies, pectori inimica: tussiles movent, sanguinis profluvium, & destillationes.

25 Tumores articulorum, atque dolores absque ulcere, podragas, & convulsiones horum plurima frigida aqua large effusa levat, & extenuat, solvitque dolorem: nam modicus torpor dolorem solvit.

26 Aqua quæ cito calet; & cito refrigeratur, levissima est.

27 Qui noctu bibere appetunt, ijs admodum sitientibus, si superdormiverint, bonum.

28 Sufficus aromatum, muliebria ducit: sapius verò, & ad alia utilis esset, nisi capitis faceret gravitatem.

29 Gravidas purgare, turgente materia, quarto mense usque ad septimum, minus verò has. Recentiores, autem, & seniores foetus cavere oportet.

30 Mulierem utero gerentem capiti ad aliquo morbo acuto, lethale est.

31 Mulier utero gerens, sanguine misso ex vena; abortit: & præcipuè si foetus sit grandior,

32 Mulieri sanguinem evomenti, menstruis erumpentibus, solutio advenit.

33 Menstruis deficientibus, sanguis ex naribus fluens, bonum.

34 Mulieri in utero gerenti, si alvus plurimum profluat, periculum est ne abortiat.

35 Mulieri quæ uterinis molestat, aut difficulter parit, superveniens sternutatio, bonum.

36 Mulieri menses de colores, nec perdem semper tempus venientes, purgationem indicant esse necessariam.

37 Mulieri utero gerenti si mammae graciles repente fiant, aborti.

38 Mulieri utero gerenti, & geminos habenti, si altera mamma gracilis fiat, alterum abortit: & siquidem mamma dextra gracilis fiat, marem: si verò sinistra, foeminam.

39 Si mulier quæ neque gravida est, neque peperit, lac habet: huic menstrua defecerunt.

40 Quibuscumque mulieribus ad mammam sanguis colligitur, furorem significat.

41 Si vellis noscere an conceperit mulier: cum dormitura est, ei non incoenatae aquam multam potandam da: & si alvi termina patietur, concepit, si minus, non concepit.

42 Mulier gravida si marem concepit, benè colorata est: si verò foeminam, malè colorata.

43 Si mulieris gravide in utero sit erysipelas, lethale.

44 Quicumque præter naturam tenues existentes, utero gerunt, abortiunt prius quam crassescant.

45 Quaecumque mediocriter corpora habentes abortiunt secundo, aut tertio mense sine occasione manifesta; ijs aceta-

R

bula

bula uteri plena mucoris sunt, & non possunt propter pondus foetum continere, sed disrumpuntur.

46 Quaecumque praeter naturam crassae, non concipiunt utero, ijs omentum os uteri comprimit: & prius quam extrenuentur non concipiunt.

47 Si uterus in coxam vergens suppuratur, necesse est linamentum fieri.

48 Foetus, mares quidem in dextris, foeminae vero in sinistris magis.

49 Ut secundae procidant, sternutatorio apposito, nares comprime, & os.

Mulieri in utero habenti, tenesmus superperveniens abortum facit.

50 Mulieri si velis menstrua cohibere, cucurbitulam quam maximam ad mammam appone.

51 Quae utero gerunt, ijs uteri os comprimitur.

52 Mulieri utero gerenti si lac multum e mammis effivat, foetum imbecillum significat; si vero mammae solidae fuerint, foetum significant saniozem.

53 Quae corrupturae sunt foetus, ijs mammae extenuantur. Quod si rursus durae fiant, dolor, aut mammam, aut coxas, aut oculos, aut genua infestabit, & non corrumpent.

54 Qui-

54 Quibus os uteri durum est, ijs uteri os comprimi est necessarium.

55 Quęcunque utero gerentes à febris corripuntur, & fortiter extenuantur calefiunt sine occasione manifesta difficulter pariunt, & cum periculo; aut abortum facientes periclitantur.

56 In fluxu muliebri si convulsio, & animi defectus advenerit, malum.

57 Menstuis largius fluentibus, morbi eveniunt: non fluentibus autem, ex utero morbi contingunt.

58 Rectò intestino, aut utero inflammationem patiente, & renibus purulentis urinę advenis stillicidium; & jecinoris verò inflammationem singultus sequitur.

59 Si mulier non concipit, scire autem velis si conceptura sit, pannis circumtectam infernè suffias: & si odor videatur per corpus ire ad nares, & os, scito quod ipsa non ex se ipsa steriris est.

60 Si mulieri uterò gerenti purgationes procedant, impossibile est foetum esse sanum.

61 Si mulieri cessent purgationes, neque febris neque rigore superveniente, & fastidia cibi incidant: judica ipsam in utero habere.

R2

62 Quę-

62 Quæcumque frigidos, & spissos uteros habent, non concipiunt. Et quæcumque præhumidos uteros habent, non concipiunt extinguitur enim in eis genitura. Et quæcumque siccos multum, & præcalidos: nam ex defectu alimenti corrumpitur semen. Quæcumque verò ex utrisque mediocrem habent temperaturam, eæ foecundæ sunt.

63 Similiter autem, & in maribus. Aut enim propter corporis raritatem spiritus extra fertur, ita ut semen non transmittat ad os; vel propter spissitudinem humor non exit foras; vel propter frigiditatem non calefcit, itaque in eo loco concrefcit; vel propter caliditatem hoc idem accidit.

64 Lac dare capud dolentibus, malum. Malum verò, & febricitantibus, & quibus hypocondria suspensa murmurant, & siticulosi: malum autem, & quibus in febribus acutis biliosæ sunt dejectiones, & quibus sanguinis multi dejectio facta est. Convenit autem tabidis dare: qui non valdè multum febricitant, & in febribus longis, & parvis, si nullum ex supradiçtis signis affuerit, & præter rationem consumptis.

65 Quibus tumores in ulceribus apparent, non admodum convelluntur, neque insaniunt, verum his evanescentibus de re-

rente,

penite, illis quidem quibus à tergo, convulsionibus, & tetani fiunt; quibus autem à fronte, in sania vel dolor lateris acutus, vel suppuratio, vel difficultas intestinorum, si tumores sunt rubricundi.

66 Si in vulneribus fortibus, & pravis tumores non appareant, ingens malum.

67 Molles boni crudi verò mali.

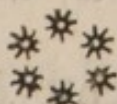
68 Dolenti parte capitis posteriore, in fronte recta vena incisa prodest.

69 Rigores incipient, mulieribus quidem ex lumbis magis, & per dorsum percurrunt ad caput, sed, & viris parte corporis posteriore magis quam anteriore, veluti ex femore, & cubito. Sed, & cutis rara: indicio autem est pilus.

70 A quartanis capti, non admodum à convulsionibus capiuntur. Si verò prius capiantur, & quartana supervenerit, liberantur.

71 Quibus cutes circumtenduntur aridae, & duræ, sine sudore moriuntur: quibus verò laxa, & raræ, cum sudore moriuntur.

72 Qui regio morbo laborant, non multum ventosi sunt.

R3

Sectio

~~~~~

Seçtio Sexta.

IN longis lævitatibus intestinorum, si ructus acidus superveniat qui prius non erat, signum bonum.

2 Quibus nares natura humidiores, & genitura humidior, minus integra sançtitate fruuntur: quibus verò contraria, salubrius degunt.

3 In longis difficultatibus intestinorum, cibi fastidium, malum, & cum febre pejus.

4 Ulcera circumglabra prava sunt.

5 Dolores laterum, pectoris, & aliarum partium si multum differant sunt considerandi.

6 Renum, & vesicæ vitia in senioribus difficulter sanantur.

7 Dolores ventris sublimes, leviores: qui verò non sublimes, fortiores.

8 Aqua intercutem laborantibus, ulcera in corpore facta difficulter sanantur.

9 Letæ pustulæ non admodum præsunt.

10 Capud dolenti, & vehementer laboranti,

stanti, pus, vel aqua, vel sanguis effluens per nares, aut os, aut aures morbum solvit.

11 Melancholia, & nephritide laborantibus hæmorrhoides supervenientes, bonum.

12 A diuturnis sanato hæmorrhoidibus si una non servatur periculum est aquam intercutem, vel tabem advenire.

13 A singultu correptum, sternutatio superveniens liberat.

14 Hydrope correpto si aqua è venis in ventrem defluerit solvitur.

15 Longo alvi profluvio laboranti, spontaneus vomitus superveniens, morbum solvit.

16 Pleuritidæ, & peripneumonia correpto, alvi profluvium adveniens, malum.

17 Lipientem alvi profluvio corripitur bonum.

18 Vesica discissa, aut cerebro, aut corde, aut præcordijs, aut aliquo ex tenuioribus intestinis, aut ventriculo, aut jecore lethale est.

19 Cùm discissum fuerit os, aut cartilago, vel nervus, aut genæ particula tenuis, vel præputium, neque augetur, neque coalesci.

20 Si in ventrem sanguis præter naturam

264 Hipp. Aphor.

ram effunditur necesse est suppurari.

21 Insanientibus si varices, vel hæmorrhoides supervenerint, insanix solutio.

22 Quæcumque ruptiones ex dorso ad cubitum descendunt, vene sectio solvit.

23 Si timor atque mœstitia longo tempore perseverent, ex eo atrabilis significatur.

24 Si quid intestinorum, gracilium discindatur, non coalescit.

25 Erysipelas ab exterioribus verti ad interiora, non est bonum: ad interioribus autem ad exteriora, bonum.

26 Qui in febribus ardentibus tremores fiunt, delirio solvuntur.

27 Quicumque suppurati, aut aquam inter cutem patientes utantur; aut secantur: sippus, aut aqua universim effluerit, omnes moriuntur.

28 Eunuchi neque podagra laborant, neque calui fiunt.

29 Mulier podagra non laborat, nisi menstrua defecerint.

30 Puer podagra non laborat ante usum venereorum.

31 Dolores oculorum, meri potio, aut balneum, aut fomentum, aut venæ sectio, aut medicamentum epotum solvit.

32 Balui ab alui profluvio longo maxime

mè capiuntur.

33 Qui acidum eructant, non valde morbo laterali corripiantur.

34 Quicumque calui sunt, ijs magnæ varices non fiunt: quibus verò caluis varices magnæ superveniunt, ij rursus capillati fiunt.

35 Aqua inter cutem laborantibus tussis superveniens, malum.

36 Difficultatem urinæ vena secta juvat secare verò interiores.

37 Anguina correpto, si tumor fiat in collo, bonum: foras enim morbus deducitur.

38 Cancros occultos habentes melius est non curare. Curati enim citò pereunt, non curati verò longius tempus perdurant.

39 Convulsio fit, vel ex repletionem, vel inanitione: ita verò, & singultus.

40 Quibus dolor circa hypocondrium fit absque inflammatione, ijs febris superveniens dolorem solvit.

41 Quibuscumque suppuratio in corpore existens non innotescit, ijs ob crassitudinem puris, aut loci, non innotescit.

42 Morbo regio laborantibus si fiat hepatis durum malum.

43 Quicumque lienosi à difficultate intesti-

266 Hipp. Aphor.

testinorum capiuntur, ijs supervenientem longam difficultatem intestinorum aqua intercutem, aut lævitas intestinorum excipit, & moriuntur.

44 Quibus ex stillicidio urinæ ileos supervenerit, in septem diebus perent: nisi febre superveniente satis urina fluxerit.

45 In ulceribus annuis, aut etiam diuturnioribus, abfessum os pati est necesse, & cicatrices cavas fieri.

46 Quibus gibbi ex asthmate, aut tussi fiunt ante pubertatem, moriuntur.

47 Quibuscumque venæ sectio, vel medicatio convenit, hos verè purgare, vel venam incidere oportet.

48 Lienosis difficultas intestinorum superveniens, bonum.

49 Quibuscumque morbi podagratici fiunt, ij sedata in quadraginta diebus inflammatione, finiunt.

50 Quibuscumque præciditur cerebrum, ijs necesse febrem, & bilis vomitum supervenire.

51 Quicumque sani dolore capitis repente capiuntur, & statim muti fiunt, & stertunt, in septem diebus pereunt, nisi febris apprehenderit.

52 Oportet verò considerare oculorum

In dormientibus suspensiones. Nam si quid album commissis palpebris sub inspicitur, neque ex alvi profluvio, aut medicamenti potione istud contingat, malum est signum, & lethale valde.

53 Desipientiæ, quæ cum risu fiunt, securiores: quæ verò cum studio, periculosiores.

54 In acutis passionibus, quæ cum febre sunt, luctuosa suspiria, mala.

55 Dolores podragici verè, & autumno magna ex parte moventur.

56 In morbis melancholicis in hæc pericula inciditur: stuporem corporis, vel convulsionem, vel furorem, vel cæcitatem significant.

57 Apoplexiæ autem fiunt, maximè à quadragesimo anno usque ad sexagesimum.

58 Si omentum excidat necessario periret.

59 Quibuscumque à longo coxendicum dolore molestatis cavitate sua excidit coxa, & rursus recidit ijs mucros superveniunt.

60 Quibuscumque à coxendicum dolore molestatis diuturno excidit coxa, ijs femur tobescit, & claudicant, si non urantur.

.....

Sectio septima.

- I**N morbis acutis frigus partium extre-
marum, malum.
- 2 In osse ægrotante caro livida, malum
est.
- 3 A vomitu singultus, & oculorum ru-
bor, malum.
- 4 A sudore horror, non bonum.
- 5 A furore difficultas intestinorum, vel
aqua, inter cutem, vel mentis alienatio, bo-
num.
- 6 In morbo diuturno fastidium cibi, &
dejectiones sinceræ, malum.
- 7 Ex multa potatione, rigor, & desipien-
tia, malum.
- 8 A tuberculi introrsum ruptione, vi-
rium dejectio, vomitio, aut animi defectio
fit.
- 9 A profluvio sanguinis, desipientia, ac
convulsio, malum.
- 10 Ab ileo vomitus, singultus, convul-
sio, vel desipientia, malum.
- 11 A morbo laterali inflammatio pulmo-
nis, malum.

12 A pulmonis inflammatione phrenitis, malum.

13 Ab æstibus fortibus convulsio, aut tetanus, malum.

14 Ex capitis ictu obstupescencia, & desipientia, malum.

15 A sanguinis sputo puris sputum, malum.

16 A puris sputo phthisis, & fluxus: cum verò sputum retinetur, moriuntur.

17 In hepatis inflammatione singultus, malum.

18 Ex vigilia convulsio, vel desipientia, malum.

19 Ex ossis nudatione erysipelas.

20 Ab erisipelate putredo, aut suppuratio, malum.

21 A forti in ulceribus pulsu, profluvium sanguinis, malum.

22 A ventris dolore diuturno, suppuratio.

23 A dejectione sincera, difficultas intestinorum, malum.

24 In ossis præcisione, desipientia, si yaccum apprehenderit.

25 Ex medicamenti potione convulsio, lethalis est.

270 *Hipp. Aphor.*

26 In forti dolore ventris partium extre-
marum frigiditas, malum.

27 Mulieri verò gerenti si tenemus su-
pervenerit, facit abortum.

28 Quando os, aut cartilago, aut nervus
abscinditur in corpore, neque augetur, neque
coalescit.

29 Et qui leucophigmata detinetur si
fortis ventris fluxus supervenerit, à morbo
liberatur.

30 Quibus in alui profluvio excremen-
ta spumosa sunt, ijs ex capite pituita de-
fuit.

31 Quibuscumque febricitantibus, in
urinis fiunt sedimina veluti farina crassior
longam ægritudinem fore significant.

32 Quibus autem urinis biliosa sedimi-
na, ac supernè tenuia sunt, acutum morbum
significant.

33 Quibuscumque urinae divulsæ sunt,
ijs turbatio fortis in corde fit.

34 Quibus in urinarum summo bullæ
insident, morbum renalem, & lengum signi-
ficant.

35 Quibus autem summum est pin-
gue, & confertum, ijs renum dolor, & mor-
bus esse acutus significatur.

36 Quibus autem morbo, renali labo-
ranti-

rantibus prædicta accidunt signa, doloresque circa spine musculos fiunt: siquidem circa loca exteriora fiant, abscessus quoque exterius futuros expecta: si verò dolores magis circa loca interiora fiant etiam abscessus expecta futuros interius.

37 Quicumque evomunt sanguinem, si sine febre quidem, salutare: si verò tum febre, malum. Curare verò acerbis, & refrigerantibus.

38 Destillationes in ventrem superiorem suppurantur intra viginti dies.

39 Si quis sanguinem minxerit, & grumos, & stillicidio urinæ laboret, & dolor incidit in imum ventrem pectinem, & ad anum: circa vesicam morbus esse significatur.

40 Si lingua repente incontinens fiat, aut aliqua pars corporis stupida: tale est melancholicum.

41 Si senioribus supra modum purgatis singultos supervenerit, non bonum.

42 Si febris non ex bile fit: multa aqua calida capiti super infusa, solutio fit febris.

43 Mulier ambi dextra non fit.

44 Quicumque suppurari utuntur, vel secantur, si pus purum fluxerit, & album, evadunt: si verò subcruentum, & foeculentum.

lentum, ac foetidum, pereunt.

45 Quorum hepar suppuratum aduritur, si pus purum fluxerit, & album, cudadunt, in tunica enim his pus continetur: si verò qualis amurca fluat, pereunt.

46 Dolores oculorum post meri potionem, & aquæ calidæ balneum, venæ lectione curato.

47 Aqua inter cutem laborans, si tussi corripitur, desperatus est.

48 Urinæ stillicidium, & mingendi difficultatem, vini potio, & venæ sectio solvit: incidere autem interiores.

49 Ab angina correpto tumor, & rubor in pectore superveniens, bonum: extra enim vertitur morbus.

50 Quibus cerebrum sphacelatum est, in tribus diebus pereunt: si verò hos evaserint, sani fiunt.

51 Sternutamentum fit ex capite, casactō cerebro, aut humectato eo quod in capite inani. Aër enim intus contentus extra erumpit. Sonat autem quoniam per angustum ipsi est exitus.

52 Quibus hepar vehementer dolet, ijs febris superveniens solvit dolorem.

53 Quibus à venis sanguinem mittere confert, ijs verè venam oportet secare.

54 Qui-

54 Quibus inter ventriculum, & septum transversum pituita reposita est, & dolorem affert, non habens viam ad alterum ventrem ijs per venas in vesicam pituita versa, solvitur morbus.

55 Quibus hepar aqua plenum in omentum eruperit, ijs venter aqua repletur, & moriuntur.

56 Anxietudo, oscitatio, horror, vinum æquale æquali potum solvit ægritudinem.

57 Quibus in urinatio meatu tubercula fiunt, ijs suppuratione facta, & eruptione, solvitur dolor.

58 Quibus cerebrum aliqua ex causa concussum fuerit, necesse est statim mutos fieri.

59 Corporibus carnes habentibus humiditas, famem adhibere convenit: fames enim corpora siccatur.

60 Ubi in toto corpore fiunt mutationes, & corpus refrigeratur, & rursus calefit, aut colorem alium ex alio commutat, longitudo morbi significatur.

61 Sudor multus, calidus, vel frigidus, semper fluens, repletionem humoris esse significat: abducere igitur oportet, robusto quidem supernè, debili verò infernè.

62 Febres quæcumque non intermitentes, si tertia die fortiores fiunt periculosæ.

S

quo-

quocunque autem modo intermiserint, significant quod non sunt periculosa.

63 Quibuscunque febres sunt longae, ijs, tubercula, vel ad articulos dolores decumbunt.

64 Quibuscunque tubercula diuturna aut in articulos dolores ex febre decumbunt, ij cibo pleniore utantur.

65 Si quis cibum febricitanti deberit, sano quidem robur, laboranti vero morbus.

66 Quae per vesicam excernuntur, inspicere oportet si talia sunt, qualis sanis excernuntur. Quae igitur minimè similia sunt his, hinc morbosiora. Quae verò sunt sanis similia, haec minimè morbosa.

67 Et quibus dejectiones si stare permiseris, & non moveris, veluti strigmenta subsistunt: & si pauca sint, paucus est morbus: quod si multa, multus ijs confert alvi purgatio. Quod si alvo non purgata dederis forbitiones, quanto plures dederis, tanto magis nocebis.

68 Quibuscunque cruda infra deiciuntur, atrabilis inest: si plura, major: si pauciora, minor est morbus.

69 Excreationes in febribus non intermittibus lividae, sanguineae, biliosae, &
foe-

foetidæ ; omnes malæ. Cum vero bene excernuntur , bonum est , & per ventrem , & per vesicam ? & ubi aliquid secedens steterit non purgatum , malum.

70 Corpora oportet , ubi quis purgare voluerit , fluida facere : & si supra velis fluida facere, sistere alvum: si verò infra, humectare:

71 Somnus , vigiliæ , utraque modum excedentia , morbus.

72 In febribus non intermittentibus si exteriora frigent , interiora utuntur , & febris habeat , lethale.

73 In febre non intermittente si labrum , aut nasus , aut oculos , aut supercilium pervertatur , si non videat , si non audiat , & jam debilis sit : quicquid horum fuerit , lethale est.

74 A pituita alba , aqua inter cutem supervenit.

75 Ab alvi profluvio difficultas intestinorum.

76 A difficultate intestinorum , levitas intestinorum supervenit.

77 A corruptione , abscessus ossis.

78 A sanguinis vomitu , tabes , & puris purgatio supra.

79 Qualia fuerint vesicæ , aut alvi excrementa , & ex carnibus , & sicubi albi à natura

tura corpus exierit si parum, paucus est morbus: si multum, multus: si valde multum, lethale est.

APHORISMI INTERIECTI,
SEU.

Sectio Octava.

1 **Q**ui Seniores annis quadraginta phrenitici fiunt, non admodum convalescunt: minus enim periclitantur ij, quorum naturæ, & ætati morbus fuerit familiaris.

2 Quibuscunque oculi in morbis lacrymantur voluntariæ, bonum quibus vero sine voluntate, malum.

3 Quibus in febribus quartanis sanguis, è naribus fluxerit, malum est.

4 Sudores in diebus judicatorijs oborientes, vehementes, & veloces, periculosi sunt, & qui expelluntur ex fronte velut guttæ, & aquæ scaturientes: & frigidi valde ac multi, necesse est enim ejusmodi sudorem prodire cum violentia, & laboris excessu, ac expressione diuturna.

5 Ex morbo diuturno , alvi fluor malum.

6 Quæcunque non sanat medicamenta ea ferrum sanat : quæ ferrum non sanat , ea ignis sanat quæ ignis non sanat , ea incurabilia judicare oportet.

7 Tabes ijs maxime ætatibus fiunt quæ à decimo octavo *sunt* , usque ad trigefimum quintum.

8 Quæ secundum naturam ad tabem vergunt , omnia quidem vehementia , quædam verò etiam lethalia. Secundum autem erat , si eo tempore ægrotet , quo tempus ipsum morbo opem fert , quemadmodum febrî ardenti æstas , hydropico hyems ; id enim quod est à natura victoriam obtinet , at spleni plus affert timoris.

9 Lingua nigra atque cruenta , cum quid horum signorum abest , non admodum malum *signum* : morbum enim minorem significat.

10 Hæc igitur in febribus acutis observare oportet , *uti noscamus* quando quis moriturus sit , & quando evalurus.

11 Testis dexter frigidus convulsusque mortiferum *est*.

12 Unguens nigri , & digiti manuum ac pedum frigidi , contracti , vel remissi , mortem proximum esse significat.

13 Labra livida aut etiam resoluta, & inverſa, & frigida, mortifera.

14 Aures frigidae, pellucidae, contractae, lethales ſunt.

15 Et tenebricoſa vertigine laborans, & lucens averſans, & ſomno ac ardore multo detentus, desperatus, eſt.

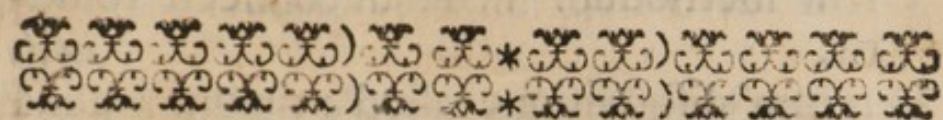
16 Et qui paulatim rabie agitari incipit, & non agnoſcit, neque audit, neque intelligit, exitio proximus eſt.

17 Moriturus ſigna hæc multo ſiunt manifeſta, & venter attolitur, atque inflatur.

18 Terminus verò mortis eſt, cum animæ calor ſupra umbilicum ad locum ſepto tranſverſo ſuperiorem aſcendit, & omnis humor exurit. Cum autem pulmo, & cor calore in mortiferis locis coacervato humorem amiſerint, caloris ſpiritus conſertim exhalat, cujus ope totum cum toto compactum erat. Præterea partim per carnes partim per capitis ſpiracula, unde vivere dicimus, relinquens anima corporis domicilium, frigidum, & mortale ſimulacrum una cum bile, ſanguine, pituita, & carne deditio-
ne reddit.

FINIS.

In-

INDEX RERUM, ET VERBORUM.

COPIOSISSIMUS.

Numerus ubique paginas indicat.

M Edicorum sectæ tres	<i>pag. I.</i>
Empirici medici.	<i>ibid.</i>
Methodici medici.	<i>ibid.</i>
Rationales medici.	<i>ibid.</i>
Scopus medicinæ sanitas.	<i>ibid.</i>
Medicina præceptorum collectio.	<i>ibid.</i>
Medicus rationalis methodo rationali curat.	2
Rationalis medicina amplectenda.	<i>ibid.</i>
Empirica, & methodica medicina contemnenda.	<i>ibid.</i>
Ordine, & via rem tradere.	<i>ibid.</i>
Methodus medendi fit per indicationes.	2
Indicatio vocatur id totum quod ab experientia separatum est.	<i>ibid.</i>
▲primis indicationibus incipiat qui rationalem	

- lem methodum medendi conficere voluerit. *ibid.*
- In rerum disquisitione aliud primum ; aliud secundum , aliud tertium , &c. *ibid.*
- Indicatio debet esse perfecta , ad hoc ut intelligatur methodus rationalis. 3
- Indicatio est rei agenda³ insinuatio. *ibid.*
- Indicatio est comprehensio rei juvantis simul cum comprehensione nocentis citra experientiam , & observationem. *ibid.*
- Morbus calidus frigidis curatur , & è contra. *ibid.* 4
- Altomarius deceptus circa materiam juvantem , & nocentem. 3. & seq.
- Affectus præter naturam non est res agenda in curatione morborum. *ibid.* 4
- Contrariorum eadem est ratio , & disciplina. 4
- Indicatio duplex , curatrix , & non curatrix. 4
- Vires primum corroborandæ , quando prostratæ sunt. *ibid.* & seq.
- Vires nostrum corpus gubernantes in triplici sunt differentia. 5
- Vires servare est vitam custodire. *ibid.*
- Facultas animalis sedem habet in cerebro. *ibid.*
- Vitalis facultas sedem habet in corde. *ibid.*
- Na-

Naturalis facultas sedem habet in hepate. *ibid.*

Vitalis facultas dignior est cæteris facultatibus. *ibid.*

Naturalis facultas debet esse robusta in venis, ut possit superare humores noxios. *ibid.*

Collocantur vire in substantia solida, carnosa, & spirituosa. *ibid.*

Substantia solida dissipata restauratur cibo. 6

Humida substantia dissipata restauratur potu. *ibid.*

Spirituosa substantia dissipata restauratur inspiratione, & tractu arteriarum. *ibid.*

In quovis virium lapsu non sunt præscribenda cardiaca. 6

Pestis tempore, & sumpto veneno conveniunt Alexipharmaca. *ibid.*

Indicatio curatrix est triplex. *ibid.*

Indicatio quæ sumitur à morbo, in tot dividitur differentias quot sunt morborum species. 7

Extremis morbis extrema remedia sunt adhibenda. 7

Indicatio petita à causa revocatur ad indicationem à morbo delumptam. 8

Causa præsens semper indicat sui ablationem. 8

- tionem. 8
- Causa non præsens non indicat, sed conducit ad cognoscendum affectum. 9
- Eisdem præservamus remedijs quibus curamus. *ibid.*
- Indicatio quæ sumitur à symptomate, revocatur ad indicationem à morbo desumptam. *ibid.*
- Symptoma si habet rationem causæ, indicat sui remotionem. *ibid.*
- Propria natura maximè cognoscenda est à medico. 10
- Propria natura non potest intra rationem, sed artificiosa conjectura cognosci. 10
- A propria natura metimur lapsum, & ex lapso quantitatem remedij. 11
- Ad indicationem quæ sumitur à natura refertur indicatio quæ sumitur à consuetudine, ab ætate, & à sexu. 11. & seq.
- Indicatio ab ambiente. 12
- Materia remediorum alia communis alia propria. 12
- Coindicatio simul indicat cum indicatione. 13
- Indicatio comprehendit curatrices, & non curatricis indicationes. 13
- Indicatio curatrix communi, & propria. 14
- Medicus non curat hominem univertum sed solum Joannem, Franciscum, &c. 24

Omnes

- Omnes morbi non habet eadem naturam. 14
- Omnes morbi habent communem indicationem. 14
- Indicatio particularis magis excessum demonstrat quam naturalis. 15
- Indicationes communes non minus vtilis sunt quam noxiæ. 15
- Indicatio simplex, & composita. 15
- Indicat unum, quod unum est. 16
- Indicat unum multa, si diversam habet naturam compositam. 16
- Indicationes compositæ vel sunt concordantes vel contrariæ. 16
- Indicationes aliquando sumuntur à contrarijs, & ipse inter se non sunt contrariæ. 17
- In contrarijs indicationibus medicus expendat indicationum numerum, earumque dignitatem, & magnitudinem. 18
- Urgentiori affectui magis est succurrendum alio non neglecto. 20
- Quid ante quid, quidem quo, & quid post quod sit curandum. *ibid.*
- Affectus magnus ex quo pendet vitæ periculum. *ibid.*
- Pestilens febris magnus est morbus. 24
- Carbunculus propter malignitatem magnus est

- est morbus. 21
- Affectui habenti rationem causæ prius succurrendum. 22
- Phlegmone curata, sordes sunt extergendæ. 24
- Methodus medendi per indicationes factas habet principium, & finem. 25
- Methodi medendi principium est cognitio morbi. 25
- Medico rationali necessarium est prius cognoscere morbum; antequam inveniat remedia. 25
- Morbi cognitio est inventio remedij. *ibid.*
& seq.
- Remedium est quicquid corpori admotum juvat. 26
- Una, & eadem res potest esse remedium, & nocens. 26
- Materia medicamentorum revocata ad quatuor capita, ad sumenda, facienda, educenda, & forinsecus advenientia. 27
- Victus omnis est remedium, non tamen è contra. 26 27
- Scopi quatuor, qualitas, quantitas, occasio, & utendi modus. 28
- Per qualitatem remedij, species, genus, & differentias, vel naturam remedij intelligere oportet. 28 29
- Per

Et Verborum. 285

Per quantitatem remediorum, vim remediorum intelligere oportet.	29
Occasio oportunum tempus ad agendum.	30
An semel, an sæpius sint administranda remedia.	31
Qua forma, qua substantia, cui parti sint adhibenda remedia.	<i>ibid.</i>
Remedia non sunt præscribenda si morbus est incurabilis.	<i>ibid.</i>
Quatuor modis deprehenditur, an morbus sit lethalis.	<i>ibid.</i>
Morbi non omnes curantur à medico rationali per indicationes, sed experientia.	32
Non est misenda ratio cum experientia, neque è contra.	33
Analogismo curantur aliqui morbi.	33
Epilogismo curantur aliqui morbi.	34
Decidencia pilorum.	34
Morbus Gallicus.	35
Achores, vel tineæ.	<i>ibid.</i>
Dolor.	36
Phrenitis.	<i>ibid.</i>
Lethargus.	<i>ibid.</i>
Vertigo.	37
Epilepsia.	<i>ibid.</i>
Melencholia.	<i>ibid.</i>
Incubus.	38
Apoplexia.	<i>ibid.</i>
	Pa-

Paralysis.	39
Convulsio.	<i>ibid.</i>
Tremor.	40
Ophthalmia.	<i>ibid.</i>
Suffusio.	<i>ibid.</i>
Anguina.	41
Catarrhus.	42
Asthma.	42
Peripneumonia.	43
Pleuritidis.	43
Phthisis.	43
Palpitatio cordis.	43
Syncope.	44
Ventriculi imbecillitas.	44
Singultus.	44
Appetentia canina.	45
Cibi fastidium.	45
Cholera morbus.	45
Diarrhoea.	46
Lienteria.	46
Dysenteria.	46
Tenesmus.	47
Colicus dolor.	47
Ileos.	48
Hepatis inflammatio.	48
Iecoris obstructio.	49
Ictericitia.	50
Hydrops.	51

Lie-

Et Verborum.

287

Lienis obstructior	51
Urinæ supressio.	51
Urinæ difficultas.	52
Renum calculi, & vesicæ.	52
Urinæ stillicidium.	53
Sanguinis mictus.	53
Diabetes.	53
Lumbrici.	54
Hæmorrhoides.	55
Ani procidentia.	55
Uteri procidentia.	55
Profluvium mensium.	55
Supressio mensium.	56
Suffocatio uteri.	56
Mola.	57
Hernia.	57
Artheritis.	57
Februm differentia.	58
Febris diaria.	59
In omnibus febribus putridis septem affectus reperiuntur.	61
Febris synochus.	62
Febris ardens.	63
Tertiana exquisita.	64
Tertiana notha.	65
Febris quotidiana.	65
Febris quartana.	66
Febris hectica.	66

Fe-

Febris pestilens.	68
Exanthemata.	69
Purgatio antiquis maximè usitata fuit.	70
Syruporum usus ante purgationem.	<i>ibid.</i>
Obstructiones referare.	70
Coctio ante purgationem.	71
Sola cocta purgare oportet, nisi humores turgeant.	<i>ibid.</i>
Purgantia medicamenta antiquis erant fortiora, & minus correcta.	<i>ibid.</i>
Post purgationem aquam hordei propinare.	<i>ibid.</i>
Nostri temporibus medicamenta purgantia clementiora.	<i>ibid.</i>
Aquæ distillatæ, vel decoctione ante purgationem.	72
Natura sola concoquit humores.	<i>ibid.</i>
Morbus gallicus corrigitur medicamentis à tota substantia.	72
In febribus malignis, & pestilentibus aliquando misentur confectiones cardiacæ cum syrupis	<i>ibid.</i>
Crudo existente humores molesta fit purgatio.	74
Fluxilia facere oportet qui purgare volet.	74
Purgatio recte procedit si meatus sunt aperti.	74

Et Verborum. 289

- Cruditate existente non fit optima purgatio. *ibid.*
- A natura expellente, & medicamento attrahente fit purgatio. *ibid.*
- Hordeum habet vim abstergendi. *ibid.*
- Hiera medicamentum ventriculo familiare. 76
- Purgantia medicamenta maximo cum consilio præscribenda. 76
- Corpora sana difficile ferunt purgationem. 77
- Quo anni tempore purgare liceat. 77
- Æstate, media nocte, purgare. 78
- Purgantia medicam, exterius apposita. 79
- Forma purgantis medicamenti informada. *ibid.*
- Post exhibitionem pilularum dormire. 81
- Ex partibus longinquis pilulæ evacuant. 82
- Medicamenta purgantia liquida. 82
- In omnibus fere potionibus purgantibus permiscetur syr. ros. alex. ex 9. infus. 83
- Potio parva semper in pueris est præscribenda. 84
- Opiatarum descriptio. 84
- Medicamenta purgantia torrefacta. 85
- Potiones purgantes ex medicamentis simplicibus. 87
- Simplicia medicamenta bilem purgantia. 88
- Composita medicamenta bilem purgantia 88

T

Sim-

Simplicia pituitam purgantia.	89
Composita pituitam purgantia.	<i>ibid.</i>
Simplicia succum melancholicum purgantia.	<i>ibid.</i>
Composita succum melancholicum purgantia.	90
Sanguinis serum educentia.	90
Potio ad purgandam bilem.	90
Ad purgandam bilem pilulæ.	91
Confectio opiata ad purgandam bilem.	<i>ibid.</i>
Potio ad purgandam pituitam.	<i>ibid.</i>
Pilulæ ad purgandam pituitam.	<i>ibid.</i>
Opiata ad purgandam pituitam.	<i>ibid.</i>
Potio ad purgandum succum melancholicum.	92
Pilulæ ad purgandum succum melancholicum.	<i>ibid.</i>
Opiata ad purgandum succum melancholicum.	<i>ibid.</i>
Pilulæ ad evacuandum bilem, & pituitam.	<i>ibid.</i>
Potio ad purgandam bilem, & pituitam.	93
Opiata ad purgandam bilem, & pituitam.	<i>ibid.</i>
Potio ad educendam bilem, & pituitam ex ventriculo, & primis venis.	<i>ibid.</i>
Potio ad educendam bilem, & pituitam ex primis venis ubi adjuncta sit febris.	<i>ibid.</i>
Non indigent præparatione que ex primis venis evacuant.	94
	Sim-

Et Verborum.

291

Simplicia præparantia bilem.	94
Composita præparantia bilem.	95
Simplicia præparantia pituitam.	95
Composita præparantia pituitam.	96
Simplicia bilem atram præparantia.	<i>ibid.</i>
Composita bilem atram præparantia.	97
Corrigentia medicamenta purgantia.	106
Clysteres.	107
Suppositoria.	115
Vomitoria.	117
Super purgationes.	119
Errhina.	121
Masticatoria.	123
Sudorifica.	124
Digerentia evacuantia.	127
Diuretica.	128
Menses moventia.	129
Pectoralia.	131
Roborantia post purgationem.	135
Venerem excitantia.	136
Flatus discutientia.	139
Stupefacientia.	142
Cerebrum roborantia.	144
Roborantia cor.	143
Roborantia hepar.	150
Ventriculum roborantia.	152
Uterum roborantia.	155
Sanguinis missio.	156

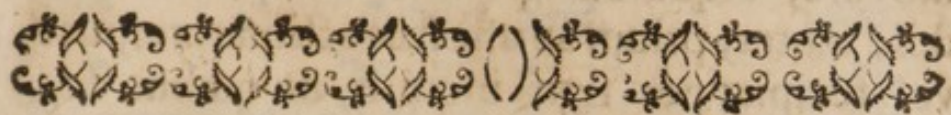
T 2

Fa-

Facultas, & dosis medicamentorum.	160
Aqua ex quinque radicibus.	161
Aqua Angelorum.	<i>ibid.</i>
Rob.	162
Iuleph.	162
Syrupi.	163
Aceta.	177
Conservæ.	177. & seq.
Electuaria.	181. & seq.
Looch.	183. & seq.
Pulveres.	184. & seq.
Trochisci.	189. & seq.
Pilulæ.	193. & seq.
Confectiones.	197. & seq.
Collyria.	208
Olea.	208. & seq.
Unguenta.	216. & seq.
Cerata.	223. & seq.
Emplastra.	222. & seq.

FINIS.

ME-

METHODI.

APHORISMIS

HIPPOCRATIS ADIUNCTÆ.

DISTINCTIO I.

Continens Aphorism. ad Prognosin, & Diagnosin spectantes.

Libellus Aphorismorum Hipp. de omnibus ferme medicis actionibus rationalem Medicum fundamentaliter instruere, cuiuslibet attentius eundem perlustranti, manifestum evadit. Cum autem Medici actiones, quæ alias infinitæ videntur, ad duos præcipuè dirigantur scopus rerum nempe secundum naturam in subjecto suo conservationem, & præter naturam ab eadem amotione: majoris perspicuitatis, & distinctionis gratia, aphorismos, tam has quam illas Medici actiones dirigentes, separatim ob rationes in præfatione allatas proponimus, verum antequam rationalis Medicus auxilia ad finem consequendum ad-

movere, atque ad operationem ipsam accedere tenter, prius an affectus actiones respuat vel recipiat per signa inquirat, de quibus sequentes, & idcirco primo loco dispositi aphorismi informant. Itaque.

<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>
		2	53
Prooemium operis.	4	4	54
	4		30
I	I	4	33
		4	36
De signis. Diagnostis.	4	4	38
	4	4	41
2	4	4	42
2	5	4	45
2	6	4	51
2	26	4	52
2	27	4	53
2	28	4	54
2	30	4	56
2	31	4	57
2	33	4	58
2	39	4	59
2	40	4	60
2	42	4	62
2	44	4	63
2	45	4	64
2	50	4	68
			<i>Sect.</i>

In Aphor. Hipp.

<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>
4	70	1	12
Et omnes reliqui us-		2	5
que ad finem lectio-		2	13
nis quartæ.		2	23
7	30	2	24
7	32	2	27
7	33	2	28
7	36	2	33
7	37	2	44
7	38	4	11
7	39	4	21
7	40	4	22
7	41	4	23
7	42	4	24
7	49	4	25
7	52	4	26
7	54	4	27
7	56	4	28
7	57	4	29
7	61	4	30
7	63	4	35
7	64	4	37
7	65	4	40
7	66	4	43
7	71	4	44
De signis Pronosti-		4	46
cis.		4	47
	T	4	<i>Sect.</i>

In Aphor. Hipp.

297

Sect.	Aph.	Sect.	Aph.
7	42	4	76
7	41	4	77
7	45	4	78
7	50	4	79
7	55	4	80
7	60	4	81
7	74	4	83
7	75	7	31
De signisè sputo.		7	32
1	12	7	33
4	47	7	34
De sudoribus.		7	75
4	36	De signis ex alvi	
4	37	fluxu.	
4	41	2	14
4	42	2	15
4	56	2	20
5	71	4	21
7	4	4	23
8	4	4	24
De Urinis.		4	25
4	69	4	26
4	70		
4	71	De tempore futuræ	
4	72	criseos.	
4	74		
4	75	1	12

DIS-

DISTINCTIO II.

Continens Aphorismos de victu^s
+ ratione.

Recensiti Aphorismi morbi essentiam, & conditionem manifestarunt, qua cognita deinceps sagax Medicus curativos sibi scopos, reponere, & id quod in ægro secundum naturam superest, custodire aggreditur. Hoc postremum fit conveniente victus ratione, quam Hipp. seq. Aphorismis docet.

	<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>
De victu morbis conveniente.			I	13
			I	14
De victu ætatibus ac commodato.	I	4	De victu temporu m anni.	
	I	5	I	15
	I	7	I	18
	I	8	De qualitate, modo, quantitate, & alijs Victus conditio- nibus.	
	I	9		
	I	10		
	I	11		
	I	16	2	8
	I	17	2	10
I	19	2	11	
		2	16	
		2	18	

Sect.

In Aphor. Hipp. 299

<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>
2	22	2	21
2	31	7	56
2	32	De aqua.	
2	38	5	26
		De siti.	
5	64	4	19
De vino.		5	27

DISTINCTIO III.

Continens aphorismos ad generalem curandi rationem spectantes.

Cum boni Medici munus sit, non solum ægrotorum vires custodire, verum etiam hostes humanam naturam infestantes depellere, huic scopo bene administrando, Medicus opes habet instrumentis, judicatione scilicet curatoria, & præservatoria: postremam hanc moderantur aphorismi informantes, quos, quæ, qualia, quantum, ubi quomodo, & quando evacuare, vel revellere oporteat, suntque.

De indicationibus	<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>
generalibus.	2	20
	1	37
<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Sect.</i>
I	3	7
II	19	9
	*	22
		<i>Sect.</i>

Seçt.

Aph.

Seçt.

Aph.

2

50

De quantitate purgandi.

2

51

I 23

2

52

De loco per quem purgandum.

4

3

I 21

4

2

4 6

5

18

4 7

5

19

4 8

5

22

4 9

5

23

4 12

5

24

4 13

8

6

4 14

De purgatione in genere.

I

3

4 15

2

36

4 16

2

29

4 17

2

37

4 18

6

47

4 16

Qualia, & quæ purganda.

I

I

De tempore purgandi.

I

20

I 24

I

22

2 29

I

25

4 4

2

9

4 5

4

2

5 10

Seçt.

<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>
De Prægnantium purgatione.		De venæ sectione.	
4	1	5	31
5	29	5	68
5	36	9	32
Judicium ex purga- tione.		6	47
4	19	7	48
7	25	7	49
		De cucurbi tulis.	
		5	50

DISTINCTIO IV.

Continens Aphorismos explicantes affectu pertinentes secundum ætates, ventos, & anni tempora distributos.

Hactenus aph. qui ad generalem curatio- nem pertinere videntur contemplati sumus Nunc omnium pertinentes affectum quorum in toto hoc libello fit mentio, aphorismos, jux- ta singulos, singularum partium, anni temporis, ætatum, &c. Morbos, certa serie disponere conabimur. Initium sumentes à morbis æta- tum, anni temporum, &c. Unde fit.

De morbis ætatum.	2	3	18
2	39	3	9
2	54	* De puerorum morbis.	
		<i>Sect.</i>	

<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>
	24	De æstivis morbis.	
3	25	3	6
3	26	3	13
3	28	3	21
De juvenum morbis.		De autumnalibus morbis.	
3	27		8
3	29	3	10
De vitorum morbis.		3	14
3	30	3	22
De senum morbis.		De hiemalibus morbis	
3	31	3	11
De mulierum morbis		3	12
videatur infra titulus		3	13
de affectibus uteri.		3	23
De temporis anni morbis.		De affectibus à vetis:	
3	1	3	5
3	4	4	7
3	8	3	8
3	19	3	14
De urnalibus morbis.		3	16
3	9	3	17
3	18	3	15
3	20		

DISTINCTIO V.

Continens aphorismos ad febres spectantes.
 Ut rationalis Medicus curati vis scopis satisf-

tisfacere, materias medicas invenire recte
 uti valeat: non satis erit vires custodire, &
 morbificas causas amovere sed, & morbi
 speciem, & locum affectis exquisitè cognitum
 habeat, necesse est. Quod rectissimè fiet, si de
 affectibus tum corporis totius, tum singularum
 partium aphorismos probe perspexerit. Hoc
 primū aphorismi de febribus, secundum sequē-
 tia maxima ex parte manifestabunt. Sint ergo.

De febre continua.		5	64
3	21	6	54
4	43	7	1
4	46	De causone.	
4	47	3	21
4	48	4	54
4	49	4	58
4	50	6	26
4	56	De febre intermitēte	
7	72	1	11
7	73	1	21
De febre acuta.		4	30
1	14	4	45
2	16	De tertiana.	
2	23	3	21
3	7	4	43
3	9	4	59
3	11	De quattana.	
4	37	2	25
4	56		Scet

<i>Seet.</i>	<i>Apb.</i>	<i>Seet.</i>	<i>Apb.</i>
3	21	5	17
3	22	5	20
2	70	De	convulsione in febribus.
De quotidiana.		2	26
8	17	4	57
4	63	4	66
De febribus longis.		4	67
2	25	4	68
2	28	4	5
3	26	5	70
3	27	De reliquis sympto-	matibus februm.
4	36	2	28
4	44	4	27
4	51	4	31
4	53	4	34
8	64	4	35
5		4	44
De sudore februm.		4	47
1	12	4	48
3	21	4	49
4	36	4	50
4	37	4	51
4	56	4	52
De rigore februm.		4	53
4	29	4	54
4	46		<i>Seet.</i>
4	58		
4	63		

In Aphor. Hipp.

305

<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>
4	55	4	73
4	60	5	55
4	62	6	26
4	63	6	44
4	64	6	50
4	65	6	54
4	69	7	52
4	70	7	65

DISTINCTIO VI.

Continens aphorismos spectantes ad morbos singularum partium, à vertice ad plantas pedis.

Ut partes corporis, ita, & morbi in externos, & internos dividuntur. Aphorismos pertinentes ad hos, præsentis, ad illos sequenti distinctione subijcimus.

<i>De dolore capitis.</i>		<i>De lethargo, cataphora, & catoche, &c.</i>	
3	13	2	3
3	17	3	23
4	70	3	30
5	22	<i>De Apoplexia.</i>	
5	28	2	42
5	64	3	16
5	68	3	23
5	10	1	2
6	15		

V

Sect.

<i>Sect.</i>	<i>Apb.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Apb.</i>
3	31	7	14
6	51	7	18
6	57	De Epilepsia.	
De Melancholia, & furore.		2	45
		3	16
3	20	3	20
3	22	3	22
4	9	3	29
6	11	5	7
6	21	De convulsione, & nervorū cætetis quibusdam affectibus.	
6	23		
6	56		
7	5	2	26
7	40	3	25
De Phrenitide.		4	16
3	30	4	57
4	72	4	66
7	12	4	67
8	1	4	68
De delirio.		4	1
2	2	4	2
6	35	4	3
7	7	4	4
7	10	4	5
De desipientia.		4	6
7	5	4	22
7	9	4	25
			<i>Sect.</i>

In Aphor. Hipp.

307

<i>Sect.</i>	<i>Aph.</i>		
		3	17
4	56	3	21
4	65	3	24
4	70	3	31
6	39	4	28
6	59	4	49
7	9	4	60
7	10	6	10
7	13	8	14
7	18	8	14
7	25	De nariū affectibus:	
	De stupere.	2	40
7	14	3	13
7	40	3	14
De oculorū affectib.		3	20
3	14	3	27
3	17	3	31
3	31	4	25
4	49	4	27
4	52	4	49
6	31	4	60
6	52	4	74
7	3	5	33
7	46	6	2
8	2	De sternutatione:	
8	15	5	35
De auriū affectibus.		6	13
3	5	7	51
	V	2	<i>Sect.</i>

<i>Sect.</i>	<i>Abp.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Abp.</i>
De gravedine.		7	49
2	40	5	10
De oris, & linguæ affectibus.		De pectoris, & pul- monis affectibus, &c.	
3	21	primo de anhelitu.	
3	24	3	23
6	32	3	29
7	40	3	31
8	9	4	34
De dentiū affectibus.		4	50
3	25	4	68
4	53	De tussi, & raucedine.	
5	18	2	40
De gingivarum, & labiorum affectibus.		3	5
4	49	3	13
8	13	3	20
De guturis affectib. angina, asthmate, &c.		3	24
2	43	3	31
3	16	4	54
3	20	5	24
3	22	6	35
4	34	6	46
4	35	7	46
6	37	De vocis læsione.	
6	46	5	5
		6	51
		7	58

In Aphor. Hipp.

309

Sect.	Aph.	Sect.	Aph.
De peripneumonia.			
4	23	5	64
3	30	6	12
6	16	7	16
7	11	8	7
7	12	8	8
De Empyemate.		De pleuritide.	
5	8	1	12
5	10	3	23
5	15	5	8
5	65	5	15
6	27	6	5
6	41	6	16
7	15	6	33
7	38	7	11
7	44	De sputo sanguinis.	
De phthisi seu tabe.		3	29
3	13	4	25
3	22	5	13
3	29	6	10
4	8	7	15
5	9	7	37
5	11	De cordis affectibus.	
5	12	2	36
5	13	2	41
5	14	4	17
5	15	5	56
		7	8

V3

Sect.

<i>Sect.</i>	<i>Apb.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Apb.</i>
De mamarū affectib.	37	3	24
5	38	4	4
5	39	4	6
5	40	4	7
5	50	4	8
5	52	4	12
5	53	4	13
De vētriculi affectib.	2	4	17
I	15	4	18
II	21	5	22
2	63	6	25
4	7	7	32
6	18	7	35
6	54	7	3
7	6	7	8
7	17	7	10
8		7	30
			70
De siti.	19	5	De singultu.
4	48	5	3
4	54	5	4
4	27	6	58
5	64	6	13
5		6	39
De vomitu.	2	7	3
I	21	7	10
3		7	17
			<i>Sect.</i>

In Aphor. Hipp.

311

<i>sect.</i>	<i>Aph.</i>	<i>sect.</i>	<i>Aph.</i>
7	41	7	42
De hypocondriarum affectibus.		De lienis affectibus.	
4	64	3	42
4	73	6	43
5	64	6	48
6	40	De alvi profluvijs.	
De hepatis affectibus.		2	18
5	58	3	33
6	18	3	29
6	42	3	30
7	17	4	10
7	45	4	22
7	55	4	23
De hydrope.		4	24
3	22	4	26
4	11	4	28
6	8	5	13
6	14	5	14
6	27	5	34
6	35	5	47
7	5	6	3
7	55	6	51
De icteritia.		6	47
4	26	6	17
4	64	6	45
5	72	6	52
		6	52
			<i>sect.</i>

V4

<i>Seet.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Seet.</i>	<i>Aph.</i>
6	44	6	40
7	13	7	22
7	14	7	26
7	15	7	39
7	6	De tenesmo.	
7	15	7	27
7	76	De ani affectibus, &	
8	5	hæmorrhoidibus.	
De dysenteria.		3	20
4	24	4	25
4	26	6	11
6	43	6	12
7	75	6	21
7	76	De renum affectibus.	
De lienteria.		3	31
4	12	4	75
6	1	4	76
6	15	4	78
De iliaca passione.		5	58
3	22	6	6
6	44	6	11
7	10	7	34
De dolore ventris.		7	35
4	11	7	36
4	65	De vesicæ affectibus.	
6	5	3	5
6	7	3	16
			<i>Seet.</i>

In Aphor. Hipp.

313

<i>Seç.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Seç.</i>	<i>Aph.</i>
3	22	4	82
3	31	5	22
4	69	5	62
4	70	5	63
4	71	6	19
4	72	De testibus.	
4	73	8	11
4	74	De affectibus uteri.	
4	75	3	12
4	76	3	14
4	77	3	28
4	79	4	1
4	80	5	22
4	81	5	28
4	83	5	29
5	22	5	30
5	58	5	34
6	6	5	45
6	18	5	47
6	44	5	49
7	32	5	51
7	34	5	54
7	35	5	55
7	39	5	58
7	48	5	62
De affect. pudendorū		De menstruis.	
3	21	5	32
			<i>Seç.</i>

314

Methodus

sect.

Aph.

sect.

Aph.

5

33

5

52

5

36

5

53

5

39

5

55

5

50

5

60

5

56

De articulo-
rum
affectibus.

5

57

2

46

5

60

3

16

6

61

3

20

6

69

3

31

De conceptu.

5

39

4

20

5

41

4

31

5

42

4

32

5

43

4

33

4

46

4

44

5

59

4

45

5

61

4

74

De abortu.

5

31

5

25

5

37

6

28

5

38

6

29

5

44

6

30

5

45

6

46

5

55

6

49

5

55

6

55

De foetu, & partu.

7

27

6

59

5

37

6

60

5

48

De digitis, & unguib.

8

13

DISTINCTIO VII.

Continens Aphorismos spectantes ad morbos qui externi dicuntur.

Nec satis est ad internos solum morbus pertinentes Aphorismos probe cognitos habere, sed ut curati vis scopis omni ex parte satis fiat, etiam ij qui de morbis externis informant, continentur in conspectu habendi: Sunt quæ.

De capilorum affectib.	3	De inflammatione.	
5	11	3	34
6	28	3	23
6	34	5	58
De pustulis.		6	40
3	20	De Erysipelate.	
6	9	5	23
6	9	5	43
De tumoribus præternaturam.		6	25
		7	16
4	34	7	20
4	35	De sphacelo, & gâna.	
5	25	gâna.	
5	65	7	2
5	66	7	50
5	67	7	77
3	37	De cancro.	
5	46	6	38
			Seç.

<i>Lib.</i>	<i>Apb.</i>	<i>Sect.</i>	<i>Apb.</i>
	De herpete.	6	19
5	22		De abscessu.
	De strumis.	4	31
3	26	4	44
	De bubonibus.	7	26
4	55		De ulceribus.
	De tuberculis.	3	20
2	15	3	22
3	20	3	24
3	26	4	75
4	44	5	20
4	45	5	21
4	82	5	22
7	8	5	23
7	57	6	4
	De verrucis.	6	8
3	26	6	45
	De Vulneribus.	7	21
5	2		De ossium fracturis.
5	66	5	22
6	18		

*TARIFA GENERAL DE PRE-
cios de las medicinas, assi compuestas, como
simples, que se venden, y que deve aver en
las Boticas para el buen uso, y exercicio de la
medicina, la qual han mandado hazer los se-
ñores de el Real Consejo, y se ha execu-
tado por el Protomedicato, con assis-
tencia de Boticarios de to-
da su aproba-
cion.*

Jaraves.

PRimeramente, Jarave del Rey, cada on-
ça à real y medio.

Jarave violado de nueve, cada onça tres rs.

Jarave del Rey favor, cada onça à dos reales

Jarave de chicoria duplicado, cada onça à
tres reales.

Jarave de chicoria sine dup. cada onça à real

Jarave de Menta compuesto, cada onça à
quatro reales.

Miva simple, cada onça à real.

Miva aromatica, cada onça à tres reales.

Jarave persico, cada onça à real.

Jara-

- Jarave aureo, cada onça à real y medio:
 Jarave de nueve rubio, cada onza à real.
 Jarave de Zarza, cada onza à real y medio:
 Jarave del Principe, cada onza à real.
 Miel perfica, cada onza à seis quartos.
 Jarave de borraja, cada onza à doze maravedis.
 De chi coria, cada onza à doze maravedis.
 De escorzonera, cada onça à doze maravedis.
 Violado, cada onza à doze maravedis.
 Rosado, cada onza à doze maravedis.
 De palomina, cada onza à doze maravedis.
 Miel rosada de azucar, cada onza à doze maravedis.
 Miel rosada de heridas, cada onza à doze maravedis.
 Oximiel, cada onza à doze maravedis.
 Jarave de culantrillo, cada onza à doze maravedis.
 Acetoso simple, cada onza à doze maravedis.
 Jarave de cantueso simple, cada onza à doze maravedis.
 Jarave de artemisa, cada onza à real.
 De epictimo, cada onza à real y medio.
 De mucilagos, cada onza à real y medio.
 De betonica, cada onza à real y medio.

De-

TARIFA

319

- De cantueso compuesto, cada onça à real y medio.
- De corteza de cidra, cada onça à real y medio
- De acedo decidra, cada onça à real y medio.
- De adormideras, cada onça à real y medio.
- De tusilago, cada onça à real y medio.
- De prasio, cada onça à real y medio.
- De pilosela, cada onça à real y medio.
- De escoria de hierro, cada onça à real y medio.
- De azero, cada onça à real y medio.
- Ogimiel esquilitico, cada onça à real y medio.
- Ogimiel pasulado, cada onça à real y medio.
- Jarave de membrillos, cada onça à seis quartos.
- De limones, cada onça à seis quartos.
- De granadas, cada onça à seis quartos.
- De raizes con vinagre, y sin vinagre, cada onça à seis quartos.
- De acederas, cada onça à seis quartos.
- De hisopo, cada onça à seis quartos.
- De azufaixas, cada onça à seis quartos.
- De rosa seca, cada onça à seis quartos.
- De regaliz, cada onça à seis quartos.
- De lupulos, cada onça à seis quartos.
- De visancis, cada onça à seis quartos.

De

De peonia, cada onça à seis quartos.
 De lacca, cada onça à seis quartos.
 De arrayan, cada onça à seis quartos.
 De camuefas, cada onça à seis quartos.
 De guindas, cada onça à seis quartos.
 De amapolas, cada onça à seis quartos.
 Jarave de coral, cada onça à dies y seis reales.

Azeytes.

Azeyte mathiolo, cada onça à diez y seis reales.
 Azeyte vitriolo, cada onça à doze reales.
 De acufre, cada onça à doze reales.
 De camine, cada onça à quatro reales.
 De palo santo magistral, cada onça à quatro reales.
 De palo santo chimico, cada onça à treinta reales.
 De nuez muscada, cada onça à veinte y quatro reales.
 De clavos, cada onça à veinte y quatro reales.
 De canela, cada onça à sesenta reales.
 De Reyna, cada onça à quatro reales.
 De abeto, cada onça à quatro reales.
 De menjui, cada onça à quatro reales.
 De costo, cada onça à quatro reales.

De

- De jazmines, cada onça à quatro reales.
 De víboras, cada onça à diez y seis reales.
 De petreolo, cada onça à doze reales.
 De castoreo, cada onça a quatro reales.
 Azeyte de euphorbio, cada onça à real y me-
 dio.
 De aparicio verde, cada onça à real y me-
 dio.
 De alegria, cada onça à real y medio.
 De almaciga, cada onça à real y medio.
 De alacranes, cada onça à real y medio.
 De espica, cada onça à tres reales.
 De azafran, cada onça à dos reales.
 De vayas de laurel, cada onça à seis quartos.
 De alcaparras, cada onça à seis quartos.
 De violado, cada onça à seis quartos.
 De lentisco, cada onça à seis quartos.
 De almendras amargas, cada onça à real.
 Rosado omphanzino, cada onça à real.
 De raposa, cada onça à real.
 De lagarto, cada onça à seis quartos.
 De almendras dulces, cada onça à real y me-
 dio.
 Las demàs comunes, cada onça à doze mara-
 vedis.

Unguentos.

Cordial de gaynero, à seis reales.

X

De

- De arthantia, cada onza à quatro reales.
 De la Condese, cada onza à tres reales.
 De castañas, cada onza à dos reales.
 De alderete, cada onza à real y medio.
 De marciaton, cada onza à real y medio.
 Aragon, cada onza à real y medio.
 Manteca de azahar, cada onza à real y medio.
 De apostolorum, cada onza à real y medio.
 De gumielemi, cada onza à real y medio.
 Unguento de unciones, cada onza à real y medio.
 De pupoleon, cada onza à real y medio.
 Unguento de tutia, cada onza à real y medio.
 De resumptivo, cada onza à real y medio.
 De calabaza, cada onza à real y medio.
 Dialthea compuesta, cada onza à real y medio.
 Desopilativo, cada onza à real y medio.
 Defensivo de bolo, cada onza à real y medio.
 Pomada, cada onza à real y medio.
 Andosilla, cada onza à real y medio.
 Blanco Sarrazeno, cada onza à real y medio.
 Pleuritico, cada onza à real y medio.
 Dialthea simple, cada onza à real.
 Unguento blanco, cada onza à real.

- De minio, cada onza à real.
 De litargirio, cada onza à real.
 Plomo, cada onza à real.
 Mundificativo de apio, cada onza à real.
 Aureo, cada onza à real.
 Basilicon, cada onza à real.
 De media confeccion, cada onza à real.
 Unguento rubio, cada onza à tres reales.
 De cantaridas, cada onza à tres reales.
 De cantaridas fuerte, cada onza à cinco
 reales.

Zerotos.

- Refrigerantes, cada onza à real.
 De sandalos, cada onza à real.
 Zacarias, cada onza à real.
 De filagro, cada onza à real y medio.
 De vigo, cada onza à real y medio.
 De ranas, cada onza à tres reales.
 De ranas duplicado, cada onza à quatro rea-
 les.

Emplastos.

- Emplastro diaphenicon de Alexandro, cada
 onza à quatro reales.
 Oxicrosio, cada onza à quatro reales.
 Paracelso, cada onza à quatro reales.
 Emplastro de contra rotura de pelle, cada onza

- ça à real y medio.
 De madre, cada onça à real y medio:
 Stomaticon, cada onça à real y medio:
 Diaquilon gomado, cada onça real y medio:
 Guillen serven, cada onça à real y medio.
 Isis, cada onça à real y medio.
 Triapharmaco, cada onça à real y medio.
 De corteza de pan, cada onça à real y medio:
 De mica panis, cada onça à real y medio.
 Pectoral de vigo, cada onça à real y medio.
 Capital de vigo, cada onça à real y medio.
 De vayas de taurel, cada onça à real y medio.
 De meliloto, cada onça à real y medio.
 Centaura, cada onça à real y medio.
 Betonica, cada onça à real y medio.
 Gracia Dei, cada onça à real y medio.
 De contra rotura magistral, cada onça à real.
 Diaquilon mayor, cada onça à real.
 Menor, cada onça à real.
 Diapalma, cada onça à real.
 Geminis, cada onça à real.
 Madurativo, cada onça à real.
 Harinas, cada onça à tres quartos.
 Spadrapo de fuentes, cada onça à real y medio.

à dos reales.

Polvos de calco de hombre, cada grano à dos reales.

Polvos de alferecia, cada grano à real y medio.

Confeccion alchermes, cada dragma à ocho reales.

Confeccion de Jacintos, cada dragma à quatro reales.

Confeccion cordial gentil, cada dragma à tres reales.

Polvos de diamargariton frios, cada dragma à siete reales.

Polvos de diaambra, cada dragma à ocho reales.

Polvos de diamusco, cada dragma à doze reales.

Polvos de gemmis cum speciebus, cada dragma à ocho reales.

Polvos de aromatico rosado, cada dragma à cinco reales.

Polvos de diarodon, cada dragma à tres reales.

Polvos de leticia de Galeno, cada dragma à seis reales.

Polvos de diatragacanto, cada dragma à real.

Polvos de rosatanobella, cada dragma à qua-

à quatre reales.

Polvos de diacameron, cada dragma à quatre reales.

Triaca de esmeraldas, cada dragma à dos reales.

Triaca de citro, cada dragma à tres reales.

Triaca magna, cada dragma à real.

Mitridato, cada dragma à real.

Diamusco configido, cada dragma à dos reales.

Grano de ambar, à dos reales.

Grano de almizcle, à real.

Polvos de piedra bezoar Occidental, cada grano à quatre maravedis.

Piedras preciosas, como topacios, cada grano à real.

Saphiros, cada grano à real.

Las demás, à medio real.

Sales, el grano à real.

Sal de agenjos, el grano medio real.

Purgantes.

Diacatalicon, cada onça à tres reales.

Hamefch simple, cada onça à tres reales.

Hamech compuesta, cada onça à quatre reales.

Diaphenicon, cada onça à tres reales.

- Indomenor, cada onça à tres reales.
 Diaprunis compuesto, cada onça à tres reales.
 Rosado de Nicolao, cada onça à tres reales.
 Dialfen, cada onça à tres reales.
 Hieralogodion, cada onça à tres reales.
 Diacoloquintidos, cada onça à tres reales.
 Electuario rosado de Mesue, cada dragma à dos reales.
 Cariocostino, cada dragma à real.
 Hiera magna, cada onça à dos reales.
 Benedicta, cada onça à dos reales.
 Diaprunis simple, cada onça à dos reales.
Opiatas.
 Laudano, opiato, cada grano à real y medio.
 Las demà, cada dragma à real.

Trociscos.

- Trociscos de Galia molcata de Mesue, cada dragma à cinquenta reales.
 Trocis de Nicolao, cada dragma à quatro reales.
 Alephangina, cada dragma à diez y seis rs.
 Trociscos de rasis con opio, cada dragma à real.
 Trociscos de rasis sin opio, cada dragma à medio real.
 Trociscos de rhamich, cada dragma à tres reales.

reales.

Los demás la dragma à dos reales.

Pildoras.

Alephanginas, cada dragma à quatro reales.

Pildoras agregavivas, cada dragma à tres rs.

Las demás a tres reales.

Las de acivar labado con zumo de rosa, y las de zumo de violeta, cada dragma à quatro reales.

Drogas en polvo.

Ruibarbaro, cada dragma à tres reales.

Tostado, cada dragma à quatro reales.

Mirabolanos tostados, cada dragma à dos reales.

Sin tostar, cada dragma à real.

Acivar, cada dragma à real.

Diagridio, cada grano à quatro maravedis.

Gutagamba, cada grano à ocho maravedis.

Spica en polvos, cada dragma à tres reales.

De castoreo, cada dragma à seis reales.

Agarico trociscado, cada dragma à tres reales.

Tutia preparada, cada dragma à real.

Coral preparado, cada dragma à real.

Ciervo, cada dragma à real.

Almaciga, cada dragma à real.

Drago fino, cada dragma à real.

Cato,

Cato, cada dragma à real.

Chermes, cada dragma à real.

Xalapa, cada dragma à dos reales.

Mechoacan à dos reales.

Mathalife, cada dragma à dos reales.

Ligno aloe, cada dragma à ocho reales.

Stivio, cada grano à quatro maravedis.

De zarza, cada onça à dos reales.

De fen, cada onça à tres reales.

De hermodatiles, cada onça à real.

De polipondio, cada onça à real.

Palo santo, cada onça à real.

Gomas.

Balsamo blanco, y negro, cada onça à ocho reales.

Mannà escogida, cada onça à seis reales.

Ordinaria, cada onça à tres reales.

Tacamala, cada onça à tres reales.

Caraña, cada onça à tres reales.

Anime copal, cada onça à tres reales.

Goma yedra, cada onça à tres reales.

Storaques, cada onça à tres reales.

Menjui, cada onça à tres reales.

Goma de limon, cada onça à dos reales.

Liquidambar ordinaria, cada onça à dos reales.

Garfilla, cada onça à real.

Galbano, cada onça à tres reales:

Armuniaco, cada onça à tres reales:

Rayzes.

Rais de China, cada onça à seis reales:

De zarza, cada onça à real y medio.

De polipodio, cada onça à medio real:

De aflaro, cada onça a dos reales.

De calamo aromatico, cada onça à dos reales.

De Angelica, cada onça à dos reales.

De eleboro negro, cada onça à dos reales:

Las demàs ordinarias, cada onça à real.

De raiz de loxa, cada dragma à tres reales:

Cocome cartel, cada onça à quatro reales.

Yervas.

Sen Oriental muy limpio, cada onça à tres reales.

Calamento, cada onça à tres reales.

Dictamo de Creta, cada onça à tres reales:

Spica Nardo, cada onça à seis reales.

Zeltica, cada onça à dos reales.

Lengua Cervina, cada onça à quatro mrs:

Las demàs yervas, cada onça à real.

Las ordinarias, cada onça à medio real.

Simientes.

Las simientes, una con otra, cada onça à medio real.

Cocimientos.

Cocimiento puijno, cada onça à medio real.

Cocimiento pectoral, cada libra à tres reales.

Emoliente, la libra à dos reales.

Carminante, la libra à dos reales.

De cebada, cada libra à dos reales.

Capital caliente, cada libra à dos reales.

Capital frio, cada libra à dos reales.

Tiplana, cada onça à medio real.

En las pocimas, ò cocimientos magistrales; contar lo que vale cada simple, y despues se ha de añadir por cada libra de licor que queda, à real y medio; y si procede de otro trabajo, añadirlo; y si se destila al baño de Maria, añadir doze reales de todo coste.

Las destilaciones por baño son costosas, assi por el carbon, como por el peligro de los vasos en que se hazen.

Una gallina que se deñilare con carnero en baño de Maria, doze reales.

TARIFA

333

Cañafistola , socada la pulpa , y de los tamarindos, cada onça aquatro reales.

Cocimiento de tamarindos , cada onça à medioreal.

Cosas chemicas.

Christal Tartaro, cada dragma à real.

Salprunela , cada dragma à real.

Crocus metalorum , cada onça à diez y seis reales.

Spiritu vitriolo claro , cada grano à ocho maravedis.

Sal de perlas, cada grano à tres reales.

Sal de coral, cada grano à dos reales.

Flor de azufre, cada grano à medio real.

Antimonio diaphoretico , cada grano à ocho maravedis.

Scamonea preparada cum sulphure, cada grano à seis maravedis.

Sal de tartaro , cada grano à ocho maravedis.

Tinturas de flores, cada onça á medio real.

Tinturas de metales, cada onça à real.

Mercurio dulce , cada grano à ocho maravedis.

Agua blanca de mercurio , cada onça à dos reales.

Azeyte de tartaro, cada onça à quatro reales.

Azeyte

Azeyte de ladrillos , cada onça à diez y seis reales.

Azeyte de fucino , cada dragma à seis reales.

Elixir proprietatis paracelsi , cada grano à ocho maravedis.

Injundias , y pezes.

Injundias de oslo , cada onça à seis reales.

De camello, cada onça à quatro reales.

De gallina, cada onça à real.

De anade, cada onza à real.

Cañas de baca, cada onça à real.

Unto de cavallo, cada onça à real.

Sebo de macho, cada onça à medio real.

Terbentina fina, cada onça à real.

Ordinaria, cada onça à medio real.

Pez griega, cada onça à medio real.

Pez negra , y resina cada onça à medio real.

Aguas.

Agua de flor de canela de Cuercetano , cada onça à quatro reales.

De tila, cada onça à real.

De mançanilla , cada onça à medio real.

De havas, cada onça à medio real.

De azahar, cada onça à medio real.

De cardo lanto , cada onza à medio real.

De amapolas, cada onza à medio real.

De

- De Angeles, cada onza à medio real.
 De nuezes, cada onza à medio real.
 De betonica, cada onza à medio real.
 Las demàs, cada onza à seis maravedis.
 Vinagre rosado, cada onza à seis maravedis.

Zumos.

- Opio, cada dragma à real.
 Zumo de acafia, cada onza à dos reales.
 Agenjos espelados, cada onza à dos reales.
 Ipoquistidos, cada onza à dos reales.
 Miel de centaura, cada onza à dos reales.
 Regaliz, cada onza à dos reales.
 Los demàs zumos liquidos, cada onza à medio real.

Harinas.

- De alholbas, cada onza à real.
 De altramuces, cada onza à real.
 Las demàs, cada onza à medio real.

Polvos.

- Polvos de rosa, cada onza à real.
 De arrayan, cada onza à real.
 Eneldo, cada onza à real.
 Meliloto, cada onza à real.
 Ruda, cada onza à real.
 De agenjos, cada onza à real.

Yer-

Yerva buena, y todas las ordinarias, cada onça à real.

Polvos de virga aurea, cada onça à tres reales.

Mofcus Hispanicus, cada onça à dos reales.

Hienda de lagarto, cada onça à tres reales.

Santonico, cada onça à tres reales.

Coralina, cada onça a tres reales.

Alumbre quemado cada onça à real.

Alumbre en piedra, cada onça à medio real.

Albayalde preparado, cada onça à real.

Minio preparado, cada onça à real.

Plomo preparado, cada onça à real.

Sal gemma, cada onça à real.

Nitro, cada onça à real.

Cardenillo, cada onça à real.

Polvos de Juanes, cada dragma à seis quareros.

Polvos de azafran, cada dragma à tres reales.

De violetas, cada onça à tres reales.

De flor de borrajas, cada onça à tres reales.

De romero, cada onça à tres reales.

Epietimo, cada onça à medio real.

Azafran romino, cada onça à medio real.

Flores.

De violetas, cada onça à real y medio.

De-

De borrajas, cada onza à real y medio.

De lengua de buey, cada onza à real y medio.

De balaustrias, cada onza à real y medio.

Rosas cordiales, cada onza à real.

Rosas sin cortar, cada onza à medio real.

Polvos restrictis de Fragofo, cada onza à real y medio.

Polvos de contra caida de Mesue, cada dragma à dos reales.

Polvos de contra caida de Guido, cada dragma à real.

Loches.

Loch de pulmone vulpis, cada onza à tres reales.

Loch samnum expertum, cada onza à dos rs.

Loch squila, cada onza à dos reales.

Loch caulium, cada onza à dos reales.

Tabletas.

Tabletas de perlas, cada onza à diez y seis rs.

De tabletas de polvos de Gemmis, cada onza à veinte reales.

Tabletas de diarthodon, cada onza à tres rs.

Las demás tabletas, hecho el computo de lo que valen los simplex, ò polvos de lo que se compusieren, añadiendo un real por el trabajo, y azucar.

Tabletas de zumo de violetas, y azucar cana

Y

di,

di, violado cada onza à tres reales:

Otras recetas magistrales, alsí de jaraves, tableras, polvos, emplastros, pocimas, aguas, y cosas chímicas, todas magistrales, que usari Medicos particulares en diferentes Boticas, ay precisamente de parecer las que se usaren en esta Corte en el Protomedicato, alsí para el conocimiento de sí conviene à las enfermedades que las aplican, como para que no vendan en secreto, y se les dè el valor que mereciere, y no aya recetas particulares, por el riesgo que puede correr de llegar à otra Botica donde no està en uso.

Y si con el tiempo huviere alguna alteracion de valer el azucar, azeyte, cera, minerales, drogas, piedras, perlas, y demàs cosas pertenecientes al arte de Botica, mas, ò menos de lo que oy corren para subir, ò baxar los precios desta Tarifa, se aya de comunicar en el Protomedicato, para que provea lo que mas convenga al servicio del comun.

§ (✕) §

FINIS.

ELEN.

ELENCHUSEORUM,
 quæ hoc opusculo con-
 continentur.

- I.** De indicationibus, & scopis
 remediorum fol. 1.
- II.** De essentijs, causis, & signis
 morborum. fol. 34.
- III.** De materia medica, & san-
 guinis missione. fol. 70.
- IV.** De facultatibus medicamé-
 torum compositorum, & do-
 sibus. fol. 160.
- Hippocratis aphorismorum.
 fol. 227.
- Methodi aphorismis Hip-
 pocratis adjunctæ. fol. 293.
- Tarifa General de los precios
 de las Medicinas. fol. 327.
- DE

DE JOANNIS CAROLI
Amati Doctoris Medici
Fructuosis præcep-
tionibus.

EPIGRAMMA

EST Sane Hippocratis quod ametur in
arte, salubrem.

Sanandi paucis edocuisse viam.

Nec vero ipse potest inamabilis esse Galenus

Dum tantas medicæ congerit artis opes
Attamen illius breuitas obscura videtur.

Hujus connectunt proflua verba moras.

Hic facile, & breuiter disces: & gratus amabis

Auctore. Quid ni? Nominis hominem habet

*Fr. Antonius Descartesius Monachus
Benedictinus Montisferrati,*

LI
ca

re 29

crus
pisa

abit
beta

crus
6

